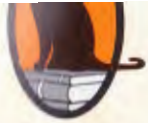

Raftul
Denisei

Yukio Mishima

Sete de iubire

roman

HUMANITAS
fiction

YUKIO MISHIMA

Sete de iubire

Traducere din japoneză și note de
IULIANA OPRINA

HUMANITAS
fiction

De trei ori nominalizat la Premiul Nobel pentru Literatură, prozatorul, poetul și dramaturgul Yukio Mishima este unul dintre scriitorii japonezi emblematici ai secolului trecut. Kimitake Hiraoka, pe numele său adevărat, s-a născut în 1925 la Tōkyō într-o familie de samurai și începe să scrie încă de la vârsta de doisprezece ani. La șaisprezece debutează în prestigioasa revistă literară *Bungei-Bunka*. Pentru a-și ascunde identitatea față de tatăl său, adept al unei educații stricte, în conformitate cu cerințele tradiției, adoptă pseudonimul Yukio Mishima. În 1943 se înscrie la Facultatea de Drept a Universității Imperiale din Tōkyō. Cinci ani mai târziu îi apare primul roman, *Confesiunile unei măști* (Humanitas Fiction, 2011), care îl propulsează în rândul celor mai cunoscuți scriitori ai noii generații. Mishima începe astfel o carieră literară fulminantă, publicând în ritm constant romane, printre care se numără: ***Sete de iubire*** (1950), *Tumultul valurilor* (1954; Humanitas Fiction, 2010), *Templul de aur* (1956; Humanitas, 2000; Humanitas Fiction, 2013), *După banchet* (1960; Humanitas, 2004), *Soare și oțel* (1970; Humanitas, 2008). *Zăpada de primăvară* (1968; Humanitas Fiction, 2009), primul volum al tetralogiei *Marea fertilității*, este urmat de romanele *Cai în galop* (1969; Humanitas Fiction, 2010), *Templul Zorilor* (1970; Humanitas Fiction, 2011) și *Îngerul decăzut* (1970; Humanitas Fiction, 2012). Autor prodigios, a scris numeroase povestiri și treizeci și trei de piese de teatru. Întreaga viață a lui Mishima a fost marcată de preocuparea obsesivă pentru codul onoarei samurailor (vezi eseul său *Calea samuraiului*, apărut în 1967; Humanitas, 2007). Aceasta îl va împinge pe 25 noiembrie 1970, ziua în care încheie ultimul volum al tetralogiei *Marea fertilității*, la gestul sinuciderii rituale prin seppuku.

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Elena Dornescu
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la R.A. Monitorul Oficial

YUKIO MISHIMA
AI NO KAWAKI
Copyright © 1950, The Heirs of Yukio Mishima
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2013, pentru prezenta ediție românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MISHIMA, YUKIO
Sete de iubire / Yukio Mishima; trad.: Iuliana Oprina. –
București: Humanitas Fiction, 2013
ISBN 978-973-689-616-3
I. Oprina, Iuliana (trad.)
821.521-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Capitolul 1

În ziua aceea, Etsuko s-a dus la magazinul universal Hankyū și a cumpărat două perechi de șosete din lână. Una bleumarin, alta maro. Erau simple, fără model.

Deși bătea drumul până la Osaka, își făcea cumpărăturile la magazinul Hankyū din stația terminus, apoi se răsucea pe călcâie, se urca din nou în tren și se întorcea acasă. Nu se ducea la film, nu se oprea la un ceai, iar de luat masa nici nu încăpea vorba. Nimic nu-i era mai nesuferit lui Etsuko decât forfota de pe străzi.

Dacă ar fi vrut, i-ar fi fost foarte simplu să coboare scările din stația Umeda și să ia metroul până în Shinsaibashi sau Dōtonbori. Sau, dacă ieșea din magazin și traversa intersecția, să fi poposit drept pe țărmurile acestui mare oraș, măturate de valurile prosperității, unde tinerii lustragii strigau necontenit de pe marginea drumului: „Hai la lustru! Hai la lustru!"

Pe Etsuko, născută și crescută la Tōkyō, o înspăimânta cumplit acest oraș plin de negustori înstăriți, vagabonzi, industriași, agenți de bursă, prostituate,

traficanți de opiu, funcționari, huligani, bancheri, autorități locale, consilieri municipali, actori de teatru, țiitoare, neveste zgârcite, gazetari, artiști de cabaret, chelnerițe și lustragii. Sau oare, în fapt, nu orașul în sine o îngrozea pe ea, ci însăși viața? Viața - această mare nesfârșită, încărcată de fel și fel de resturi plutitoare, capricioasă, violentă și totuși de un albastru veșnic limpede.

Etsuko și-a deschis sacoșa de pânză și a aruncat șosetele în ea. În acel moment, un fulger a scăpărat în dreptul ferestrelor deschise. A urmat un tunet solemn, care a făcut poliţele din sticlă să tremure ușor.

O rafală de vânt a năvălit înăuntru și a răsturnat un mic suport care anunța reduceri. Vânzătoarele au dat fuga să închidă geamurile. În magazin era destul de întuneric. Luminile aprinse în miezul zilei au părut să-și întețească deodată strălucirea. Însă ploaia încă nu dădea semne să se pornească.

Etsuko și-a trecut sacoșa pe braț. Și-a dus palmele la obraji, iar toartele din bambus i-au alunecat de la încheietură în jos pe braț, zgâriind-o. Avea obrajii foarte fierbinți. Era un lucru care i se întâmpla des. Fără vreo cauză anume și, desigur, fără să fie un simptom de boală, începeau deodată să-i ardă, cuprinși de flăcări. Etsuko și-a frecat fața încinsă cu palmele ei odinioară delicate, acum pline de bătături și arse de soare, pe care tocmai delicatețea care încă se mai ghicea în ele le făcea să pară și mai aspre. Obrajii i s-au înfierbântat și mai tare.

Deodată, Etsuko s-a simțit în stare de orice. În stare chiar și să traverseze intersecția, să calce drept înainte, ca pe o trambulină, și să plonjeze în mijlocul străzilor. La acest gând, cu privirea ațintită asupra șuvoaielor de oameni care se perindau printre raioane, netulburați de mormanele de marfă, Etsuko s-a lăsat prinsă în vâltoarea unei reverii fugare. Firea ei optimistă o împiedica să-și imagineze nenorociri. De aici se trăgea toată lașitatea ei.

Oare de unde prinsese ea atâta curaj? De la tunet? De la cele două perechi de șosete pe care tocmai le cumpărase? Etsuko a pornit în grabă către scări, croindu-și drum prin mulțime. Scările erau înțesate de oameni. A coborât la etajul unu, apoi a ajuns la parter, în holul din apropierea ghișeelor de bilete pentru linia Hankyū.

S-a uitat afară. În acest răstimp, de unul sau două minute, se pornise un potop cumplit. Apa inundase trotuarul, de parcă ar fi plouat de cine știe câtă vreme, iar stropii furioși făceau clăbuci.

Etsuko s-a apropiat de ieșire. Își recăpătase calmul, se liniștise și simțea o oboseală care îi dădea o ușoară amețeală. Nu avea umbrelă. Nu mai putea să iasă afară. Dar nu despre asta era vorba. Nu mai simțea nevoia să o facă.

S-a oprit lângă ușă și a încercat să distingă șirul de magazine de pe partea cealaltă a străzii, dincolo de semnele de circulație și de tramvaie, care dispărea cu repeziciune, înghițit de ploaie. Stropii băteau până la ea,

udându-i poalele chimonoului. Era multă forfotă în dreptul ușii. Un bărbat a intrat alergând, cu servieta pe cap. O femeie îmbrăcată în haine occidentale a dat buzna, cu părul acoperit cu o eșarfă. Parcă dădeau cu toții năvală lângă ea. Etsuko era singura uscată. În jurul ei se adunase o mulțime de bărbați și femei, pesemne funcționari, uzi leoarcă. Bombănind sau glumind, aceștia s-au întors cu un oarecare aer de superioritate către potopul prin care tocmai goniseră. Apoi, o vreme, și-au îndreptat laolaltă chipurile tăcute către cerul încărcat. Etsuko s-a alăturat și ea celor uzi și și-a înălțat privirea către văzduhul ploios. Rafalele se năpusteau cu furie din înalturi amețitoare, în ropote ordonate, parcă țintind către chipurile lor. Tunetele se retrăseseră în depărtare, dar vuietul năprasnic al potopului amorțea urechile și inimile. Nici claxoanele stridente ale mașinilor care treceau pe stradă și nici țipetele sparte ale difuzoarelor din gară nu reușeau să-i țină piept.

Etsuko a părăsit grupul de oameni adăpostiți de ploaie și s-a așezat la coada lungă și tăcută din dreptul unui ghișeu de bilete.

Gara Okamachi de pe linia Hankyū-Takarazuka se afla la o distanță de treizeci-patruzeci de minute de Umeda, punctul terminus din Osaka. Trenurile rapide nu opreau în ea. Orașul Toyonaka oferise adăpost multor sinistrați de război, refugiați de la Osaka, iar la periferie se construiseră numeroase locuințe

sociale, ceea ce făcuse ca populația orașului să se dubleze după război. Maidenmura, locul în care locuia Etsuko, se afla chiar în orașul Toyonaka din prefectura Osaka. În sensul strict al cuvântului, nu se putea numi o zonă rurală.

Cu toate acestea, ca să cumperi ceva mai răsărit și la un preț rezonabil, trebuia să pierzi mai bine de o oră bătând drumul până la Osaka. În ziua aceea, chiar înaintea echinocțiului de toamnă, Etsuko venise cu gândul să cumpere un pomelo, pe care voia să-l depună ca ofrandă la altarul budist pentru soțul ei, Ryōsuke, deoarece fusese fructul lui preferat. Din nefericire însă, nu mai găsise pomelo la raionul de fructe din magazinul universal. Nu ținea atât de mult să cumpere unul încât să iasă și să caute în altă parte, dar tocmai când era gata să se avânte pe străzi, mânată poate de mustrări de conștiință sau de vreun imbold tăcut, o oprise ploaia. Asta era tot. Nu se întâmplase nimic altceva.

Etsuko a urcat într-un tren personal în direcția Takarazuka și s-a așezat. La fereastră, ploaia cădea neîncetat. Mirosul de cerneală de tipar împrăștiat de ziarul de seară al unui călător care stătea în picioare în dreptul ei a trezit-o din reverie. Etsuko s-a uitat pe furiș în jur. Nu era nimic în neregulă.

Fluierul conductorului a șuierat, iar trenul s-a pus în mișcare cu un scrâșnet de lanțuri grele care se freacă între ele. Urma să înainteze alene din stație în stație, repetând aceste mișcări monotone.

Ploaia s-a oprit. Etsuko a întors capul și a rămas cu privirea ațintită asupra razelor de lumină care se strecurau printre nori. Poposeau asupra străzilor de la periferia orașului aidoma unor mâini întinse, albe și neputincioase.

Etsuko mergea ca o femeie însărcinată. Avea un pas exagerat de lent. Nu era conștientă de acest lucru și, cum nimeni nu îi atrăgea atenția ca să și-l corecteze, devenise semnul său distinctiv, ca foaia de hârtie prinsă de un șirengar pe gulerul prietenului său.

De la gara Okamachi a trecut prin dreptul porților *torii* ale templului Hachiman, a luat-o pe străduțele comerciale ale orășelului, iar când a ajuns, în sfârșit, în zona în care casele se mai răreau, din pricina mersului ei atât de lent, lumina amurgului o învăluia deja.

În cartierul de locuințe sociale, luminile erau aprinse. Deși era mai scurt, Etsuko evita întotdeauna drumul care străbătea această așezare mohorâtă, cu nenumăratele ei locuințe cu aceeași formă, la fel de mici, adăpostind aceleași vieți, cu aceeași sărăcie. Încăperile acelea în care se vedea atât de clar, fiecare cu bufetul ieftin pentru ceai, măsuța joasă, radioul, pernele de șezut pe jos, îmbrăcate în muselină, bucatele sărăcăcioase din care aproape că distingeai și cel mai mic amănunt, cu aburul lor dens, toate o enervau pe Etsuko. Imaginația ei se hrănea doar cu fericire și de aceea mintea sa refuza să vadă sărăcia.

Drumul se întunecase. Insectele începeau să țârâie, iar băltoacele îi ațineau calea din loc în loc, oglindind lumina stinsă a amurgului. De-o parte și de alta se întindeau lanuri de orez care se legănau în adierea umedă a vântului. Spicele cu capetele lor plecate, unduind întunecat, își pierduseră sclipirea pârguită a amiezii și se înfățișau acum ca o mulțime nenumărată de plante năucite.

Ajunsă la capătul drumului inutil de întortocheat și obositor, așa cum se întâlnesc prin părțile rurale, Etsuko a ieșit într-un drumeag care mergea de-a lungul pârâului, despărțit de el printr-un crâng de bambus. Se afla deja în Maidenmura. Zona care se întindea de aici și până la Nagaoka era renumită pentru cultivarea bambusului *moso*. O deschizătură în acel desiș ducea către un pod de lemn peste pârâu. Etsuko a traversat podul, a trecut prin dreptul casei fostului arendaș, a urcat treptele din piatră care coteau printre arțari și feluriți pomi fructiferi, mărginite de un gard viu din plante de ceai, și a ajuns la reședința familiei Sugimoto. La prima vedere, părea o vilă somptuoasă, dar stăpânul casei, o fire foarte econoamă în tot ce făcea, folosise în locurile mai puțin vizibile materiale de construcție ieftine și fără pic de eleganță. Etsuko a deschis ușa glisantă din hol. Din camera din spate răsunau râsetele copiilor lui Asako, cumnata ei.

„Iar râd copiii! La ce s-or fi hlizind atât? N-am să le dau voie să mai râdă atât de obraznic!" și-a zis ea, fără să-și propună nimic concret, și a lăsat sacoșa pe podea.

Yakichi Sugimoto cumpărase trei hectare de pământ în Maidenmura în 1934, cu cinci ani înainte să se retragă de la Navele Comerciale Kansai.

Yakichi era fiul unui arendaș de la periferia orașului Tōkyō. După ce terminase facultatea, luptându-se cu greutățile financiare, se angajase la Navele Comerciale Kansai, la sediul central din Osaka, aflat în Dōjima, și se căsătorise cu o fată din Tōkyō. Deși el rămăsese în Osaka, unde avea să-și petreacă mai bine de jumătate din viață, pe cei trei fii ai săi îi trimisese la studii în Tōkyō. În 1934 devenise director general, iar în 1938, președintele firmei, urmând ca un an mai târziu să se retragă din funcție.

Veniți la înmormântarea unui vechi prieten, soții Sugimoto au fost vrăjiți de unduirea blândă a colinelor care împrejmuiau Sălașul Sufletelor Hattori, noul cimitir municipal. Întrebând pe cineva, au auzit pentru prima dată numele Maidenmura. Au găsit un teren în pantă, împădurit cu bambus și castani, prielnic pomilor fructiferi. În 1935 și-au construit aici o vilă modestă și au lăsat livezile în sarcina grădinarilor.

Cu toate acestea, nu s-a dovedit a fi locul la care se așteptau soția și fiii săi, o vilă în care să se stabilească și să ducă un trai tihnit, așa că a rămas un simplu refugiu unde Yakichi își aducea familia cu mașina de la Osaka la fiecare sfârșit de săptămână, ca să se bucure de soare și să cocheteze cu grădinăritul. Fiul cel mare, Kensuke, un diletant apatic, se opunea din răsputeri acestor îndeletniciri pline de elan ale tatălui

său, pe care le disprețuia din adâncul sufletului, dar se lăsa mereu târât de el și dădea cu sapa, fără tragere de inimă, alături de frații săi.

Printre oamenii de afaceri din Osaka, nu puțini erau cei care, mânați de zgârcenia lor tipică și de un soi de pesimism senin, strâns legat de vitalitatea specifică celor din zona Kyoto–Osaka, preferau să-și construiască o casă într-o zonă retrasă din munți, unde pământul și socializarea nu costau prea mult și unde puteau să se bucure de grădinărit, decât o vilă într-o stațiune renumită cu izvoare termale sau de la malul mării.

După ce s-a pensionat, Yakichi Sugimoto s-a stabilit în Maidenmura, loc al cărui nume se trăgea de la *maiden*, „câmp de orez", și *mura*, „sat". Solul din această regiune, care în vechime fusese acoperită de mare, era extraordinar de fertil, iar cele trei hectare de pământ produceau fel de fel de fructe și legume. Familia arendașului și cei trei grădinari îl ajutau pe horticultorul amator la muncile pământului și, în câțiva ani, piersicile familiei Sugimoto ajunseseră la mare căutare prin piețele de la oraș.

Yakichi disprețuia războiul, dar disprețul său era aparte. El era de părere că oamenilor de la oraș le lipseau înțelepciunea și capacitatea de a privi în viitor și de aceea erau nevoiți să îndure rațiile proaste și să cumpere orez de pe piața neagră, pe când el știuse să anticipeze și tocmai de aceea putea acum să ducă un trai tihnit, autonom. Punând astfel totul pe seama

clarviziunii sale, chiar și pensionarea sa obligatorie îi părea acum un gest întreprins cu vedere către viitor, drept care expresia aceea de suferință și silă de pe chipul altor afaceriști pensionați, aidoma celei a unui prizonier, lui îi rămăsese străină. Vorbea batjocoritor la adresa armatei, cu aerul celui care insultă în glumă pe cineva cu care nu are nimic de împărțit. Zeflemeaua lui a căpătat amploare atunci când a procurat de la un prieten din comandamentul militar din Osaka un medicament nou, creat de armată, pentru pneumonia acută a bătrânei sale soții, dar care nu îi ameliorase nicidecum starea, ba chiar o băgase în mormânt.

El cosea iarba, el ara pământul. În vinele lui reînviase sângele de țăran, iar pasiunea sa față de pământ se întețise. Acum că nici soția și nici societatea nu mai erau cu ochii pe el, nu s-ar fi dat în lături nici să-și sufle nasul cu mâna. Constituția lui de țăran ieșise la suprafață din străfundurile trupului său îmbătrânit, încorsetat în bretele, veste sobre și lanțuri de aur, iar de sub chipul său îngrijit peste măsură se ivise un obraz de țăran. Dacă l-ar fi văzut acum, subalternii lui de odinioară ar fi înțeles că privirea sfredelitoare și sprâncenele încruntate care îi îngroziseră într-atât erau, de fapt, tiparul unui chip de fermier bătrân.

Într-un anumit sens, era prima dată în viața lui când avea pământ. Până atunci deținuse terenuri pentru locuințe și la fel percepuse și această nouă proprietate, însă acum începea să o vadă drept „pământ". În el se deșteptase instinctul de a concepe avuția doar sub

această formă și simțea că realizările sale în viață căpătau pentru prima dată o formă concretă, tangibilă, care să-i facă sufletul să vibreze. Cu gândirea tipică celor parveniți, acum considera că disprețul său față de tatăl lui și blestemele la adresa bunicului se trăgeau din faptul că ei nu deținuseră nici măcar o prăjină de pământ. Dintr-o dragoste care aducea mai mult a sete de răzbunare, Yakichi ridicase la templul familiei din locul său de baștină un monument funerar pentru strămoși, ridicol de mare. Soarta însă a făcut ca primul îngropat acolo să fie Ryōsuke. În aceste condiții, mai bine l-ar fi construit în Sălașul Sufletelor Hattori, în apropiere.

Când veneau de la Tōkyō în rarele lor vizite, fiii lui erau nedumeriți de transformarea tatălui. Imaginea pe care o păstrau în sufletul lor băiatul cel mare, Kensuke, mijlociul, Ryōsuke, și mezinul, Yūsuke, era, cu unele mici deosebiri, imaginea clădită cu grijă de răposata lor mamă. Deprinsă fiind cu nesuferitele uzanțe ale clasei de mijloc din Tōkyō, din care se trăgea ea, aceasta nu-i permitea soțului său să se afișeze în lume altfel decât ca un om de afaceri din rândurile nobilimii. Până la ultima suflare, ea îi interzisese categoric să-și sufle nasul cu mâna, să se scobească în nas, să plescăie, să soarbă supa sau să scuipe în cenușa din sobă. Acestea erau genul de apucături rele care, intrate în gura lumii, i-ar fi putut atrage cine știe ce poreclă usturătoare.

Din punctul de vedere al fiilor săi, transformarea lui Yakichi era ceva jalnic, prostesc, deplasat. Din înfierbântarea lui ai fi zis că retrăia vremurile când era director la Navele Comerciale Kansai, însă de data aceasta îi lipsea maleabilitatea afaceristului, rămânând doar o vanitate dusă la extrem. Vocea lui era aidoma vocii mânioase a unui țăran care fugărește un hoț de legume.

Sufrageria de douăzeci de *tatami*[1] era decorată cu bustul din bronz al lui Yakichi. Pe unul din pereți trona portretul său în ulei, care purta semnătura unui artist de seamă din Kansai. Atât bustul, cât și tabloul te duceau cu gândul la fotografiile care apar pe primele pagini ale broșurilor voluminoase care marchează cincizeci de ani de la înființarea unei corporații, înfățișând lista cronologică a președinților care s-au perindat la conducerea acesteia.

Ceea ce fiilor săi li se părea deplasat era faptul că cerbicia vană și afectarea exagerată care se citeau pe chipul bustului încă mai erau adânc înrădăcinate înlăuntrul acestui moșneag de la țară. Ocările pe care el le scuipa la adresa armatei cu aroganța grosolană a micului moșier erau luate de sătenii simpli și cinstiți drept dovezi sincere de patriotism, care îi atrăgeau și mai mult respect din partea lor.

Ironia sorții a făcut ca tocmai fiul cel mare, Kensuke, cu tot dezgustul său față de Yakichi, să fie cel

1 Rogojină din paie, cu dimensiuni de aprox. 180×90 cm, folosită și ca unitate de măsură a suprafeței.

care s-a întors cel mai repede să trăiască alături de tatăl său. Scăpat de încorporare datorită astmului cronic de care suferea, Kensuke ducea o viață de trândav, însă și-a dat seama că nu se putea eschiva complet de serviciul militar, drept care s-a grăbit să se înroleze în Maidenmura, la oficiul poștal, prin intermediul tatălui său. Se mutase acolo alături de soția sa și fricțiunile erau de așteptat, însă Kensuke reușea să se strecoare cu agilitate de sub tirania arogantului său tată. În acest scop, se folosea cu succes de cinismul cu care era înzestrat.

Pe măsură ce războiul lua amploare, toți cei trei grădinari fuseseră trimiși pe front, însă unul dintre ei, un tânăr din Hiroshima, îl adusese în locul lui pe fratele său mai mic, care abia terminase școala primară. Băiatul acesta, pe nume Saburō, fusese crescut de mamă în religia Tenrikyō. La festivalurile mari din aprilie și octombrie, se întâlnea cu mama lui la așezământul pentru credincioși din Tenri, se îmbrăca într-un *happi*[1] pe spatele căruia scria cu alb „Tenrikyō" și mergeau împreună să se închine la Marele Templu.

Etsuko și-a lăsat sacoșa pe podea și a scrutat întunericul din cameră, ca să surprindă parcă ecoul pe care-l produsese gestul ei. Râsetele copiilor răsunau necontenit. Ascultând cu atenție, Etsuko și-a dat seama că ceea ce luase drept râs erau, de fapt, plânsete care

1 Jachetă tradițională din bumbac indigo, cu un blazon pe spate, purtată de obicei la festivaluri.

cutremurau întunericul din holul pustiu. Probabil că Asako se luase cu gătitul și îi lăsase de izbeliște. Asako, soția lui Yūsuke, aflat încă în Siberia, se mutase aici împreună cu cei doi copii ai săi în primăvara anului 1948, exact cu un an înainte ca Etsuko să-și piardă soțul și să li se alăture, la invitația lui Yakichi.

Etsuko a dat să se îndrepte către camera ei de șase *tatami*, când a observat lumina care răzbătea prin ferestruica de deasupra ușii. Nu-și amintea s-o fi lăsat aprinsă.

A deschis ușa glisantă. De la biroul ei, unde stătea cufundat într-o carte, Yakichi s-a întors speriat către nora lui. Judecând după scoarțele roșii din piele care i se întrezăreau din brațe, Etsuko și-a dat seama numaidecât că îi citea jurnalul.

— M-am întors, îl anunță ea cu o voce veselă.

În ciuda scenei neplăcute pe care o surprinsese, chipul său împrumutase o cu totul altă expresie față de cea pe care o avea în singurătate, iar mișcările sale căpătaseră sprinteneala unei fetișcane. Femeia aceasta rămasă fără soț era un om cu mintea la cap.

— Bine-ai venit! Te-ai întors târziu, răspunse Yakichi, neputând să spună sincer „te-ai întors devreme". Mi s-a făcut o foame cumplită. N-aveam ce să fac, așa c-am luat o carte de la tine, să citesc.

Cartea pe care i-a arătat-o era un roman, schimbat pe furiș cu jurnalul ei, o traducere împrumutată de Etsuko de la Kensuke.

— Dar e prea grea pentru mine, nu pricep o iotă.

Yakichi era îmbrăcat cu o pereche de nădragi vechi pe care îi purta la muncile câmpului, o cămașă în stil militar și vesta de la un costum vechi. Ținuta lui nu suferise nici o modificare în ultimii ani, însă modestia lui aproape servilă era o schimbare uriașă față de cum fusese el în timpul războiului, așa cum Etsuko nu-l știa. În plus, corpul i se mai șubrezise, privirea își pierduse agerimea, iar buzele lui, pe care odinioară și le strângea arogant, nu mai aveau aceeași fermitate. În timp ce vorbea, în colțurile gurii îi apărea spumă albă, ca la botul unui cal.

— Nu am găsit pomelo. Am căutat peste tot, dar nu am găsit.

— Păcat.

Etsuko s-a așezat pe *tatami* și și-a vârât mâinile pe sub brâu. Dedesubtul lui, fierbințeala pricinuită de mers rămăsese captivă ca într-o seră. Și-a simțit pieptul umed de transpirație. O sudoare rece și grea, ca cea din timpul somnului, care plutea dinspre ea, impregna aerul.

Își simțea tot corpul strâns neplăcut, ca într-o chingă. Așezată pe *tatami*, și-a relaxat dintr-odată postura. În asemenea momente, cei care nu o cunoșteau puteau să-i interpreteze greșit atitudinea. Chiar și Yakichi o luase de câteva ori drept un semn de cochetărie, dar știa că era un gest inconștient, pe care îl făcea atunci când era istovită, și atunci se abținea să-i facă avansuri.

Relaxată, Etsuko și-a scos *tabi*[1] din picioare. Erau stropite cu noroi și aveau talpa ușor înnegrită. Yakichi tot căuta ceva de spus.

— Ce te-ai mai murdărit!

— Da, a fost drumul prost.

— A tras o ploaie zdravănă. Și la Osaka a plouat, nu?

— Da, cât am fost eu la cumpărături prin Hankyū.

Etsuko și-a amintit vuietul asurzitor al potopului și văzduhul încărcat și dens care parcă preschimbase întreaga lume într-un șuvoi de apă.

N-a mai spus nimic. Aceasta era singura ei cameră, așa că și-a schimbat chimonoul în fața lui Yakichi, fără să se sinchisească de el. Curentul nu avea putere și becul din încăpere lumina foarte slab. Între Yakichi care nu spunea nimic și Etsuko care se mișca fără zgomot, singurul sunet care s-a auzit a fost foșnetul brâului de mătase desprins de la brâu, care a răsunat ca țipătul unei vietăți.

Yakichi n-a reușit să îndure mult timp tăcerea. Simțea reproșul mut al lui Etsuko. A cerut să mănânce, apoi s-a întors în camera lui de opt *tatami*, despărțită de a ei doar printr-un hol.

Etsuko s-a îndreptat către birou legându-și brâul de Nagoya pe care îl purta de obicei. Cu o mână și l-a petrecut la spate, ținându-l strâns, iar cu cealaltă a răsfoit alene paginile jurnalului. Un zâmbet ușor malițios i-a înflorit pe buze. „Tata nu știe că jurnalul

1 Șosete tradiționale japoneze, cu degetul mare despărțit.

ăsta e fictiv. Cine să-și dea seama că e un fals? Nimeni nu și-ar imagina că cineva poate disimula într-atât ceea ce simte."

Jurnalul s-a deschis chiar la însemnările zilei precedente. Etsuko și-a aplecat chipul peste paginile întunecate și a început să citească.

Miercuri, 21 septembrie

Azi nu s-a întâmplat nimic deosebit. S-a dus căldura înăbușitoare a verii, iar grădina răsună de țârâitul insectelor. De dimineață am fost la punctul de distribuție din sat, să iau rația de *miso*[1]. Copilul celor care lucrează acolo s-a îmbolnăvit de pneumonie, dar penicilina și-a făcut în cele din urmă efectul și se pare că o să scape. Știu că nu mă privește, dar tot am răsuflat ușurată.

Când trăiești la țară, trebuie să ai un cuget simplu. Am reușit și eu să capăt experiența acestei vieți și m-am maturizat. Nu mi se pare plictisitor. Nu mă mai plictisesc. Chiar deloc. Acum înțeleg și eu starea de liniște și pace pe care o simt țăranii când termină de trudit la ogor. Învăluită în dragostea caldă a tatei, mă simt din nou ca la cincisprezece, șaisprezece ani.

În lumea asta, nu trebuie decât să ai un cuget simplu și un suflet curat. Eu una cred că nu ai nevoie de nimic altceva. În lumea în care trăim, sunt trebuincioși doar cei care muncesc punându-și trupul în mișcare. Viața la oraș te aruncă într-o mlaștină de uneltiri care îți distruge sufletul. Eu am bătături în palme. Sunt mâini adevărate, pentru care tata m-a lăudat. Eu nu mai cunosc mânia și nu mai cunosc tristețea. Amintirile tragice care m-au chinuit atât de mult, ale morții soțului meu, mi-au mai dat pace în ultima vreme. Mângâiată de lumina bogată a

1 Pastă din soia fermentată.

toamnei, inima mi-e plină de bunăvoință și mă simt recunoscătoare pentru tot.

Mă gândesc la S. Ea e în aceeași situație ca mine și mi-a devenit o tovarășă de suflet. Și ea și-a pierdut soțul. Când mă gândesc la nefericirea ei, mă simt și eu consolată. S. e o văduvă cu un suflet într-adevăr curat, simplu și frumos, așa că sigur se va recăsători la un moment dat. Mi-aș dori să stau de vorbă cu ea pe îndelete mainte să o facă, dar ea e în Tōkyō și nu prea avem ocazia să ne întâlnim. Mi-ar plăcea să-mi trimită măcar o scrisoare, dar…

„Chiar dacă au aceeași inițială, l-am schimbat în femeie, așa că nu se înțelege. S. apare cam frecvent, dar nu e cazul să mă tem de lucrurile care nu se pot dovedi. Pentru mine, acesta e un jurnal fals, dar nimeni nu e atât de sincer încât să poată deveni complet fals."

Etsuko încercă să rescrie însemnarea în minte, căutând să găsească ceea ce gândea cu adevărat când așternuse pe hârtie acele cuvinte pline de ipocrizie.

„Și dacă rescriu pagina, nu înseamnă că o să reflecte întocmai ceea ce simt cu adevărat."

Justificându-se astfel, Etsuko a refăcut în gând însemnarea.

Miercuri, 21 septembrie

S-a mai sfârșit o zi chinuitoare. Mă minunez și eu că am reușit să trec de ziua asta. De dimineață am fost la punctul de distribuție din sat, să iau rația de *miso*. Copilul celor care lucrează acolo s-a îmbolnăvit de pneumonie, dar penicilina și-a făcut în cele din urmă efectul și se pare că o să scape. Mare păcat! Dacă-i murea copilul femeii aleia care arăta mă vorbește de rău pe la spate, m-aș fi simțit și eu măcar un pic consolată.

Când trăiești la țară trebuie să ai un cuget simplu. Cu toate astea, familia Sugimoto, cu inimile lor putrezite,

slabe, pline de vanitate sensibiloasă, fac viața la țara din ce în ce mai chinuitoare. Eu iubesc inimile simple. Nimic nu mi se pare mai frumos pe lume decât un suflet simplu, care sălășluiește într-un trup simplu. Dar, când stau în fața hăului care se cască între astfel de suflete și sufletul meu, ce pot eu să fac? Ce poate fi mai greu decât să vezi reversul unui ban de arama fără să-l întorci? Cel mai simplu e să iei un ban negaurit și să-l perforezi. Iar asta înseamnă sinucidere.

Eu mă apropii, iar și iar, hotărâtă să îmi pun viața în joc. El fuge. Fuge în depărtări infinite. Iar eu rămân din nou singură, abandonată într-o mare de plictis…

Bătăturile din palmele mele nu sunt decât o farsa stupidă.

Cu toate acestea, Etsuko se ghida după ideea că lucrurile nu trebuie luate prea în serios. Dacă umbli desculț, îți rănești tălpile. Așa cum ai nevoie de încălțări ca să mergi, ca să trăiești ai nevoie de convingeri preconcepute. Etsuko și-a continuat monologul în sinea ei, întorcând absentă paginile.

„Și totuși eu sunt fericită. Sunt fericită. Nimeni nu mă poate contrazice. În primul rând, *nu există dovezi*."

Etsuko a continuat să răsfoiască paginile învăluite în penumbră. Filele albe veneau una după alta. Încă una și încă una până când, într-un final, un an din acest jurnal fericit s-a încheiat.

Mesele în casa Sugimoto se desfășurau după un obicei străniu. Kensuke și soția lui, care locuiau la etaj, Asako și copiii, care ocupau un colț de la parter,

Yakichi și Etsuko, din alt colț de la parter, apoi Saburō și Miyo, din camerele servitorilor, luau cu toții masa separat. Miyo pregătea orezul pentru toate cele patru grupuri și fiecare în parte se ocupa de restul de mâncare. Obiceiul acesta ciudat era dictat de egoismul lui Yakichi. Celorlalte două familii le dădea lunar o anumită sumă de bani și ii lăsa să se descurce cum puteau, însă nu socotea necesar să urmeze și el un regim restricționat. Pe Etsuko, rămasă fără nimeni pe lume după moartea lui Ryōsuke, o chemase acolo doar în ideea că se va ocupa de gătit. Motivația lui fusese cât se poate de simplă.

Yakichi oprea pentru el cele mai bune legume și fructe, iar ce rămânea împărțea celorlalte familii. Doar el avea dreptul să culeagă castanele din castanul sălbatic, care era cel mai gustos dintre toți. Ceilalți nu aveau voie să se atingă de el. Etsuko era singura cu care le împărțea.

Când Yakichi s-a hotărât să-i acorde lui Etsuko acest uriaș privilegiu, probabil că niște intenții ascunse se conturaseră deja înlăuntrul lui. Oferindu-i o parte din cele mai bune castane sălbatice, cei mai buni struguri, cele mai bune *fuyūgaki*[1], cele mai bune căpșuni și cele mai bune piersici, Yakichi considera că merită în schimb orice recompensă.

Aceste favoruri pe care Etsuko le-a primit atât de repede după sosirea ei au atras invidia și gelozia celor-

1 Varietate de *kaki*, fruct al unui arbore exotic, cu pulpa moale și dulce.

lalte două familii. Invidia și gelozia au dat naștere numaidecât unei bănuieli malițioase. Aceste clevetiri nu chiar neîndreptățite au părut să-i dea de gândit lui Yakichi și să-i influențeze comportamentul. Dar, când vedeau că faptele le confirmă atât de bine bănuielile, până și celor care le glăsuiseră le venea greu să le mai dea crezare.

De ce ar fi dispusă o femeie care și-a pierdut bărbatul nici de un an să se arunce în brațele socrului? Era încă foarte tânără și avea șanse să se recăsătorească. Și atunci de ce să aleagă de bunăvoie un comportament prin care să-și îngroape a doua jumătate a vieții sale? Ce putea ea să găsească atât de bun la un bătrân trecut de șaizeci de ani încât să vrea să i se ofere? Rămasă fără nimeni pe lume, să fi invocat motivul atât de des întâlnit în ultima vreme, și anume că „n-aveam ce mânca"?

Diversele speculații au înălțat din nou în jurul lui Etsuko un zid care stârnea curiozitatea celor din jur. Plictisită, apatică, dar cu o nonșalanță fățișă, cât era ziua de lungă, Etsuko se plimba încolo și-ncoace între acești pereți, ca o pasăre singuratică, fără aripi.

Kensuke și soția lui, Chieko, luau masa de seară în sufrageria de la etaj. Chieko se căsătorise cu el pentru că vibra în ton cu cinismul lui, iar cum acest ecou îi oferea portițe de scăpare, nu se simțea deloc dezamăgită de viața lor conjugală, cu toate că vedea trândăvia extraordinară a soțului său. Acești tineri literați

trecuți de prima tinerețe se căsătoriseră convinși fiind că „cea mai mare prostie pe lume e să te căsătorești". Și totuși, cei doi încă mai ședeau unul lângă altul pe pervazul ferestrei boltite de la etaj și citeau cu voce tare poeme în proză de Baudelaire.

— Bietul tata, a ajuns și el la o vârstă, dar necazurile nu mai contenesc, zise Kensuke. Am trecut mai devreme prin fața camerei lui Etsuko și am văzut lumina aprinsă, deși o știam plecată. Intru tiptil și, ce să vezi, dau de tata, care îi citea absorbit jurnalul, pe furiș. Era atât de captivat, încât nici nu și-a dat seama că stăteam în spatele lui. Când l-am strigat, s-a speriat de era să sară în sus. Și-a venit apoi în fire și s-a uitat urât la mine. Arăta așa de fioros, încât mi-a adus aminte de când eram copil și mi-era frică să mă uit la el când se înfuria. Mi-a zis apoi: „Dacă te prind că-i sufli o vorbă lui Etsuko despre jurnal, vă dau pe amândoi afară din casă".

– Oare ce l-o fi îngrijorat de s a apucat să-i citească jurnalul?

— Probabil a observat că în ultima vreme Etsuko nu mai are stare. Dar încă nu s-a prins că e îndrăgostită de Saburō. Eu unul așa cred. Etsuko e fată isteață, nu se trădează ea în jurnal.

— Saburō? Mie una îmi vine greu să cred, dar am un mare respect pentru spiritul tău de observație, așa că o iau ca atare. Dar nici cu Etsuko nu știi niciodată. Dacă ar spune și ea ce are de spus și ar face ce vrea să facă, am putea și noi s-o ajutăm cumva și i-ar fi și ei mai ușor.

— E interesant cum lucrurile nu ies mereu așa cum îți propui. Tata și-a cam pierdut mândria după ce a venit Etsuko, nu ți se pare?

— Nu, dânsul s-a demoralizat de când cu reforma agrară.

— Asta așa e. Tata e fiu de arendaș și, când și-a dat seama că are pământul lui, nu și-a mai încăput în piele de mândrie, ca un soldat promovat la subofițer. Și-a formulat bizarul principiu de viață conform căruia cine nu are pământ și vrea trebuie să muncească vreo treizeci de ani la o firmă navală și să ajungă până în funcția de președinte acolo. Îi plăcea la nebunie să garnisească tot acest proces cu cât mai mult zbucium și supliciu. În timpul războiului, tata a avut multă putere. Pălăvrăgea despre generalul Tōjō de ziceai că e vreun amic vechi, care fusese șmecher și scosese bani mulți din acțiuni. Pe atunci eu eram funcționar la poștă; stăteam drepți și-l ascultam. Tata n-a fost moșier nerezident, așa că n-a suferit pierderi mari cu reforma agrară de după război, dar când un arendaș ca de-alde Ōkura a cumpărat pământ pe nimica toată și a ajuns proprietar, el a primit o lovitură foarte grea. De atunci tot zice el: „Dacă e pe-așa, mai bine nu mă mai speteam șaizeci de ani". Într-un fel, tata și-a pierdut rațiunea de a fi când au apărut roiurile de indivizi care s-au văzut moșieri stând cu brațele în sân. El are o latură foarte sentimentală și îi place din cale afară să se vadă drept un martir al vremurilor. Dacă în momentul cel mai rău al depresiei sale veneau cu

un mandat de arestare pentru crime de război și-l duceau la Sugamo, nu se știe cât ar fi reîntinerit.

— Orice-ai zice, Etsuko e norocoasă că nu știe ce tiranic a fost tata. Ea are o latură foarte întunecată amestecată cu una foarte senină, dar chiar și așa, lăsându-l pe Saburō la o parte, nu pot să înțeleg nici în ruptul capului cum a putut să ajungă iubita socrului, când nici n-a ieșit încă din doliu.

— Dar să știi că e o femeie surprinzător de simplă și fragilă. E ca o salcie care nu opune rezistență vântului. Ține orbește la ideea de statornicie și de aceea nici nu observă că între timp partenerul i s-a schimbat. Scuturată de vântul plin de praf, nu mai vede că cel de care se agață luându-l drept soțul ei e, de fapt, altcineva.

Kensuke era un adept al scepticismului, care se făla cu o viziune extraordinar de limpede asupra vieții.

Cele trei familii și-au petrecut seara în aceeași manieră distantă. Asako a fost ocupată cu copiii, apoi s-a culcat devreme, odată cu ei.

Kensuke și soția lui nu au coborât la parter. De la ferestrele de la etaj se vedea în zare colina pe care erau presărate, ca niște grăunțe de nisip, luminile din cartierul de locuințe sociale. Marea întunecată de câmpuri de orez care se întindea până acolo crea impresia că luminițele veneau de la un oraș aflat pe coasta unei insule, un oraș cuprins de un tumult solemn, neîncetat. Îți puteai închipui că în acel oraș se desfășura

o reuniune religioasă, liniștită, la care oamenii neclintiți stăteau cufundați în transă, cuprinși de extaz. Deși îți era limpede că viața de acolo era și mai monotonă, și mai searbădă decât cea de aici, puteai să-ți imaginezi că sub acele lumini se înfăptuia o crimă, în tăcere, cu răbdare și calm, nespus de încet. Dacă Etsuko ar fi privit astfel cartierul de locuințe sociale, nu i-ar mai fi provocat dezgust. Puzderia de lumini te ducea chiar cu gândul la un roi de insecte adunate în jurul unui copac uscat, odihnindu-și aripile în tăcere.

Când și când se auzea țignalul trenurilor de pe linia Hankyū, reverberând ici și colo pe câmpurile întunecate. Te ducea cu gândul la un stol de păsări nocturne care trec în zbor către cuibul lor cu o viteză amețitoare, țipând ascuțit. Țignalul trenului, cu fâlfâitul său de aripi, cutremura văzduhul nopții. Era acea vreme din an când, dacă îți ridicai privirea la auzul sunetului, zăreai la orizont un fulger albăstrui brăzdând mut cerul și pierind în noapte.

După cină, nimeni nu a trecut prin camerele ocupate de Etsuko și Yakichi până s-au dus la culcare. Pe vremuri, Kensuke venea ca să-și mai omoare timpul stând cu ei la palavre. Asako își lua copiii și îi mai vizita. Uneori se adunau cu toții și își petreceau seara vesel, dar pe măsură ce mutra acră a lui Yakichi a devenit tot mai evidentă, pașii lor s-au retras. Lui Yakichi nu-i convenea să fie deranjat în orele pe care le avea la dispoziție doar alături de Etsuko.

Dar asta nu înseamnă că făceau cine știe ce. Uneori își petreceau seara jucând *go*. Etsuko învățase

jocul de la Yakichi. Era singurul lucru la care Yakichi se pricepea și cu care se putea da grozav în fața unei femei tinere, învățând-o. Iar în seara aceasta cei doi stăteau așezați în fața tablei de *go*.

Etsuko își învârtea necontenit degetele prin vasul cu piese, simțind cu plăcere greutatea rece a pietrelor care îi atingeau unghiile, dar ochii ei nu se dezlipeau nici o clipă de la tablă, de parcă erau posedați. Atitudinea ei o făcea să pară captivată de joc din cale afară, însă ea era doar vrăjită de liniile negre care se intersectau cu o precizie lipsită de orice sens. Uneori Yakichi se îndoia și el că entuziasmul ei se datora jocului. Stătea și se uita la femeia aceasta singură, cuprinsă de bucuria unei uitări de sine indecente, fără jenă, cu buzele întredeschise, scoțându-i la iveală dinții ascuțiți, de un alb care îi dădea o ușoară paloare.

Din când în când, Etsuko punea piatra zgomotos pe tablă, ca și cum ar fi izbit ceva. Ca și cum ar fi lovit un câine care atacă. În astfel de momente, Yakichi se uita pe furiș la nora lui cu o privire suspicioasă și își așeza piatra ușor pe tablă, dojenitor.

— Câtă forță! Parcă am fi la duelul Musashi Miyamoto[1] cu Sasaki Kojirō de la Ganryūjima.

În spatele lui Etsuko s-au auzit pași străbătând coridorul. Nu era pasul ușor al unei femei, dar nu aveau nici apăsarea mohorâtă a unui bărbat între două vârste. Erau niște tălpi care sfârâiau de tinerețe și sub

1 Ronin celebru (1584-1645), cunoscut pentru arta cu care mânuia sabia.

care podeaua holului cufundat în întunericul nopții scotea un scârțâit asemănător cu un geamăt sau un țipăt.

Degetele lui Etsuko au înțepenit pe piatra de *go* pe care urma s-o așeze pe tablă. Abia reușea s-o mai țină în mână. Degetele începuseră să-i tremure involuntar și trebuia să strângă bine piesa între ele. Etsuko s-a prefăcut că se gândește îndelung. Dar mutarea nu era grea și risca să-i trezească suspiciuni lui Yakichi dacă zăbovea prea mult.

Ușa glisantă s-a deschis și Saburō doar și-a ițit capul înăuntru, rămânând afară îngenuncheat.

— Noapte bună! îl auzi Etsuko spunând.

— Îhî, mormăi Yakichi, aplecându-se să așeze o piesă pe tablă.

Etsuko îi privea degetele noduroase, bătrâne și urâte. Nu i-a răspuns nimic lui Saburō și nici nu s-a întors către el. Ușa s-a închis, iar pașii s-au retras în partea opusă camerei lui Miyo, către încăperea de trei *tatami*, orientată către apus.

Capitolul 2

La țară, urletele câinilor răsună înfiorător în noapte. Maggie, seterul bătrân, era legată în șopronul din spate. Prin crângul de la marginea livezii trecea o haită de câini vagabonzi. Maggie și-a ciulit urechile și a slobozit un urlet cumplit, prelung, exprimându-și parcă propria însingurare. Foșnind prin frunzele bambușilor pitici, câinii s-au oprit și i-au răspuns. Etsuko i-a auzit și s-a trezit.

Trecuse abia o oră de când reușise să adoarmă. Un somn lung era datoria pe care încă o mai avea de îndeplinit ca să întâmpine dimineața. Etsuko a căutat o speranță care să o lege de ziua de mâine. Putea fi orice, una oricât de mică sau de banală. Fără o astfel de speranță, nu poți supraviețui nopții. Ceva rămas de cârpit pe a doua zi, biletele pentru călătoria care avea să înceapă, *sake*-ul rămas pe fundul sticlei – lucruri pe care oamenii le aduc ofrandă zilei de mâine. Astfel li se îngăduie să întâmpine zorile. Ea ce avea de oferit? Da, cele două perechi de șosete, una bleumarin, alta maro. Acest cadou pentru Saburō avea să fie totul pentru ea, în ziua ce urma. Aidoma unei femei pioase,

ea găsise un înțeles pur în deșertăciunea dorinței sale. Etsuko a apucat strâns cele două fire delicate, unul bleumarin și unul maro, și a rămas astfel agățată de ziua de mâine – un balon enigmatic, pântecos, negru și mohorât – fără să se gândească unde avea să o poarte. Lucrurile la care nu se gândea erau fundamentul fericirii ei, rațiunea ei de a fi.

Încă își mai simțea trupul învăluit în atingerea degetelor uscate și noduroase ale lui Yakichi. Era o senzație care nu se ștergea după o oră sau două de somn. Femeia care a cunoscut mângâierea unui schelet nu mai poate scăpa de ea. Pe pielea ei stăruia senzația unui strat de piele imaginar, transparent, acoperit parcă într-o acuarelă invizibilă anumitor ochi, nezvântată bine, mai subțire decât crisalida lepădată de un fluture. Dacă s-ar fi mișcat, ar fi văzut-o cum crapă peste tot în întuneric.

Odată ce ochii i s-au mai obișnuit cu bezna, Etsuko s-a uitat împrejur. Yakichi nu sforăia. Ceafa goală îi lucea slab, ca o pasăre jumulită. Ticăitul ceasului de pe raft și țârâitul greierilor de sub podea ofereau nopții un contur pământesc. Fără ele, această noapte apăsătoare, care o asalta pe Etsuko și o împresura cu o teamă sufocantă, ca pe o muscă prinsă în gelatină, n-ar mai fi fost de pe acest tărâm.

Cu greu, Etsuko și-a ridicat ușor capul. Sideful ușițelor de la vitrină strălucea albăstrui.

Și-a închis ochii, strângând puternic pleoapele. O amintire i-a reînviat în minte. Se întâmplase doar cu

o jumătate de an în urmă. La scurt timp după ce venise în această casă, începuse să se plimbe des de una singură, fapt care îi făcuse imediat pe săteni să o catalogheze drept excentrică. Etsuko își continuase plimbările solitare, fără să-i pese. Încă de atunci oamenii au observat mersul ei ca de femeie gravidă și au conchis că avea un trecut destrăbălat.

Dintr-un colț al proprietății familiei Sugimoto se vedea, dincolo de pârâu, întreaga cuprindere a cimitirului Sălașul Sufletelor Hattori. În afara perioadei de *higan*[1], extrem de puțină lume venea la morminte. După-amiaza, nenumăratele pietre funerare albe, înșiruite pe vasta suprafață terasată, proiectau mici umbre pe pământ. Întinderea cimitirului, plină de unduiri și împrejmuită de coline împădurite, oferea o priveliște curată și luminoasă. Când și când, se zărea în depărtare piatra de granit de la vreun mormânt strălucind în bătaia soarelui, în sclipiri albe de cuarț.

Etsuko iubea în mod aparte întinderea cerului de deasupra cimitirului și liniștea cărării ample care îl străbătea. Pacea aceea luminoasă, de un alb imaculat, alături de mirosul ierbii și al mugurilor de copaci tineri, o făcea să-și simtă sufletul mai dezgolit ca niciodată.

Era vremea la care se culegeau ierburi. Etsuko se plimba pe malul pârâului, adunând steluțe și coada-calului în mâneca de la chimono. Într-un loc, pârâul

1 Sărbătoare budistă care se desfășoară timp de o săptămână, la echinocțiul de primăvară și de toamnă.

ieșise din matcă, inundând iarba. Acolo a găsit pătrunjel. Cursul apei trecea pe sub un pod în dreptul porții cimitirului, acolo unde se sfârșea șoseaua de beton care pornea de la Osaka.

Etsuko a înconjurat parcela rotundă cu iarbă din fața intrării în cimitir și s-a îndreptat către cărarea pe care o apuca de obicei. Se minuna și ea de acest răgaz care i se îngăduia. Îl simțea ca pe o grațiere.

A trecut pe lângă niște copii care se jucau cu mingea. Puțin mai departe a ajuns într-o porțiune acoperită cu iarbă, încă nemarcată cu pietre funerare, aflată dincoace de gardul care străjuia malul pârâului. A dat să se așeze, dar a observat silueta unui tânăr întins pe iarbă cu fața în sus, cufundat în lectura unei cărți pe care o ținea ridicată în dreptul ochilor. Era Saburō. Simțindu-i umbra pe față, acesta s-a ridicat cu repeziciune în capul oaselor.

— Doamna Sugimoto! a exclamat el.

În acel moment, din mâneca lui Etsuko s-a revărsat pe fața lui un potop de steluțe și de coada-calului. Felul în care expresiile s-au succedat pe chipul lui Saburō i-a oferit lui Etsuko bucuria unei clarități înviorătoare, cum simți în fața unei ecuații simple, ușor de dezlegat. Când a văzut florile căzându-i pe chip, a luat-o drept o glumă a lui Etsuko și s-a ferit de ele cu mișcări exagerate. Apoi a dedus din expresia ei că fusese o simplă întâmplare, nicidecum o glumă. Într-o clipită, privirea lui a devenit spășită și serioasă. S-a ridicat, apoi s-a lăsat în patru labe și a ajutat-o pe Etsuko să le strângă la loc.

„După aceea, eu l-am întrebat așa", și-a reamintit Etsuko:

— Ce făceai?

— Doamnă, citeam o carte!

Roșu la față, Saburō i-a arătat cartea de povestiri. Tonul său i-a sunat cumva milităresc lui Etsuko, dar a socotit că nu avea cum să fi fost în armată pentru că abia împlinea optsprezece ani. Născut în Hiroshima, el încerca de fapt să-și mascheze inflexiunile dialectale și să imite cât mai bine limba literară.

Apoi, Saburō i-a mărturisit că se dusese în sat să ia rația de pâine, iar Etsuko tocmai ce îl prinsese trăgând chiulul, în drum spre casă. Pledoaria lui era mai degrabă imploratoare decât defensivă.

— N-o să te pârăsc, i-a promis Etsuko.

Își amintea cum l-a întrebat despre distrugerile provocate de bomba atomică de la Hiroshima. Saburō i-a spus că ai lui locuiau în afara orașului și că nu pățiseră nimic, dar că, dintre rudele lui, o familie întreagă pierise. Aici discuția s-a încheiat. Saburō a dat s-o întrebe ceva, dar s-a sfiit s-o mai facă.

„Când l-am văzut prima dată pe Saburō, arăta de vreo douăzeci de ani. Nu-mi aduc aminte câți ani să-i fi dat atunci, privindu-l cum stătea întins pe iarbă, în cimitir. Arăta în floarea tinereții. Cămașa lui din bumbac, peticită toată, era descheiată la piept și avea mânecile suflecate. Poate se simțea jenat de cât de zdrențuită o fi fost pe la manșete. Avea niște brațe grozave, cum băieții de la oraș nu au până la doua-

zeci și cinci de ani. Brațe arse de soare, pline de firișoare de păr auriu, parcă rușinate de propria lor maturitate."

Etsuko l-a privit dojenitor. Era o căutătură care ei nu i se potrivea, dar nu avea încotro. Oare el ghicise ceva? Nu, era imposibil. El n-o percepea decât ca pe încă o femeie nesuferită, venită să locuiască în casa nesuferitului de stăpân. Și vocea lui! Vocea aceea nazală, calmă și melancolică, și totuși atât de copilăroasă! Cuvintele acelea rostite unul câte unul, ca smulse cu cleștele de pe buzele lui tăcute. Cât de simple și naturale, cărnoase ca niște fructe sălbatice...

Cu toate acestea, când l-a întâlnit a doua zi, Etsuko a putut să-l privească fără nici o emoție – zâmbind, fără reproș în ochi.

Așa e... nu se întâmplase nimic. Apoi, într-o bună zi, la o lună după ce sosise aici, Yakichi a rugat-o să-i cârpească o haină și niște pantaloni vechi, pe care le purta la câmp. Cum o tot zorea, Etsuko a stat până târziu ca să termine. La unu noaptea, oră la care ar fi trebuit deja să doarmă, Yakichi a venit la ea în cameră. I-a lăudat hărnicia, și-a tras pe el haina pe care tocmai i-o terminase de cârpit, apoi a pufăit o vreme din pipă, în tăcere.

— Dormi bine în ultima vreme? a întrebat-o el.

— Da, aici e liniște, nu ca la Tōkyō...

— Minți, a insistat el.

— Adevărul e că în ultimul timp nu pot să dorm deloc, a răspuns Etsuko sincer. Cred că e prea multă liniște.

— Nu se poate așa. Mai bine nu te chemam încoace, s-a lamentat Yakichi, adăugând o notă de amărăciune din tonul fostului director.

Când Etsuko s-a hotărât să-i accepte invitația și să se mute în Maidenmura, se aștepta deja să vină o noapte ca aceasta. Ba chiar și-o dorise. Ea ar fi vrut să-și urmeze soțul în moarte, aidoma unei văduve indiene. Jertfirea închipuită de ea era un lucru straniu, un sacrificiu nu pentru moartea soțului, ci pentru gelozia ei. Însă ceea ce își dorea ea nu era o moarte banală, ca oricare alta, ci una foarte lentă, care să se întindă pe o lungă perioadă de timp. Sau poate că ceea ce căutase ea era o cale prin care să se asigure că nu va mai simți nicicând gelozia care o măcina? Oare în spatele acestei dorințe macabre, care parcă râvnea după carne putrezită, mustea de fapt o posesivitate aprinsă, o lăcomie fără o țintă anume?

Moartea soțului ei... Încă mai vedea aievea dricul tras în spatele Spitalului de Boli Contagioase, în ziua aceea de toamnă târzie. Muncitorii au ridicat pe umeri sicriul. Camera mortuară de la subsol, jilavă, mirosind a tămâie, a mucegai și a moarte, cu flori artificiale de lotus alb, înnegrite de praf și tremurând lugubru, cu rogojini umede, puse pentru priveghi, cu un pat din piele scorojită pe care stătuse cadavrul, cu altarul în care plăcuțele memoriale se perindau una după alta, ca într-o sală de așteptare – din camera aceea, muncitorii au ridicat pe umeri sicriul și au urcat rampa din beton. Unul dintre ei era încălțat cu bocanci

militărești, care scrâșneau pe suprafața de beton cu tălpile lor bătute cu ținte. Ușa din spate s-a deschis...

Etsuko nu mai văzuse niciodată o lumină atât de emoționantă și de copleșitoare ca avalanșa care a năvălit înăuntru în acel moment.

Acea lumină pătrunzătoare de început de noiembrie inundase totul în jur, ca un șuvoi de apă cristalină. Poarta din spate a spitalului se deschidea către oraș – o depresiune plată, complet distrusă de război. În depărtare se zărea terasamentul liniei ferate Chūō, năpădit de buruieni veștejite. Jumătate de oraș era înțesat de case noi din lemn și case în curs de construcție, iar jumătate era încă devastat, îngropat în iarbă, gunoaie și moloz. Lumina de noiembrie pusese stăpânire pe toată întinderea lui. Pe șosea treceau biciclete cu ghidoanele strălucind în soare. Și din grămezile de moloz se zăreau scânteieri orbitoare, ca de cioburi de sticle de bere. Lumina aceasta se revărsase ca o cascadă asupra lui Etsuko și a coșciugului pe care îl însoțea.

Cu perdelușele trase peste geam, dricul a pornit motorul. Etsuko a urcat în urma sicriului.

Până la crematoriu nu s-a mai gândit nici la gelozie și nici la moarte, ci doar la lumina covârșitoare care o izbise. Țineа în poală un mănunchi de flori de toamnă. Erau crizanteme, rămurele de *Lespedeza*, campanule și mărărițe, mulțite după priveghi. Etsuko le-a lăsat să-i pătez hainele de doliu cu polen galben.

Oare ce simțise când o împresurase lumina? Eliberare? De gelozie? De nenumăratele nopți fără somn,

de puseurile de febră ale soțului, de Spitalul de Boli Contagioase, de delirurile lui din miez de noapte, de duhoare, de moarte?

Se simțise oare și mai geloasă pentru că exista pe lume o asemenea lumină covârșitoare? Iar asta pentru că gelozia era unica emoție la care de multă vreme tot revenea, iar și iar? Senzația de eliberare ar trebui să fie un sentiment proaspăt, de negare neîncetată, prin care negi chiar și eliberarea însăși. În clipa în care un leu este eliberat din cușcă, lumea lui e mai vastă decât a unuia care a fost dintotdeauna liber. Cât era captiv, pentru el nu existau decât două lumi, cea din cușcă și cea din afara ei. Dar, când i se dă drumul, leul rage, rănește oameni, îi înfulecă. E nemulțumit, pentru că nu există și o a treia lume, o lume în care să nu fie nici în cușcă, nici în afara ei. Însă ceea ce simțea Etsuko nu avea nici o legătură cu aceste lucruri. Sufletul ei nu cunoștea decât afirmarea.

Lumina care se revărsase asupra ei prin ușa din spate a spitalului n-o luase decât ca pe o teribilă risipă a cerurilor, care se pogora inevitabil pe pământ. În obscuritatea dinăuntrul dricului se simțise mai în largul ei. De fiecare dată când mașina se zdruncina, se auzea ceva zăngănind în interiorul sicriului. Să fi fost pipa lui preferată, pusă înăuntru lângă el, lovindu-se de scândurile de lemn? Trebuia s-o fi înfășurat în ceva. Etsuko a atins giulgiul alb care învelea sicriul în dreptul locului din care venea zgomotul. În acel moment pipa a amuțit, de parcă și-ar fi ținut respirația.

Ridicând perdeaua, Etsuko a văzut un alt dric în fața lor, încetinind și virând către un larg spațiu betonat, de prost gust, mărginit de bănci și de o clădire exagerat de mare, ca un fel de furnal. Era crematoriul.

Etsuko își amintea ce gândise în acel moment: „N-am venit aici ca să-mi incinerez soțul, ci gelozia".

Însă, odată ars cadavrul soțului său, însemna oare că și gelozia ei avea să se stingă? Gelozia era ca un virus pe care îl căpătase de la soțul ei. Un virus care îi măcina carnea, și nervii, și oasele. Ca să o distrugă, nu-i rămânea altceva de făcut decât să meargă și ea în pântecele acelui furnal, împreună cu sicriul.

Timp de trei zile înainte să se instaleze boala, soțul ei nu venise acasă. La serviciu se ducea. Lui Ryōsuke nu-i stătea în fire să se lase atât de acaparat de o idilă încât să lipsească de la muncă. Pur și simplu nu suporta să se întoarcă acasă, unde îl aștepta ea. Etsuko se ducea și de cinci ori pe zi la telefonul public din apropiere și rămânea în fața lui ezitând. Dacă suna la firmă, îi răspundea cu siguranță. Iar la telefon nu îi vorbea niciodată aspru. Dar scuzele lui dulci și moi, ca torsul pisicii, rostite intenționat cu accentul lui gângurit de Osaka, îi aminteau lui Etsuko de atenția cu care își stingea țigara în scrumieră și îi sporeau durerea. Prefera să audă din gura lui insulte. În ciuda faptului că era un bărbat mare de statură, pe care ți-l puteai lesne închipui aruncând vorbe de ocară, Ryōsuke continua să-i facă, pe un ton blând, promisiuni pe care nu avea să le țină. Iar Etsuko nu

putea să se împotrivească. Și atunci, decât să le audă din nou, mai bine se abținea să-i telefoneze.

„Nu prea pot să vorbesc acum, dar aseară m-am întâlnit în Ginza cu un prieten vechi, care m-a invitat la o partidă de *mahjong*. Lucrează la Ministerul de Comerț și Industrii, deci nu puteam să fiu nepoliticos cu el... Cum? Da, vin diseară acasă. Cum se termină programul, o iau spre casă... Deși s-a adunat cam mult de lucru... Dacă să pregătești cina? Din partea mea, poți să faci cum vrei. Cum ai tu chef. Dacă mănânc deja până mă întorc, mai mănânc o dată acasă și gata... Trebuie să închid. Kawaji zice că îl deranjez cu telefonul... Aha, da. Am înțeles... Bine, la revedere..."

Filfizon cum era, lui Ryōsuke îi plăcea să afișeze printre colegi un aer de boem. Etsuko aștepta și tot aștepta. Însă el nu venea. În rarele nopți când se întorcea acasă, îi reproșase ea vreodată ceva, îl luase la rost? Nu, ea doar își privea soțul cu ochi triști. Ochii aceștia ca de cățelușă, plini de tristețe mută, îl înfuriau pe Ryōsuke. O vedea așteptându-l ca un cerșetor cu mâna întinsă, care cere de pomană. În toată așteptarea ei, Ryōsuke mirosea spaima și dezolarea unei căsnicii reduse la un schelet urât, despuiată de orice fărâmă de viață. Atunci îi întorcea spatele lui masiv și nepăsător și se prefăcea că doarme. Într-o noapte de vară, în timp ce dormea, a simțit buzele soției atingându-l și a plesnit-o. I-a tras o palmă peste obraz mormăind „nerușinato!" cu limba împleticită de somn.

A făcut-o fără pic de milă, ca și cum ar fi strivit un țânțar.

În vara aceea începuse totul. Ryōsuke descoperise plăcerea de a-i stârni gelozia lui Etsuko.

Etsuko vedea tot mai multe cravate pe care nu le știa. Într-o dimineață, Ryōsuke și-a chemat soția în fața oglinzii și i-a cerut să-i lege cravata. Cuprinsă de bucurie și de neliniște, lui Etsuko îi tremurau degetele și nu reușea să-i lege nodul cum trebuie. Când a terminat, Ryōsuke s-a tras de lângă ea, iritat.

— Cum ți se pare? Uite ce imprimeu frumos are!

— Aoleu, nici n-am observat! E nouă. Ți-ai cumpărat-o tu?

— Ce mutră faci! De parcă n-ai fi observat-o până acum.

— Îți vine bine...

— Da, îmi vine bine.

Eșarfa de damă care se întrezărea din sertarul lui Ryōsuke, lăsat așa parcă intenționat, parfumul ieftin în care era îmbibată din belșug... Și alte lucruri, mult mai scandaloase, care răspândeau în casă un aer greu, înțepător... Etsuko a luat fotografiile înfățișând o femeie, pe care el și le înșirase pe birou, și le-a ars cu chibritul, una câte una. La asta se și aștepta soțul ei. Când s-a întors acasă, a întrebat ce s-a întâmplat cu fotografiile. Etsuko stătea în fața lui cu arsenic într-o mână și un pahar cu apă în cealaltă. Ryōsuke i-a smuls pastilele din mână, iar ea s-a dezechilibrat și a căzut peste oglindă, tăindu-se la frunte.

Cât de aprinse au fost îmbrățișările lui în noaptea aceea! Ce furtună capricioasă, de o noapte! Ce caricatură zeflemitoare a fericirii!

În noaptea în care s-a hotărât din nou să se otrăvească, soțul ei s-a întors acasă. Două zile mai târziu, boala s-a declanșat... Două săptămâni mai târziu era mort...

— Mă doare capul. Îmi crapă de durere!

Ryōsuke se oprise în hol. Etsuko a crezut că s-a întors ca s-o chinuie, împiedicând-o să se otrăvească. În seara aceea nu mai simțea obișnuita bucurie la întoarcerea soțului, bucurie care o exaspera. Și-a sprijinit cu răceală mâna de ușa glisantă și s-a uitat în jos la el, cum stătea așezat pe jos, fără să se miște. S-a simțit mândră de ea. Deși era o mândrie greu câștigată, ademenită cu moartea, nici nu și-a dat seama că din mintea ei se evaporase deja gândul la moarte.

— Ai băut?

Ryōsuke a clătinat din cap și și-a ridicat ochii către ea. Nici el nu-și dădea seama că ochii lui împrumutaseră privirea ca de cățelușă a soției, care întotdeauna îi provocase dezgust. Era o privire moleșită și febrilă, ca a unui animal bolnav care își privește stăpânul implorator, scâncind, neînțelegând ce se petrece cu el. Probabil că Ryōsuke simțea, pentru prima dată, că ceva greu de înțeles prindea contur înlăuntrul lui. Era boala, dar nu era vorba doar de atât.

Cele șaisprezece zile care au urmat au fost cea mai fericită perioadă din viața lui Etsuko. Voiajul de nuntă

și moartea soțului, cât de asemănătoare erau aceste scurte perioade de fericire! Acum călătorea alături de el pe tărâmul morții, însoțită de aceeași dorință și durere insațiabile, neobosite, același supliciu al trupului și sufletului pe care le simțise în voiajul de nuntă. Soțul ei zăcea cu pieptul dezgolit, chinuit de coșmaruri provocate de febra mare, înhățat de mâinile pricepute ale morții, tânguindu-se ca o mireasă. În ultimele zile, când creierul îi era asaltat de boală, se ridica deodată în capul oaselor, de parcă ar fi făcut un exercițiu de gimnastică, și râdea în gura mare, dezvelindu-și limba pârjolită de sete și dinții pătați în culoarea argilei roșii de sângele care i se scurgea din gingii. Așa râsese în dimineața de după prima lor noapte, în camera de la etajul întâi al Hotelului Atami. Deschisese geamul și se uita la unduirea blândă a pajiștei. La hotel mai stătea o familie de nemți, care aveau un ogar mare. Băiețelul lor, de vreo cinci sau șase ani, se pregătea să scoată câinele la plimbare. Deodată, ogarul a zărit o pisică strecurându-se prin umbra unei tufe și a luat-o la goană după ea. Băiatul a uitat să dea drumul lanțului și s-a trezit târât pe fund pe iarbă. Văzându-l, Ryōsuke a izbucnit într-un râs vesel și cristalin. Hohotea fără reținere, dezvelindu-și dinții. Nu-l mai văzuse niciodată râzând cu atâta poftă.

Etsuko și-a încălțat papucii și a dat fuga la fereastră. Grădina cobora într-o pantă iscusit meșteșugită, încât părea să se unească direct cu plaja. Cum sclipea

iarba în lumina dimineții! Cum scânteia marea de la capătul grădinii! Apoi au coborât împreună în holul hotelului. Într-o tăviță de scrisori fixată pe un stâlp se găseau pliante de călătorie multicolore, iar pe ea era lipit un semn care îi îndemna pe clienți să le ia gratuit. Ryōsuke a apucat unul din mers și, în timp ce așteptau să vină micul dejun, l-a transformat rapid într-un avion. Masa lor era lângă o fereastră care dădea spre grădină. „Fii atentă!" i-a zis soțul ei și i-a făcut vânt pe geam avionului către mare... Ce stupid! Nu era decât unul dintre nenumăratele lui șiretlicuri de a încânta o femeie și a intra în grațiile ei. Doar că, la acel moment, Ryōsuke voia sincer să-și încânte proaspăta mireasă, voia sincer să-i sucească mințile. Câtă sinceritate!

Etsuko avusese avere. Familia ei, compusă doar din tată și fiică, era o familie veche și înstărită, care se trăgea dintr-un ilustru general de pe vremea războaielor civile și pentru care averea era o adevărată obsesie. Războiul se sfârșise. Venise apoi taxa pe proprietate, iar după moartea tatălui, moștenirea lui Etsuko se redusese la o sumă surprinzător de mică, sub formă de acțiuni. Însă în dimineața aceea, la Hotelul Atami, formau un cuplu adevărat, ei doi și atât. Apoi febra lui Ryōsuke le readusese solitudinea în doi. Etsuko se desfăta din plin cu această fericire nemiloasă și neașteptată pe care o gusta din nou. Se delecta cu ea până la ultima fărâmă, cu lăcomie, cu disperare. Grija cu care își oblojea soțul avea ceva care te făcea să-ți feriști privirea.

A durat mult timp până i s-a pus diagnosticul de febră tifoidă. Multă vreme s-a crezut că era vorba de un caz mai aparte de guturai încăpățânat. Dureri de cap neîncetate, insomnie, lipsa poftei de mâncare... Cu toate acestea, cele două simptome inițiale ale tifosului, febra tot mai mare și pulsul neregulat, nu s-au manifestat. În primele două zile l-a durut capul și s-a simțit moleșit, dar nu a făcut febră. După ce s-a întors atunci acasă, în ziua următoare nu s-a mai dus la serviciu.

Toată ziua aceea și-a petrecut-o, în mod straniu, dereticând cuminte prin casă, ca un copil plecat să se joace acasă la altcineva. O neliniște nefamiliară a încolțit din moleșeala lui febrilă. Etsuko a intrat în biroul lui de șase *tatami*, aducându-i cafea. L-a găsit lungit pe jos, în obișnuita lui ținută de casă bleumarin cu alb, cu brațele și picioarele răschirate. Își tot încerca buzele cu dinții, mușcându-le neîncetat. Nu erau umflate, dar avea senzația că i se umflau.

— Nu vreau cafea, a zis el, dând cu ochii de Etsuko.

Văzând-o că ezită, a adăugat:

— Trage-mi în față nodul de la brâu. Mă râcâie și nu-l suport... Mie mi-e prea greu să trag de el.

De multă vreme Ryōsuke nu mai suporta să-l atingă. Nu-i plăcea nici să-l ajute să-și pună pe el sacoul de la costum. Ce să fi fost cu el în ziua aceea? Etsuko a așezat tava pe birou și a îngenuncheat lângă el.

— Ce stai așa, ca o maseuză? s-a rățoit el.

Etsuko și-a petrecut un braț pe sub el, a apucat nodul slab legat și l-a răsucit în față. Ryōsuke nici n-a încercat să se ridice vreun pic. Trunchiul lui masiv apăsa arogant pe mâna subțirică a lui Etsuko. O durea încheietura, dar tot îi părea rău că atingerea avea să ia sfârșit în doar câteva clipe.

— N-ai vrea să te întinzi pe pat, decât să stai așa, pe jos? Să-ți scot așternutul?

— Lasă-mă în pace! Așa îmi place mie să stau.

— Temperatura cum mai e? A mai crescut?

— E la fel, normală.

În acel moment, Etsuko a îndrăznit să facă un gest care a surprins-o până și pe ea. Și-a lipit buzele de fruntea lui, ca să-i verifice temperatura. Ryōsuke n-a spus nimic. Ochii i se mișcau moale pe sub pleoapele lăsate. Fruntea lui aspră, mânjită de grăsime... o frunte pe care tifosul și-a pus apoi amprenta, împiedicând-o să mai transpire, pârjolind-o, o frunte care a fost cuprinsă de nebunie și care, în final, a căpătat paloarea pământie a cadavrului.

În noaptea următoare, temperatura lui Ryōsuke a crescut subit la 39,8. S-a văitat de dureri de spate și de cap. Își rostogolea necontenit capul pe pernă, căutând răcoare, iar fața de pernă s-a umplut de grăsime și de mătreață. Din noaptea aceea, Etsuko i-a pus sub cap o pernă cu apă. Mai putea să înghită doar lichide, și pe acelea cu greu. Etsuko a stors niște mere și i-a dat să bea sucul cu un biberon. Când a venit doctorul să-l vadă în dimineața următoare, a spus că e doar un guturai.

„Așa mi-am văzut soțul venind încet către mine, ajungând în fața mea. Parcă priveam un vreasc adus de apă la mal, chiar la picioarele mele. M-am aplecat și am inspectat în detaliu acest trup straniu, chinuit, de la suprafața apei. Mersesem zi de zi pe țărmul mării, ca o nevastă de pescar, și îmi dusesem viața singură, așteptând. Apoi, la un moment dat, am găsit un leș adus de ape, plutind printre stânci, într-un golfuleț. Am văzut că încă mai respira. Dar l-am scos imediat din apă? Nu, nu l-am scos. Doar am stat, cu ardoare, cu dedicare și pasiune, fără somn și fără tihnă, aplecată asupra apei și nu m-am mișcat. M-am uitat la acest trup încă însuflețit până ce apa l-a înghițit de tot și n-a mai gemut, nu s-a mai tânguit, n-a mai suflat aer fierbinte. Știam ce avea să se întâmple. Dacă-l readuceam la viață, acel vreasc adus de apă m-ar fi azvârlit el pe mine cât ai clipi și ar fi dispărut în depărtări infinite, purtat de mare. Iar de data asta nu s-ar mai fi întors la mine niciodată.

L-am îngrijit cu o pasiune lipsită de vreun țel, dar cine ar fi știut? Cine ar fi știut că lacrimile pe care le-am vărsat pe patul lui de moarte deplângeau despărțirea de pasiunea care mă mistuise zi de zi?"

Etsuko și-a amintit de ziua în care a închiriat o mașină și s-a dus să-l interneze în clinica unui prieten de-ai lui, doctor internist, din Koishikawa. Apoi și-a amintit cum, trei zile mai târziu, a apărut în vizită femeia din fotografii și cât de violent s-a certat cu ea... Cum de aflase? Oare de la vreun coleg de

serviciu care venise să-l vadă? Dar colegii nu aveau de unde să știe. Sau poate că femeile adulmecă boala ca un câine? Apoi a mai venit una. A venit trei zile la rând. Apoi alta. Uneori femeile se intersectau și plecau aruncându-și priviri pline de dispreț... Etsuko nu voia să-i tulbure nimeni oaza de solitudine în doi. În Maidenmura a trimis o telegramă despre starea lui gravă abia după ce Ryōsuke și-a dat suflarea. Etsuko își amintea bucuria care a cuprins-o în ziua în care boala soțului a fost diagnosticată. Fiind o clinică, aveau doar trei saloane, la etaj. La capătul holului era o fereastră – o fereastră ternă, de la care se vedea priveliștea ternă a orașului. Cum mirosea holul a crezol! Lui Etsuko îi plăcea acel miros. Ori de câte ori soțul ei aștepta, ca străbătea holul încoace și-ncolo, inspirându-l cu nesaț. Îi plăcea mai mult izul de dezinfectant decât aerul de afară. Substanța aceea curăța boala și moartea nu prin moarte, ci prin viață. Ei îi mirosea a viață. Un miros corporal, chimic, intens și brutal, care înțepa plăcut nările, ca briza dimineții.

De zece zile temperatura soțului ei nu scădea sub patruzeci de grade. Etsuko stătea necontenit alături de acest trup din care febra se chinuia să găsească o cale de scăpare. Ryōsuke gâfâia agitat, cu nările fremătând, ca un alergător care se apropie de finalul maratonului. În patul acela, viața lui se întruchipa într-un corp în mișcare, care alerga neîncetat, asiduu. Iar Etsuko... Etsuko îl încuraja de pe margine.

„Hai, încă un pic! Încă un pic!"

Cu ochii daţi peste cap, Ryōsuke căuta să rupă banda cu mâinile, dar degetele lui nu reuşeau să apuce decât marginea păturii, caldă ca un culcuş din fân şi impregnată cu mirosul animalului care a dormit în el.

Când a venit la controlul de dimineaţă, doctorul i-a dezvelit pieptul agitat de respiraţia violentă. Febra din pielea lui încinsă parcă stătea să izbucnească aidoma un gheizer de sub degetele care îl palpau. Oare nu e boala doar o exacerbare a vieţii? Doctorul i-a apăsat pieptul cu stetoscopul de fildeş îngălbenit, lăsând în urmă uşoare pete albe. Pe pielea care se congestiona numaidecât, Etsuko a observat nişte punctuleţe trandafirii, mărunte şi opace, conturându-se din loc în loc.

— Acestea ce sunt? l-a întrebat ea.

— Asta e rozeolă, i-a răspuns doctorul pe un ton iritat, strecurând totuşi o notă de familiaritate în glas. Vine de la roză, trandafir. Vă explic eu mai târziu.

După ce a terminat controlul, doctorul a condus-o pe Etsuko afară din salon şi i-a spus dezinvolt:

— E febră tifoidă. Tifos. Au venit, în sfârşit, rezultatele de la analiza de sânge. De unde s-o fi pricopsit Ryōsuke cu aşa ceva? Mi-a zis că a băut apă dintr-o fântână când a fost plecat în delegaţie, de-acolo i s-o fi tras. Dar e în regulă. Dacă îl ţine inima, nu e nici o problemă. E un caz de tifos un pic mai aparte şi diagnosticul a întârziat. Facem azi actele şi mâine îl transferăm la spitalul de specialitate. Aici nu avem cameră de izolare.

Doctorul ciocănea cu degetele lui uscate în peretele pe care era lipit un afiș cu regulamentul pentru prevenirea incendiilor, așteptând pe jumătate plictisit ca femeia aceasta încercănată, răpusă de oboseală, să înceapă să se tânguiască și să pledeze: „Domnul doctor, vă implor, nu faceți înștiințarea! Lăsați-l să stea aici! Domnule doctor, o să moară dacă îl mutăm! Viața unui om e mai importantă decât legea. Vă rog, nu-l trimiteți la Spitalul de Boli Contagioase, nu acolo! Vorbiți să-l primească în aripa de carantină la Spitalul Universitar!" Doctorul aștepta cu o curiozitate deductivă să audă o astfel de pledoarie tipică ieșind de pe buzele ei.

Însă Etsuko tăcea.

— Ați obosit, a spus el.

— Deloc, a răspuns ea pe un ton care putea fi interpretat drept plin de vitejie.

Lui Etsuko nu-i era teamă că putea să ia boala și probabil ca acesta a fost și singurul motiv pentru care nu s-a molipsit. S-a întors pe scaunul de la marginea patului lui Ryōsuke și și-a văzut mai departe de andrelele ei. Se apropia iarna și îi împletea un pulover soțului. Dimineața era frig în salon. Și-a scos un *zōri*[1] din picior și și-a frecat cu șoseta căputa celuilalt.

— Au aflat ce boală am, nu? a întrebat Ryōsuke respirând sacadat, cu o intonație ca de băiețel.

— Da.

---

1 Sandale plate din paie, textile sau lemn, fixate de picior printr-o bucată de material trecută printre degete.

Etsuko s-a ridicat ca să-i tamponeze cu o batistă înmuiată în apă buzele uscate, brăzdate de crăpături. Dar n-a mai făcut asta, ci și-a lipit obrazul de al lui. Obrazul lui nebărbierit ardea la atingere, încins ca nisipul de pe plajă.

— Stai liniștit. Te pune Etsuko pe picioare. Nu te îngrijora. Dacă mori tu, o să mor și eu. (Cine să afle de acest jurământ fals? Singurul martor pe care îl avea era Dumnezeu, în care Etsuko nu credea.) Dar n-o să se întâmple așa ceva. Sigur te faci bine!

Etsuko i-a sărutat înnebunită buzele crăpate, de pe care i se revărsa necontenit răsuflarea fierbinte, ca un șuvoi de aer cald venit din măruntaiele pământului. Etsuko i-a umezit buzele însângerate, aspre ca niște trandafiri plini de spini. Chipul lui se zvârcolea sub al ei...

Clanța învelită în tifon s-a mișcat și ușa s-a întredeschis. Etsuko s-a retras de lângă el. O asistentă i-a făcut semn din ochi să o urmeze. Etsuko a ieșit. Sprijinită de fereastra din hol stătea o femeie îmbrăcată într-o haină de blană și o fustă lungă.

Era femeia din fotografii. La prima vedere, părea să fie metisă. Avea dinți frumoși, ca o dantură falsă, și nări modelate ca niște aripioare. Celofanul umed în care era învelit buchetul de flori din mâna ei i se lipea de unghiile stacojii. În postura ei se simțea ceva chinuit, ca de animal care se străduiește să meargă în două picioare. Părea să aibă aproape patruzeci de ani, o vârstă la care ridurile fine din colțul ochilor năvălesc

deodată ca o oaste pregătită de ambuscadă. Altfel, i-ai fi dat douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani.

— Bună ziua, a spus ea.

Vorbele ei ascundeau un ușor accent, greu de identificat.

Lui Etsuko i-a părut a fi genul de femeie pe care bărbații nătângi o apreciază considerând-o enigmatică. Aceea era femeia care o chinuise pe ea. Etsuko n-a reușit să asocieze imediat suferința cu această întrupare a ei. Suferința ei evoluase dincolo de o astfel de formă concretă și (mai ciudat fie spus) se transformase în ceva creativ. Femeia aceasta era ca un dinte cariat pe care îl scosese. Nu o mai durea. Aidoma unui bolnav care s-a vindecat de o presupusă boală măruntă și care se confruntă pentru prima dată cu o adevărată maladie letală, Etsuko se simțea mai degrabă umilită la gândul că o asemenea femeie era sursa chinului său.

Femeia i-a întins o carte de vizită cu numele unui bărbat, spunându-i că a venit în locul soțului său. Pe cartea de vizită era numele unui director de la firma la care lucra Ryōsuke. Etsuko i-a spus că nu o poate lăsa să intre pentru că nu se permit vizitele. La auzul acestor cuvinte, o umbră a traversat ochii femeii.

— Dar soțul meu mi-a spus să îl văd și să aflu în ce stare este.

— Într-o stare care nu îi permite nimănui să îl vadă.

— Dar soțul meu n-o să fie mulțumit decât dacă îl văd.

— Dacă vine dânsul, poate să îl vadă.

— De ce el să poată și eu nu? Ce spuneți nu are nici o logică. Îmi vorbiți de parcă ați fi suspicioasă de ceva.

— Atunci, dacă vă mai spun o dată că nimeni nu are voie să intre, sunteți mulțumită?

— Îmi vorbiți cam ciudat. Cine sunteți, soția? Soția lui Ryōsuke?

— Eu sunt singura femeie care îi spune soțului ei „Ryōsuke".

— Vă rog, dați-mi voie să îl văd! Vă implor! Uitați, e o nimica toată, dar am adus ceva de pus la capul patului.

— Vă mulțumesc.

— Doamnă, vă rog, dați-mi voie să îl văd! Cum se simte? E rău?

— Nu se știe dacă o sa trăiască sau o să moară.

Râsetul batjocoritor cu care Etsuko a însoțit aceste cuvinte a atins-o pe femeie. Uitând de orice politețe, i-a răspuns arogant:

— Bine atunci, mă duc să-l văd și singură!

— Dar poftiți! Dacă pe dumneavoastră nu vă deranjează, stați cât doriți, i-a zis Etsuko peste umăr, conducând-o către salon. Știți ce boală are soțul meu?

— Nu.

— Tifos.

Femeia s-a oprit, schimbându-se la față.

— Tifos? a îngăimat ea.

O femeie ignorantă, fără doar și poate. Reacția ei de șoc era ca a unei neveste care aude de tuberculoză

și începe să strige, „Doamne, apără și păzește!" Ar fi fost în stare chiar să-și facă cruce. Târfă josnică ce era! Ce mai aștepta? Etsuko i-a deschis ușa amabil. S-a bucurat când i-a văzut reacția surprinsă. Ba chiar a tras scaunul mai aproape de capul soțului ei și a poftit-o să se așeze.

Femeia a intrat în salon cu pași timizi. Etsuko abia aștepta ca soțul ei să vadă groaza de pe chipul ei.

Femeia a început să-și scoată haina, dar nu știa ce să facă cu ea. Era periculos să o pună pe vreun loc plin de bacterii. Era periculos și să i-o înmânеze lui Etsuko, pentru că ea sigur îl ajuta pe Kensuke să-și facă nevoile. Până la urmă s-a hotărât că e mai sigur s-o țină pe ea. A îmbrăcat haina la loc, apoi a tras scaunul mult în spate și s-a așezat.

Etsuko i-a spus soțului său numele de pe cartea de vizită. Ryōsuke doar a aruncat o privire către femeie, fără să spună nimic. Femeia s-a așezat picior peste picior. Tăcea și ea, palidă la față. Din spatele ei, Etsuko urmărea atent expresia de pe chipul lui. Stătea în picioare ca o soră medicală. Neliniștea o sugruma. „Și dacă el n-o iubește deloc pe femeia asta, eu ce mă fac? Tot chinul meu ar fi în van. Ar însemna că între noi n-a fost decât un joc fără sens de-a torturatul, iar întreg trecutul meu se reduce la o luptă stupidă cu morile de vânt. Dacă nu găsesc în ochii lui măcar o fărâmă de dragoste față de femeia asta, eu nu mai rezist. Dacă el n-o iubește nici pe ea, nici pe vreuna dintre celelalte trei femei cărora nu le-am dat voie să intre... Mi-e groază să mă gândesc!"

Întins pe spate, Ryōsuke s-a foit sub plapuma de puf, care era gata-gata să cadă. Când și-a mișcat genunchii, plapuma a alunecat de pe pat. Femeia și-a ferit ușor genunchii. Nici n-a întins mâna. Etsuko a dat fuga și a aranjat-o la loc.

În aceste câteva secunde, Ryōsuke și-a întors fața către femeie. Ocupată cu plapuma, Etsuko n-a putut să se uite către el. Însă intuiția i-a spus că în acel răstimp cei doi și-au făcut cu ochiul. Un gest batjocoritor la adresa ei... Bolnavul acesta, cu febră mare de atâta vreme, zâmbea și îi făcea cu ochiul femeii...

Etsuko ghicise asta nu prin intuiție, ci mai degrabă din felul în care se mișcase obrazul soțului său în acel moment. Percepând acel gest, s-a simțit ușurată, o ușurare imposibil de înțeles pentru cineva care s-ar fi folosit de o judecată obișnuită.

— O să te faci tu bine. Ai inima tare, nu te răpune nimeni, a zis deodată femeia cu franchețe în glas.

Un zâmbet blând a înflorit pe obrazul nebărbierit al lui Ryōsuke (să-i fi zâmbit el astfel lui Etsuko măcar o dată?), apoi a zis, cu răsuflarea întețită:

— Păcat că nu pot să-ți dau ție boala. Tu i-ai face față mai bine decât mine.

— Vai, cum poți să spui așa ceva?

Femeia s-a uitat pentru prima dată către Etsuko, râzând.

— Eu... eu n-o să rezist, a adăugat el.

O tăcere nefastă s-a așternut în jur. Femeia a început deodată să râdă. Avea un râs de parcă ciripea...

Câteva minute mai târziu, a plecat.

În noaptea aceea, au apărut semnele unei afecțiuni cerebrale. Bacilii tifici îi atacau creierul.

Din sala de așteptare de la parter se auzea radioul dat tare. Jazz gălăgios.

— E insuportabil! Cum pot să dea radioul așa tare când sunt aici oameni grav bolnavi ca mine... bolborosea Ryōsuke, acuzând o durere puternică de cap.

Becul din încăpere era acoperit cu un *furōshiki*[1], ca să nu-i deranjeze ochii bolnavului. Etsuko se cățărase pe un scaun și legase bucata de muselină fără să ceară ajutorul unei asistente. Lumina care răzbătea prin ea proiecta pe chipul lui Ryōsuke o umbră străvezie, nesănătoasă. Învăluiți în umbra aceasta, ochii lui congestionați înotau în lacrimi, plini de mânie.

— Dau o fugă până jos și le spun să-l închidă, a zis Etsuko și s-a ridicat, lăsând andrelele.

Când a ajuns la ușă, din spatele ei s-a auzit un geamăt cutremurător.

Parcă fusese urletul unui animal strivit. Etsuko s-a întors către el și l-a văzut ridicat în capul oaselor. Strângea plapuma în mâini ca un bebeluș și se uita către ușă cu o privire fixă, neliniștită.

Auzindu-l, asistenta a intrat în salon. A ajutat-o pe Etsuko să-l întindă la loc pe spate, ca pe un scaun pliant, și i-a băgat brațele la loc sub plapumă. Bolnavul s-a lăsat așezat, gemând încontinuu. După o vreme a început s-o strige, căutând-o din priviri:

---

1 Bucată de material care se împăturește în diverse forme, folosită pentru împachetat sau transportat obiecte.

— Etsuko! Etsuko!

Din toate numele pe care putea să le strige, soțul său îl alesese pe al ei. În gestul lui, Etsuko nu a văzut voința lui proprie, ci pe a ei. Avea convingerea stranie că el îi strigase numele respectând o regulă impusă de ea.

— Mai spune o dată!

Asistenta se dusese să-l anunțe pe doctor și nu mai era în încăpere. Etsuko se aplecase asupra lui și îi zgâlțâia pieptul cu cruzime. Ryōsuke a strigat-o din nou, gâfâind din greu:

— Etsuko! Etsuko!

Târziu, în noaptea aceea, Ryōsuke a țâșnit din pat bolborosind „E beznă! Beznă! Beznă!" și a răsturnat sticluțele cu medicamente și paharul de pe masă. A călcat apoi desculț pe cioburi și tălpile i s-au umplut de sânge. Trei bărbați, printre care și omul de serviciu, au venit în fugă și l-au imobilizat.

A doua zi i s-a injectat un sedativ și a fost cărat cu targa până la o ambulanță. La cele șaizeci și cinci de kilograme ale lui, nu era deloc ușor. În plus, ploua încă de dimineață. Etsuko a însoțit targa de la ușa clinicii și până la poartă, ținând o umbrelă deschisă deasupra lui.

Spitalul de Boli Contagioase... Câtă bucurie a simțit ea când a văzut apropiindu-se prin ploaie clădirea aceea mohorâtă, dincolo de podul de oțel care își proiecta umbra asupra șoselei hârtopite... Aveau să înceapă viața pe o insulă pustie, viața ideală pe care

Etsuko și-o dorise. Nimeni nu mai putea să-i urmărească până acolo. Nimeni nu putea pătrunde înăuntru. Acolo trăiau doar oameni a căror unică rațiune de a fi era să țină piept germenilor. O afirmare neîncetată a vieții, afirmare dură, necioplită, care nu ține cont de aparențe... Delir, incontinență, scaun cu sânge, vomă, diaree, duhoare... O afirmare a vieții, ilicită și imorală, care cere toate aceste lucruri iar și iar... Aerul de acolo, unde trebuia să strigi neîncetat „Trăiesc, trăiesc!", clipă după clipă, ca un negustor care își strigă marfa la piață... Gara aceasta forfotitoare, în care viața intră și iese, sosește și pleacă, în care călătorii urcă și coboară din vagoane... Această mulțime de trupuri mișcătoare, unite printr-o singură formă de existență, și anume boala contagioasă... Aici, viața oamenilor și cea a germenilor ajungeau adesea să valoreze aproape la fel, iar pacienții și infirmierii deveneau încarnarea germenilor. Se întrupau într-o formă de existență zadarnică... Aici, viața exista doar pentru a fi afirmată și nu era loc de dorințe mărunte. Aici domnea fericirea – hrana care se descompune cel mai repede – în starea cea mai putrezită, necomestibilă.

Etsuko trăia cu nesaț, înconjurată de duhoare și de moarte. Soțul ei făcea încontinuu pe el, iar a doua zi după internare a avut scaun cu sânge. Temuta hemoragie intestinală apăruse.

Deși febra nu-i scădea deloc, nu slăbise și nici nu era palid la față. Trupul lui rumen, lucios, zăcea ca un bebeluș pe patul tare și sărăcăcios. Nu mai avea putere

să se zvârcolească. Își mai cuprindea stomacul cu mâinile sau își trecea apatic pumnii peste piept. Își răschira stângaci degetele în dreptul nărilor și le mirosea.

Iar Etsuko... Viața ei se reducea la o privire gravă, fixă. Ochii ei uitaseră să se mai închidă, ca niște ferestre care nu știu să se protejeze de ploaia și de vântul care le biciuiesc fără milă. Asistentele căscau ochii văzând frenezia cu care Etsuko îl îngrijea. Stătea lângă bolnavul acela pe jumătate gol, care duhnea a urină, și moțăia doar o oră, două pe zi. Însă chiar și atunci, visa că soțul ei e târât într-un hău fără fund, strigându-i numele, și se trezea numaidecât.

În ultimă instanță, medicul a recomandat o transfuzie, lăsând să se înțelcagă că nu era decât o încercare disperată. După transfuzie, Ryōsuke s-a mai liniștit și a dormit mai mult. O asistentă a venit să-i aducă o notă de plată. Etsuko a ieșit în hol.

Acolo o aștepta un tânăr cu o șapcă de vânătoare pe cap, palid la față. Când a văzut-o, și-a scos șapca și a salutat-o. Deasupra urechii stângi avea o mică porțiune de păr lipsă. Se uita ușor cruciș și avea un nas foarte subțire.

— Da, ce e? a întrebat Etsuko.

Băiatul nu a răspuns. Doar își învârtea șapca în mâini și trasa cercuri cu piciorul drept pe dușumeaua aspră.

— Aa, asta, a zis Etsuko, arătând către nota de plată.

Băiatul a încuviințat.

După ce și-a primit banii, a plecat. Etsuko i-a privit de la spate jacheta murdară și s-a gândit că în venele soțului ei curgea acum sângele acelui băiat. Asta n-o să-l salveze! și-a zis ea. Mai bine și-ar fi vândut sângele un bărbat care avea mai mult. Să iei de la tânărul acela era un păcat. Un bărbat care avea mai mult? Imaginea soțului său pe patul de spital i-a apărut deodată în fața ochilor. Mai bine ar vinde sângele lui infestat. Să-l vândă oamenilor sănătoși... Așa Ryōsuke s-ar înzdrăveni, iar oamenii sănătoși s-ar îmbolnăvi... Așa, bugetul alocat de primărie Spitalului de Boli Contagioase ar fi folosit eficient... Dar Ryōsuke nu trebuie să se însănătoșească. Cum s-ar face bine, ar fugi. Și-ar lua zborul... Ca prin vis, Etsuko a înțeles că prin minte îi înotau gânduri tulburi. Soarele parcă asfințise pe neașteptate, pentru că în jur se simțeau semnele amurgului. Prin șirul de ferestre se vedea cerul înserării, acoperit cu nori albi ca laptele. Etsuko s-a prăbușit în hol și a leșinat.

Fusese doar o ușoară anemie cerebrală, însă au obligat-o să stea o vreme în cabinetul doctorului, ca să-și revină. Patru ore mai târziu, o asistentă a venit s-o anunțe că soțul ei trăgea să moară.

Buzele lui Ryōsuke păreau să încerce să rostească ceva din spatele măștii de oxigen, pe care Etsuko i-o ținea pe față. Oare ce tot încerca el să-i transmită prin acele vorbe mute, insistente și totuși aparent senine?

„I-am ținut masca de oxigen cât am putut eu de mult. Până la urmă, mi-au înțepenit mâinile și mi-au

amorțit umerii. Am strigat atunci, tare: «Să vină cineva în locul meu! Repede!» Speriată, o asistentă a venit și a preluat inhalatorul...

Adevărul e că nici nu eram obosită. Doar frică mi-era. Mi-era frică de cuvintele soțului meu, pe care nu le auzeam și care nu știam încotro se îndreaptă. Sau poate era din nou gelozia mea? Teamă de propria mea gelozie? Nu știu. Dacă mi-aș fi pierdut de tot mințile, cred că aș fi strigat: «Mori odată! Mori!»

Ca dovadă, când cei doi doctori au văzut că inima continuă să-i bată până târziu în noapte, fără să dea semne că s-ar opri, și au plecat la culcare șușotind între ei «Poate scapă», i-am petrecut cu privirea plină de ură. Soțul meu tot nu murea... În noaptea aceea s-a dat ultima luptă între noi...

În momentele acelea, nesiguranța fericirii pe care aș fi simțit-o dacă își revenea și nesiguranța vieții lui erau făcute din aceeași plămădeală. De aceea, dorindu-mi fericirea – dar nu acea fericire nesigură – chiar atunci, în acea clipă, mi-a fost mai simplu să o găsesc în certitudinea morții lui decât în nesiguranța supraviețuirii. Speranțele pe care mi le puneam în viața lui, de care trăsese minut cu minut, erau totuna cu dorința să moară... Și totuși, corpul lui încă se mai zbătea să trăiască. Voia să mă trădeze... «Poate a trecut de faza critică», mi-a spus doctorul, plin de speranță. Și iar s-a trezit în mine gelozia. Cu mâna dreaptă îi sprijineam capul și vărsam lacrimi pe obrazul lui. Dar cu mâna stângă am vrut de nenumărate

ori să-i smulg masca de oxigen. Asistenta moțăia pe scaun. Era noapte și aerul se răcea tot mai mult. Pe fereastră, se vedeau în depărtare semnalele luminoase din gara Shinjuku și reclamele care se învârteau toată noaptea. Țignalul trenurilor și clănțănitul vag de roți se amestecau cu claxoanele mașinilor, străpungând ascuțit văzduhul. Aveam la gât un șal de lână, să mă apere de frigul care se strecura în salon... Dacă i-aș fi scos atunci inhalatorul, nimeni n-ar fi aflat. Nu era nimeni să mă vadă. Singurii martori în care eu cred sunt ochii oamenilor. Dar n-am putut s-o fac... Am ținut inhalatorul când cu o mână, când cu cealaltă, până în zori. Oare ce forță mă împiedicase s-o fac? Dragostea? Nu, cu siguranță nu. Dragostea mea îi dorea intens moartea. Oare rațiunea? Nu, nici ea. Rațiunii mele îi ajungea doar să se convingă că nu există martori. Să fi fost lașitate? Nu prea cred. Eu nici de tifos nu m-am temut. Nici acum nu știu ce a fost.

Dar chiar înainte de revărsatul zorilor, când frigul e cel mai aspru, am înțeles că nici nu era nevoie să fac ceva. Cerul începea să se albească. Despicăturile dintre nori, care strălucesc roșiatic odată cu venirea dimineții, deocamdată doar îi dădeau cerului un aer sumbru. Deodată, Ryōsuke a început să respire extrem de neregulat. Ca un bebeluș care își întoarce fața când a supt destul, așa și el și-a întors fața de la inhalator, de parcă firul care îl ținea legat de el se rupsese. Eu nu m-am speriat. Am lăsat inhalatorul lângă pernă și am scos oglinda de la brâu. Era oglinjoara

veche, tapisată pe spate cu brocart roșu, amintire de la mama mea, care s-a prăpădit când eram mică. Am apropiat-o de gura lui și nu s-a aburit. Buzele lui înconjurate de barbă se reflectau limpede în ea, strânse într-o grimasă nemulțumită..."

Oare Etsuko acceptase invitația lui Yakichi de a veni în Maidenmura pentru că voia să se reîntoarcă la Spitalul de Boli Contagioase? Nu cumva a veni aici era ca și cum s-ar fi dus acolo?

Aerul din casa Sugimoto nu-i părea să fie, cu cât îl inhala mai mult, exact ca cel din spital? Un aer care o ținea ferecată în lanțuri invizibile și care îi măcina sufletul...

Era mijlocul lui aprilie când Yakichi venise la ea în cameră în noaptea aceea insistând să-i termine de cârpit hainele.

În seara aceea stătuseră cu toții, Etsuko, Kensuke și soția, Asako și cei doi copii ai ei, Saburō și Miyo, în camera de lucru de opt *tatami* până la zece noaptea, confecționând punguțe pentru fructele de *biwa*[1], cu care întârziaseră în acest an. În mod obișnuit se ocupau de ele încă de la începutul lui aprilie, dar fusese un an foarte rodnic pentru mugurii de bambus și de aceea întârziaseră, fiind prinși cu ei. Dacă fructele de *biwa* nu se acoperă cu punguțele de hârtie cât timp mai sunt cât vârful degetului, vin gărgărițele și sug tot sucul din ele. Pentru confecționarea miilor de

1 Moșmon japonez (*Eriobotrya japonica*).

punguțe, puneau o oală plină cu clei de făină în mijloc, luau câte o pagină din maldărele de reviste vechi așezate alături de fiecare dintre ei, apoi se întreceau împăturindu-le. Chiar dacă le mai cădeau ochii pe câte o pagină interesantă, nu zăboveau să o citească, ci o pliau cât mai grabnic.

Nemulțumirea lui Kensuke atunci când erau nevoiți să muncească noaptea se dovedea un adevărat spectacol. Lipea punguțele văicărindu-se neîncetat.

— M-am săturat! Asta e muncă de sclav. Nu e corect să fim obligați să facem așa ceva. Tata s-a dus deja la culcare. Îi convine, n-are treabă. Păi, uite ce cumințI muncim noi aici! Ce ziceți, ne răsculăm? Dacă noi nu luptăm pentru o simbrie mai mare, tata doar profită de noi. Ia zi, Chieko, cerem dublu? Simbria mea e oricum zero, așa că dublu tot aia e... Ce zice aici? „Pregătirea poporului japonez în fața Incidentului din China de Nord." I-auzi!... Și pe spate, „Meniuri de criză pentru toate anotimpurile"...

Tot bodogănind așa, Kensuke abia dacă termina o punguță sau două, cât timp ceilalți făceau zece. Își dădea seama că incapacitatea lui de a-și câștiga singur traiul era un fapt evident tuturor și poate că bodogăneala lui era menită să mascheze acest lucru. Știind că putea fi arătat cu degetul, le-o lua el înainte și se dădea în spectacol. Deși era la fel de bună de gură ca și el, Chieko își privea soțul cu un respect sincer, iar în tot circul lui vedea un erou plin de cinism. Credea că orice bărbat se așteaptă de la soția lui să-i poarte pică socrului și de aceea îl disprețuia pe Yakichi din

adâncul sufletului, cot la cot cu el. Văzând-o pe femeia aceasta plină de calități cum își face propriile punguțe, dar întinde supusă mâna să-și ajute și soțul cu porția lui, fără să-și dea seama, pe buzele lui Etsuko a înflorit un zâmbet.

— Ce repede îți merg mâinile! a remarcat Asako.

— Vă prezint raportul preliminar, a anunțat Kensuke și a numărat punguțele făcute de fiecare în parte.

Etsuko se clasa pe locul întâi, cu trei sute optzeci de bucăți. Lui Asako nu-i păsa de astfel de socoteli, iar Saburō și Miyo doar se mirau naiv, dar lui Kensuke și soției lui dibăcia ei li s-a părut ușor revoltătoare. Etsuko le-a observat reacția. Kensuke, pe care cifrele acestea îl ofensau, deoarece erau mărturia incapacității sale de a se descurca în viață, a zis malițios:

— Vai, Etsuko e singura din lume care ar putea trăi din făcut punguțe!

Luându-l în serios, Asako a întrebat-o:

— Ai cumva experiență la împăturit plicuri?

Etsuko nu putea să sufere prejudecățile îndărătnice legate de clasa socială pe care le aveau oamenii aceștia cocoțați pe bruma lor de respectabilitate de la țară. Ca urmașă a unui ilustru general, nu putea să le ierte aerul de parveniți. Răspunsul cu care a parat lovitura a fost intenționat agresiv:

— Da, am.

Kensuke și Chieko s-au uitat unul la altul. Cercetarea amănunțită a genealogiei care îi permitea lui Etsuko să-și dea aere cu aparentă detașare a fost în

noaptea aceea un subiect aprins de conversație între cei doi înainte de culcare.

Pe atunci, Etsuko nu-i acorda deloc atenție lui Saburō. Nici nu era foarte conștientă de prezența lui acolo. Dar nu era deloc de mirare, deoarece Saburō stătea concentrat asupra punguțelor pe care le lipea cu degete stângace, fără să scoată un cuvânt, zâmbind doar din când în când la ce sporovăia familia stăpânului. Peste obișnuita lui cămașă peticită purta o jachetă veche, primită de la Yakichi, care nu-i venea pe măsură, și ședea respectuos în pantalonii lui kaki noi-nouți, cu ochii plecați în lumina palidă. Până cu opt sau nouă ani în urmă, în casa Sugimoto se folosiseră lămpi cu gaz, iar cei care trăiseră acele vremuri spuneau că făceau mai multă lumină. După ce se trăsese curent electric, trebuia să se descurce cu becurile de o sută de wați care luminau doar la intensitate de patruzeci din cauza tensiunii slabe. Radioul îl puteau asculta doar seara, iar uneori chiar deloc, în funcție de vreme... Dar nu e adevărat că nu-i acorda nici un pic de atenție. În timp ce își făcea propriile punguțe, degetele lui neîndemânatice îi distrăgeau des atenția lui Etsuko. Mâinile acelea de o simplitate butucănoasă o iritau. Privind alături, a văzut cum Chieko îl ajuta pe soțul său și s-a gândit vag să-l ajute și ea pe Saburō. Chiar în acel moment, Miyo, care stătea lângă Saburō, și-a terminat teancul de punguțe și a trecut la al lui. Văzând-o, Etsuko s-a liniștit...

„Am răsuflat ușurată în acel moment. Da, fără să mă împungă deloc gelozia. Chiar am fost un pic bucu-

roasă că am scăpat de o corvoadă... Mai departe am făcut un efort conștient să nu mă uit la Saburō. Și nu mi-a venit greu deloc... Deși nu-l priveam, tăcerea mea, capul meu plecat, concentrarea mea copiau fără să-mi dau seama tăcerea lui, capul lui plecat, concentrarea lui..."

Nu se întâmplase nimic...

S-a făcut ora unsprezece și toți s-au retras în camerele lor.

Când Yakichi a apărut la ea în cameră trăgând din pipă, la unu noaptea, în timp ce ea cârpea, și a întrebat-o dacă doarme bine, oare ce-a simțit? Bătrânul acesta, care stătea noapte de noapte cu urechile ciulite la camera ei, atent să prindă orice semn că doarme sau e trează în odaia ei, aflată față în față cu a lui... Etsuko a simțit că prinde drag de urechile acelea care stăteau treze, cu răsuflarea tăiată, ca două animăluțe singuratice, când restul lumii s-a dus la culcare. Nu sunt urechile unui bătrân ca două scoici spălate de ape, imaculate și pline de înțelepciune? Urechile, care din toate părțile capului se asemuiesc cel mai mult cu un animal, la un bătrân reprezintă înțelepciunea întruchipată. Acesta să fie motivul pentru care Etsuko n-a văzut neapărat urâțenie în atenția lui față de ea? Să se fi simțit ea protejată prin această înțelepciune și iubită?

Dar poate că astfel de cuvinte frumoase nu-și au rostul. Yakichi stătea în spatele ei, privind calendarul din perete.

— Ce-i asta? Câtă neglijență! Nu l-ai schimbat de o săptămână, a zis el.

— Așa este. Îmi cer mii de scuze, a răspuns ea întorcându-se ușor către el.

— Ei, nu e cazul să spui asta, a mormăit el pe un ton plin de bună-dispoziție.

Etsuko a auzit cum filele din calendar erau rupte una câte una. La un moment dat, sunetul a încetat. Imediat, mâinile lui reci, ca niște bețe de bambus, i-au cuprins umerii și i s-au strecurat apoi pe sub haine, la piept. S a împotrivit ușor, dar n-a scos nici un sunet. Nu pentru că ar fi încercat să țipe și n-a putut. Doar nu a spus nimic.

Cum ar trebui interpretată resemnarea ei – sau poate că era pur și simplu apatie, letargie – din acea clipă? Oare Etsuko acceptase totul așa cum un om însetat bea și apă tulbure, plină de rugină? Nu. Lui Etsuko nu-i era sete. Ea se obișnuise de multă vreme să nu-și mai dorească nimic. Venise la Maidenmura încercând să regăsească Spitalul de Boli Contagioase, acea molimă care pentru ea era o cumplită sursă de satisfacție. Poate că Etsuko băuse doar în virtutea legilor naturii, ca un om care se înecă și înghite apă fără să vrea. Faptul că nu își mai dorea nimic îi răpise dreptul de a mai alege sau refuza ceva. Iar în acest caz, nu-i rămânea altceva decât să bea. Fie și apă de mare...

Și totuși, din acel moment, pe chipul ei nu s-au citit chinurile prin care trece o femeie care se înecă.

Poate voise ca nimeni să nu afle că se înecă, până în clipa morții. Și de aceea nu țipase. Își astupase gura cu mâna.

Optsprezece aprilie era ziua de „drumeție pe munte". Așa se numea prin partea locului admiratul florilor de cireș. Datina era ca oamenii să lase munca o zi întreagă și să plece împreună cu familia să colinde văile dintre munți, ca să privească cireșii înfloriți.

Locatarii casei Sugimoto, cu excepția lui Yakichi și a lui Etsuko, erau deja sătui să tot mănânce *jami* – resturi de muguri de bambus. Fostul arendaș Ōkura încărca în căruciorul de la bicicletă recolta de muguri de bambus depozitată în hambar și mergea cu ea la piață. Marfa era împărțită în trei categorii, fiecare cu prețul său. După ce se mătura hambarul și se curăța căruciorul, rămânca o cantitate enormă de resturi. Din aprilie și până în mai, ei erau nevoiți să mănânce câte o oală întreagă din acești muguri.

Dar ziua drumeției pe munte era minunată. Se umplea coșul cu bunătăți și plecau cu toții pe munte, cu rogojini frumoase de pipirig la subsuoară. Spre fericirea fetiței lui Asako, care mergea la școala primară din sat, în acea zi nu se țineau nici ore.

Etsuko își amintea de ziua aceea, petrecută în decorul senin de primăvară, simplu ca un desen dintr-un manual de școală... Toți arătau ca niște personaje rupte dintr-o ilustrație. Sau poate că acesta era rolul pe care și-l asumau...

Și aerul acela încărcat cu miros cald de bălegar – miros care se regăsește cumva și în cordialitatea

oamenilor de la țară... Roiala nenumăratelor insecte, văzduhul plin de zumzăitul amorțit al cărăbușilor și albinelor, vântul scânteietor, scăldat în razele soarelui și burticile rândunelelor care pluteau în vânt... În dimineața aceea, toți fuseseră ocupați până peste cap cu pregătirile. Etsuko terminase de aranjat *sushi*-ul cu legume în vasele de picnic și se uita prin fereastra zăbrelită la fetița lui Asako cum se juca singură la marginea aleii de piatră care ducea până la ușa de la intrare. Din cauza prostului-gust al mamei sale, era îmbrăcată cu o jachetă galbenă ca rapița. Oare ce făcea acolo fetița aceasta de opt ani, ghemuită pe vine, cu capul plecat? Uitându-se mai bine, Etsuko a observat pe caldarâm un ceainic de fier care scotea aburi. Nobuko stătea și privea cu interes ceva care se mișca între pietre și pământ.

„Turnase apă clocotită într-un mușuroi, iar acelea erau furnicile care pluteau la suprafață. Nenumărate furnici care se zvârcoleau în gura mușuroiului, plină cu apă. La asta se zgâia fetița de opt ani, cu capul aplecat între genunchi, fără să scoată o vorbă. Își ținea obrajii în palmă, fără să se sinchisească de șuvițele de păr care-i cădeau pe față."

Văzând-o, Etsuko s-a simțit cumva înviorată. Până ce Asako a observat că lipsea ceainicul și și-a strigat fiica din ușa bucătăriei, Etsuko a stat și a privit-o pe Nobuko, cu jacheta ei galbenă ridicată puțin la spate, având senzația că se vede pe ea însăși la vârsta aceea. De atunci, Etsuko a simțit o dragoste maternă față

de copila de opt ani care moștenise trăsăturile urâte ale mamei sale.

Chiar înainte să plece, s-a iscat o dispută legată de cine să rămână să vadă de casă, dar într-un final a fost acceptată părerea rezonabilă a lui Etsuko și Miyo a primit să rămână. Etsuko a făcut ochii mari când a văzut cât de ușor a fost acceptată sugestia ei, spusă cu detașare. Însă motivul era simplu: Yakichi îi susținuse părerea.

Când membrii casei Sugimoto s-au încolonat în șir indian și au pornit-o pe potecuța care ducea de la marginea proprietății către satul învecinat, Etsuko s-a mirat din nou de reflexul nesuferit pe care această familie și-l însușise inconștient. Era ca instinctul animalic, bazat doar pe simț tactil și olfactiv, prin care furnicile le adulmecă pe cele din alt mușuroi, reginele, pe furnicile lucrătoare, iar lucrătoarele, pe regine. Iar ei nici nu-și dădeau seama... Nu exista nici o dovadă că ar fi conștienți de ce fac... Și totuși, șirul acesta începea, involuntar, cu Yakichi, urmat de Etsuko, Kensuke, Chieko, Asako, Nobuko (Natsuo, băiețelul de cinci ani, rămăsese în grija lui Miyo) și se încheia cu Saburō, care căra pe umăr un *furōshiki* mare, cu imprimeu arabesc.

Au traversat o porțiune mai izolată din partea din spate a proprietății, loc în care Yakichi cultivase viță-de-vie, dar care, după război, fusese lăsată de izbeliște. Din cele cinci prăjini de pământ, o treime era acoperită cu o livadă de piersici pitici, în floare. Pe

restul de pământ se aflau trei sere cu geamurile sparte aproape în întregime de taifunuri și înclinate într-o parte, cu butoaie de tablă pline cu apă de ploaie, viță-de-vie crescută sălbatic, în voie, raze de soare care scăldau paiele uscate de pe jos...

— Ce dezastru! Ar trebui reparate când mai intră niște bani, a zis Yakichi împungând cu bastonul lui gros un stâlp de susținere de la una dintre sere.

— Dumneata așa spui mereu, dar serele astea probabil că așa o să rămână pe vecie, a replicat Kensuke.

— Vrei să spui că n-o să mai intre bani în veci?

— Nu, nu, a răspuns Kensuke pe un ton emfatic. Banii care îți intră dumitale sunt întotdeauna prea mulți sau prea puțini ca să-i investești în repararea serelor.

— Aha. Atunci rămâne de văzut dacă o să am prea mulți sau prea puțini și când o fi să-ți dau ție de cheltuială.

Între timp, grupul a ajuns în vârful unui deal acoperit de pini, printre care se zăreau și patru-cinci cireși. În zona aceea nu existau vestitele șiruri nesfârșite de cireși bogați, drept care, admiratul florilor se rezuma la a-ți întinde rogojina sub unul din cei câțiva cireși sălbatici. Locul de sub ei era deja ocupat de familiile de țărani care sosiseră înaintea lor. Văzând șirul condus de Yakichi, aceștia i-au salutat cordial, dar nu s-au oferit să le cedeze locul, ca pe vremuri.

Din acel moment, Kensuke și Chieko au început să șușotească între ei, bârfindu-i pe țărani. La indi-

cațiile lui Yakichi, și-au întins rogojinile într-un colț care oferea o deschidere mai amplă către florile de cireș. Un țăran pe care îl cunoșteau, la vreo cincizeci de ani, îmbrăcat într-un costum cadrilat, din cele distribuite de la stat, și cu o cravată în culoarea piersicii, a venit la ei cu o sticlă și o ceșcuță și le-a oferit niște *sake* nefiltrat. Kensuke a acceptat nonșalant ceșcuța și a băut.

„De ce oare? Eu una n-aș fi băut", s-a gândit Etsuko. Deși nu merita să-i acorde atenție, gestul lui i s-a părut stupid. „De ce-o fi acceptat Kensuke ceșcuța? El, care îl tot vorbea de rău... Aș fi înțeles dacă l-a băut pentru că îi era poftă, dar se vedea de la o poștă că n-avea chef de *sake* nefiltrat. I-a plăcut ideea de a bea chiar de la omul pe care îl vorbea de rău pe la spate. Bucuria măruntă de a fi nerușinat... Bucuria de a fi plin de dispreț, de a zâmbi răutăcios în sinea ta... Dacă pe lume există oameni născuți doar cu scopul acesta, înseamnă că lui Dumnezeu îi place să facă lucruri în zadar."

Chieko a băut și ea, din simplul motiv că și soțul ei băuse.

Etsuko a refuzat, gest care nu făcea decât să-i sporească faima de femeie încăpățânată.

În ziua aceea, un fel de ordine începea să se contureze în cadrul familiei. Adevărul e că Etsuko nu era chiar dezgustată de tot ceea ce observa. Era mulțumită de legătura dintre ea și Yakichi, amândoi impasibili ca două obiecte – el, cu veselia lui tăinuită, ea, alături

de el, fără nici o expresie pe chip. Era mulțumită și de atitudinea lui Saburō, plictisit și tăcut, neavând cu cine să vorbească. De ostilitatea lui Kensuke și a lui Chieko, ascunsă sub o mască de înțelegere, de postura de mamă apatică a lui Asako. Era o ordine creată de nimeni alta decât de ea.

Nobuko a venit și s-a așezat în poala lui Etsuko, ținând o floare în mână. A întrebat-o ce floare era. Etsuko nu știa, drept care a apelat la Saburō.

Acesta i-a aruncat o privire fugară și i-a înapoiat-o numaidecât lui Etsuko.

— Se numește caragană, a zis el.

Etsuko nu a fost surprinsă atât de numele straniu al florii, cât de iuțeala amețitoare cu care Saburō i-a dat-o înapoi. Cu auzul ei ascuțit, Chieko a surprins conversația și a comentat:

— Băiatul ăsta se face că nu știe nimic, dar le știe pe toate. Ia cântă-ne un cântec Tenrikyō! Să vezi câte știe!

Saburō a pus ochii în pământ, roșu la față.

— Hai, cântă-ne! N-are de ce să-ți fie rușine.

Chieko a luat un ou fiert și i l-a întins.

— Uite ce-ți dau dacă ne cânți!

Saburō a aruncat o privire la oul din mâna lui Chieko, împodobită cu un inel cu piatră ieftină. În ochii lui negri, ca de cățeluș, un licăr aprins a strălucit scurt.

— Nu-mi trebuie oul. Am să cânt, a spus el zâmbind spășit.

— „Privesc lumea cum se întinde"... Și mai departe cum era?

— „...drept, sub ochii mei".

Saburō a recitat versul cu o mină serioasă, de parcă ar fi intonat un ordin imperial, privind în zare, către satul învecinat. Satul se afla într-o mică vale. În timpul războiului, un regiment de aviație fusese încartiruit acolo. Din acest refugiu, ofițerii făceau naveta la Baza Aeriană Hotarugaike. Creșteau cireși și lângă pârâul de acolo. Câțiva se găseau și în micuța curte a școlii primare. Doi-trei copii se vedeau jucându-se pe niște bare instalate la groapa de nisip. Arătau ca niște ghemotoace de scame care se rostogolesc în bătaia vântului.

Saburō a intonat câteva versuri:

Privesc lumea cum se întinde drept, sub ochii mei
Și nici un suflet nu cunoaște voia divină.
E firesc să nu știe,
Căci nimeni nu le-a spus nimic.
Dar Dumnezeu li se va arăta
Și îi va învăța despre toate.

— A fost interzis în timpul războiului, și-a etalat Yakichi vastele cunoștințe. Din „Privesc lumea cum se întinde drept, sub ochii mei / Și nici un suflet nu cunoaște voia divină" se înțelege că și Împăratul se numără printre ei. Logic. Și de-asta l-a interzis Serviciul de Informații.

Nici în ziua aceea, cu drumeția pe munte, nu se întâmplase nimic...

O săptămână mai târziu, Saburō a primit trei zile libere, ca în fiecare an, și s-a dus la Tenri ca să participe

la marele festival din douăzeci și șase aprilie. Se întâlnea cu mama lui la așezământul religios din locul natal, unde rămâneau peste noapte, apoi mergeau împreună la Marele Templu. Etsuko nu fusese niciodată la Tenri. Auzise că în centrul magnificului templu, construit prin donații de la credincioșii din toată țara și prin munca voluntară, numită *hinokishin*, se afla „masa pentru roua cerească", o platformă pe care avea să se pogoare roua cerească în cea din ultimă zi, și că iarna, prin deschiderea din acoperiș ca o lucarnă, aflată chiar deasupra ei, fulgi de nea coborau din cer, dănțuind în aer. *Hinokishin*... un cuvânt cu aromă de lemn proaspăt, cu ecouri de credință senină și de bucuria muncii. Bătrâni care nu mai puteau să trudească, dar care dădeau o mână de ajutor cărând țărâna în batiste...

„Dar lucrurile astea nu contează. Absența lui Saburō de numai trei zile, senzația pe care mi-a dat-o absența lui era una cu totul nouă pentru mine. Așa cum grădinarul se bucură cântărind în palmă o piersică splendidă, rodul hărniciei sale, așa m-am bucurat și eu cântărind în palmă absența lui. Nu pot spune că m-am simțit singură în aceste trei zile. Pentru mine, lipsa lui avea o greutate plină, proaspătă. Era fericire curată. Îi descopeream absența în fiecare cotlon al casei. În curte, în camera de lucru, în bucătărie, în odaia lui."

Pe fereastra boltită de la camera lui zăceau așternuturile scoase la aerisit. Erau niște cearșafuri din

pânză aspră și subțire, albastru-închis. Etsuko se ducea în grădina din spate să culeagă niște frunze de nap pentru masa de seară. Camera lui Saburō dădea către nord-vest și avea lumină după-amiaza. Soarele o inundase cu totul, luminând până și paravanul rupt din fundul încăperii. Etsuko s-a apropiat, dar nu ca să se uite înăuntru, ci atrasă de mirosul care plutea în asfințit, un miros de animal tânăr tolănit la soare. S-a oprit lângă așternuturi, zăbovind o clipă, învăluită în strălucirea și mirosul ca de piele a materialului robust, ușor ponosit. Le-a împuns cu degetul curioasă, de parcă ar fi atins o vietate. A simțit în deget elasticitatea plină de căldură a bumbacului umflat la soare. Apoi a plecat. A coborât agale treptele de piatră care duceau pe sub fagi către grădina din spate...

Atunci Etsuko și-a regăsit, în sfârșit, somnul îndelung așteptat.

Capitolul 3

Cuibul de rândunele era gol. Parcă până mai ieri fuseseră acolo.

Camera lui Kensuke și a lui Chieko, aflată la etaj, avea ferestre către sud și către est. În timpul verii le plăcea să se uite pe fereastra de est la rândunelele care își aveau cuibul sub streașina ușii de la intrare.

Etsuko se dusese să-i înapoieze lui Kensuke o carte împrumutată și a observat cuibul gol când s-a sprijinit de pervaz.

— Nu mai sunt rândunelele, zise ea.

— Da, dar azi se vede Castelul Osaka. Toată vara a fost aerul prea pâclos și nu s-a văzut.

Kensuke stătea întins și citea. A pus cartea deschisă alături, cu fața în jos, apoi a deschis larg geamul dinspre sud și a arătat cu degetul în zare, către sud-est.

Văzut de aici, castelul parcă nici nu era clădit pe pământ. Părea că plutește, în văzduh. Când aerul se limpezea, aveai senzația că vezi din depărtare cum spiritul se desprinde de el, se întinde și se uită de sus în cele patru zări. Donjonul castelului se reflecta în ochii

lui Etsuko aidoma siluetei fantomatice a unei insule care joacă neîncetat feste ochilor unui naufragiat.

„Presupun că nu locuiește nimeni acolo, își spuse ea. Deși poate că există oameni care ar trăi într-un turn înecat în praf."

Ideea că nu locuiește nimeni acolo o făcea să se simtă ușurată. Nefericita ei imaginație, care nu-i dădea pace și o împingea să speculeze dacă trăiește cineva într-un donjon vechi și îndepărtat... Imaginația ei, care amenința neîncetat temelia fericirii sale, aceea de a nu se gândi la nimic...

— La ce te gândești? o întrebă Kensuke, așezat pe pervaz. La Ryōsuke? Sau...

În acel moment, vocea i-a semănat cutremurător de mult cu a lui Ryōsuke, lucru care nu se mai întâmplase până atunci. Luată prin surprindere, Etsuko a spus exact ce gândea:

— Mă întrebam dacă mai locuiește cineva în castel.

Zâmbetul ei reținut, întunecat, i-a stârnit cinismul lui Kensuke.

— Etsuko, ție chiar îți plac oamenii, nu? Oameni, oameni, oameni... Tu chiar ești o persoană normală. Ești foarte sănătoasă la cap, eu nici nu mă compar cu tine. Dar trebuie să fii mai deschisă față de tine însăți. Ăsta e diagnosticul meu. Pentru că așa...

Chieko se dusese la fântână să spele farfuriile și castroanele de la micul lor dejun întârziat și tocmai atunci a apărut pe scări cărându-le pe o tavă acoperită cu un șervet. De degetul mijlociu i se legăna un

pachețel, gata să-i scape. Înainte să pună tava jos, Chieko a dat drumul pachețelului în poala lui Kensuke.

— Acum a sosit.

— A, medicamentul mult așteptat?

Kensuke a deschis pachetul și a scos o sticluță pe care scria Himrod's Powder. Era un leac împotriva astmului, obținut de un prieten care lucra la o firmă de comerț din Osaka – un prieten pe care Kensuke îl bombănise până cu o zi în urmă, văzând că medicamentul cerut tot nu sosea.

Profitând de moment, Etsuko a dat să plece, dar Chieko a intervenit:

— Ce faci, cum vin eu, tu pleci? Eu ce să înțeleg?

Etsuko își dădea seama cam ce subiect ar fi abordat dacă mai stătea. Kensuke și Chieko erau genul de cuplu cu o amabilitate bolnăvicioasă, specifică oamenilor plictisiți. Bârfitul și amabilitatea băgăcioasă – aceste două trăsături distinctive ale oamenilor de la țară – îi infectaseră și pe cei doi, fără ca aceștia să-și dea seama, și se ascundeau în spatele unei măști de înaltă clasă. O mască rafinată, făurită din critici și povețe.

— Cum poți să crezi așa ceva? Eu tocmai îi dădeam un sfat lui Etsuko și de-asta a încercat să fugă.

— Ei, lasă, nu trebuie să-i cauți scuze. Dar am și eu un sfat pentru ea. Ca aliată a ei, aș vrea să-i dau și eu un sfat. Sau poate s-o instig un pic, mai bine spus.

— Dă-i drumul! Zi-i din plin!

Oricui i-ar fi venit greu să asiste la schimbul acesta de replici ca între doi tineri însurăței. Plictisiți de

viața la țară, Kensuke și Chieko jucau această scenetă zi de zi și noapte de noapte, chiar și fără spectatori. Își repetau rolurile obișnuite din această comedie fără să se sature, fără să mai aibă vreo ezitare legată de personaje. Probabil ar fi continuat să le joace și la optzeci de ani, tot ca doi porumbei. Fără să se sinchisească, Etsuko le-a întors spatele și s-a îndreptat către scară.

— Gata, pleci?

— Mă duc s-o scot pe Maggie la plimbare. Mai trec pe la voi când mă întorc.

— Ai o voință de neclintit, zise Chieko.

Muncile câmpului se încheiaseră, iar vremea recoltei încă nu venise. Era o dimineață liniștită. Yakichi se dusese să vadă de livada de peri, iar Asako îi luase pe Natsuo, pe care îl ducea ba în cârcă, ba pe jos, și pe Nobuko, liberă de la școală cu ocazia zilei echinocțiului de toamnă, și plecase la punctul de distribuție din sat să ia rația pentru copii. Miyo se muta liniștită dintr-o încăpere în alta, dereticând. Etsuko i-a desfăcut lanțul lui Maggie, care era legată lângă bucătărie, la umbra copacilor.

Să iasă în drumul către Minoo, să facă un ocol pe departe și să se ducă până în satul învecinat? Prin 1935, Yakichi o luase pe acolo într-o noapte și o vulpe se ținuse după el până la drum. Dar ar fi durat două ore. Către cimitir? Era prea aproape.

Etsuko a simțit în mână lanțul zvâcnind agitat într-o parte și-n alta și a lăsat-o pe Maggie s-o apuce

încotro voia. Au intrat în pădurícea de castani, care răsuna de țârâitul cicadelor de toamnă. Razele soarelui picurau în stropi pe pământ. Ciupercile *shibatake* se iteau deja de sub frunzele uscate. Yakichi păstra ciupercile de aici pentru el și Etsuko. Pe Nobuko o pălmuise odată pentru că luase câteva să se joace cu ele.

Fiecare zi din perioada aceasta de acalmie era pentru ea o corvoadă, o zi de odihnă forțată, ca repausul la care e silit un bolnav care nu simte nici un simptom de boală. Insomnia i se agravase. Cum să trăiască ca aceste zile? Fiecare zi era prea lungă și prea monotonă ca să trăiască în prezent. Era periculos să-și întoarcă gândurile asupra trecutului, cu suferințele lui. Deasupra orizontului, deasupra anotimpului, plutea sclipirea vacanței, la care Etsuko nu se putea uita decât prin ochii absolventului rămas fără vacanțe. Însă, în cazul ei, nu era vorba doar de atât. Etsuko urâse vacanțele de vară de când intrase la școală. Pentru ea, reprezentau o obligație. Obligația de a umbla singură, de a-și deschide ușa singură, de a zburda pe-afară singură. Ea, încă de mic copil, nu se încălțase și nu se îmbrăcase niciodată singură, iar să fie forțată să meargă zilnic la școală însemna de fapt să se simtă liberă și în largul ei... Și totuși cu ce strălucire necruțătoare te atrage perioada aceasta de acalmie, ca să te transforme în sclavul unui plictis cu iz urban... Ceva îi dădea ghes lui Etsuko. O sete, apăsătoare ca o obligație. Setea celui beat care cere băutură, deși se teme că i se va face rău de la prima înghițitură.

Esența acestor senzații se regăsea chiar și în vântul care străbătea păduricea de castani. Vântul acesta, care își pierduse violența taifunului și care acum își ținea respirația, foșnind prin frunzișul de la poalele copacilor, avea ceva ispititor... Dinspre casa arendașului răsunau lovituri de topor care crapă lemne de foc. Peste o lună sau două avea să înceapă arderea lemnului pentru mangal. La marginea pădurii era îngropat în pământ un mic cuptor în care domnul Ōkura făcea mangal în fiecare an pentru familia Sugimoto.

Maggie trăgea de Etsuko încolo și-ncoace. Vrând-nevrând, îi imprima un ritm sprinten mersului ei greoi, ca de gravidă. Ca de obicei, Etsuko era îmbrăcată în chimono și alerga ridicându-și un pic poalele, ca să nu se agațe în vreun ciot.

Cățeaua adulmeca febril. I se vedeau coastele mișcându-i-se puternic din pricina respirației agitate.

Într-un loc se zărea o movilită de pământ. Crezând că Maggie luase urma unei cârtițe, Etsuko s-a uitat și ea în jos, odată cu câinele. La un moment dat a simțit un vag iz de transpirație. Ridicându-și privirea, a dat cu ochii de Saburō. Cățeaua i-a sărit pe umăr și a început să-l lingă pe față.

Râzând, Saburō ținea cu o mână sapa sprijinită pe umăr, iar cu cealaltă se străduia să o dea jos de pe el. Dar cățeaua tot sărea, nevoind să se lase păgubașă.

— Doamnă, trageți de lanț, vă rog! zise el.

Etsuko și-a venit în fire și a tras de lanț.

În acele clipe de neatenție, Etsuko se uitase la sapa de pe umărul lui stâng care zvâcnise de mai multe ori

în sus, în timp ce el se agita să scape de câine. Privise cum îi sălta tăișul, pe jumătate acoperit cu noroi uscat, lucind albăstriu în razele soarelui care se strecurau printre copaci. „Aoleu, dacă mă lovește cu ea?"

Deși conștientă de pericol, Etsuko s-a simțit straniu de liniștită și nu s-a mișcat din loc.

— Unde ai fost să sapi? îl întrebă ea.

Pentru că ea se oprise în loc, Saburō n-a pornit mai departe. Dacă s-ar fi întors către casă stând de vorbă, mergând unul lângă altul, Chieko i-ar fi văzut de la etaj. Iar dacă și-ar fi continuat drumul, Saburō ar fi fost nevoit să se întoarcă. Etsuko făcuse aceste socoteli într-o clipă și de aceea acum îi vorbea stând pe loc.

— În parcela de vinete. M-am gândit să dau cu sapa pe unde le-am cules deja.

— Asta poți să faci și la primăvară.

— Da, dar acum am timp liber.

— Tu nu poți să stai fără să muncești, nu?

— Nu.

Etsuko s-a uitat îndelung la gâtul lui zvelt, ars de soare. Îi plăcea acel prisos lăuntric, care îl făcea să n-aibă pace până nu punea mâna pe sapă. Și îi plăcea și faptul că, la fel ca ea, acest băiat nu prea sensibil resimțea perioada de acalmie la ogor ca pe o pacoste.

Etsuko a aruncat o privire la pantofii lui jerpeliți, încălțați pe piciorul gol.

„Ce-ar crede cei care mă vorbesc pe mine de rău dacă ar ști cum tot ezit să-i dau șosetele? Sătenii mă bârfesc că sunt o femeie ușoară, deși ei fac cu nonșa-

lanță lucruri de zeci de ori mai depravate decât mine. De ce îmi vine greu s-o fac? Eu nu cer nimic. Doar afirm că într-o dimineață, în timp ce eu dorm, lumea se va schimba. E vremea să vină o astfel de dimineață pură. O dimineață a nimănui, venită fără să o ceară nimeni... Visez la clipa în care un gest al meu va trăda complet această parte din mine care nu cere nimic. Un gest mărunt, insesizabil...

Azi-noapte, gândul că am să-i dau lui Saburō cele două perechi de șosete mi-a adus suficientă alinare... Dar acum nu mă mai alină... Ce rezolv dacă i le dau? O să zâmbească fâstâcit și o să zică «mulțumesc». Apoi o să-mi întoarcă spatele și o să plece ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Îl și văd... Iar eu mi-aș simți groaznic.

Cine să știe câte luni de zbucium m-au adus pe mine în fața acestei alternative dureroase? De la festivalul Tenri de primăvară de la sfârșitul lui aprilie, apoi mai, iunie, lungul sezon ploios... iulie, august, vara cruntă... apoi septembrie... Aș vrea să gust iar din acea afirmare cumplită, teribilă, pe care am simțit-o la moartea soțului meu. Aceea e fericirea curată..."

În acest punct, gândurile lui Etsuko au luat o altă turnură.

„Dar sunt fericită. Nimeni n-are dreptul să nege faptul că eu, acum, sunt fericită."

Cu mișcări intenționat lente, Etsuko a scos cele două perechi de șosete din mâneca de la chimono.

— Uite ce-ți dau! Le-am luat ieri de la Hankyū, pentru tine.

Saburō s-a uitat la ea cu o privire care lui Etsuko i-a părut suspicioasă. Însă privirea lui fusese pur și simplu întrebătoare, fără nici un strop de neîncredere în ea. Saburō nu putea să priceapă cum de această doamnă mereu distantă îi dădea lui niște șosete așa, din senin. Apoi s-a gândit că era nepoliticos să tacă prea multă vreme. Zâmbind, și-a șters mâinile pline de noroi pe turul pantalonilor și le-a luat.

— Vă mulțumesc frumos, a spus el, apoi și-a lipit călcâiele și a făcut o plecăciune.

Când făcea plecăciuni, avea obiceiul de a-și lipi călcâiele.

— Să nu spui nimănui că le ai de la mine, zise Etsuko.

— Am înțeles, răspunse el.

Și-a îndesat apoi șosetele noi în buzunar și a plecat.

Asta a fost tot. Nu s-a întâmplat nimic...

La asta se reducea tot ceea ce așteptase Etsuko de cu seară? Sigur că nu. Pentru ea, acest gest mărunt era un lucru plănuit în detaliu, meticulos, ca un ritual. Acest fleac era menit să producă o transformare înlăuntrul ei... Norii aveau să lunece pe cer, umbrind câmpiile, iar peisajul avea să capete o altă noimă... Era o schimbare care și-ar fi pus amprenta și asupra vieții. Viața ar fi căpătat o nouă față doar pentru că era privită ușor diferit. Etsuko avea aroganța de a crede că acest lucru se putea întâmpla fără ca ea să miște un deget. Însă o asemenea schimbare nu era posibilă decât dacă ochii omului se preschimbau în ochi de mistreț... Ea încă nu voia să accepte un fapt: atâta

vreme cât omul are ochi de om, oricât ar încerca să-și schimbe modul în care vede lucrurile, răspunsul va fi întotdeauna același.

Mai apoi, ziua s-a precipitat pe neașteptate. A fost o zi stranie.

Etsuko a traversat păduricea de castani și a ieșit pe malul îmbrăcat în iarbă al pârâului. Alături se afla podul de lemn din fața casei Sugimoto. Malul celălalt era acoperit cu un crâng de bambus. Chiar la confluența dintre acest râu și pârâiașul care mărginea Sălașul Sufletelor Hattori, cursul își schimba deodată direcția către nord-vest, îndreptându-se către câmpurile de orez.

Maggie s-a uitat în jos către pârâu și a început să latre la niște copii care prindeau caras cu năvodul, bălăcindu-se cu picioarele în apă. Copiii i-au răspuns bătrânului seter necăjindu-l și au aruncat ocări copiate de la părinții lor la adresa tinerei văduve, ghicind că, deși nu o vedeau, ea era cea care ținea câinele în lanț. Când Etsuko s-a ivit pe malul apei, copiii s-au cățărat în goană pe malul opus, fluturând în mâini coșurile cu pește, și s-au împrăștiat prin crângul de bambus care lucea în bătaia soarelui. Frunzișul de la poalele copacilor foșnea sugestiv în adâncul crângului însorit. Probabil că încă se mai ascundeau pe acolo.

La un moment dat, din spatele crângului s-a auzit un claxon de bicicletă. În scurt timp, pe podul de lemn a apărut poștașul, mergând pe lângă bicicletă. Toată lumea îl considera o pacoste pe acest poștaș de vreo

patruzeci și cinci de ani, deoarece avea obiceiul nesuferit de a cere lucruri.

Etsuko s-a dus către pod și a primit de la el o telegramă. Neavând la ea ștampila[1], poștașul i-a spus să semneze, pronunțând cuvântul englezesc *sign* – un englezism care ajunsese să fie folosit în mod curent chiar și aici, la țară. Etsuko a scos un pix micuț, la care poștașul s-a zgâit cu interes.

— Ce fel de stilou e?

— E un pix cu pastă. Nu-i deloc scump.

— Ce ciudat e! Pot să mă uit un pic la el?

Știind că avea să i-l admire până i-l cerea, Etsuko i-a dat pixul de bunăvoie și a pornit să urce treptele de piatră cu telegrama pentru Yakichi în mână. Era amuzată. Cât de greu îi venise să-i dăruiască lui Saburō cele două perechi de șosete și cât de ușor îi dăduse pixul poștașului! „Era de așteptat. Dacă n-ar iubi, ce bine s-ar înțelege oamenii unii cu alții! Dacă n-ar iubi..."

Telefonul familiei Sugimoto fusese vândut, împreună cu pianul Bechstein. Telegramele se foloseau acum în locul telefonului chiar și pentru treburi care nu erau urgente, comunicate de la Osaka. De aceea familia nu se impacienta nici când acestea soseau în miez de noapte.

Dar în momentul în care Yakichi a deschis-o pe aceasta, fericirea i-a inundat chipul. Era de la Keisaku

---

1 În Japonia, ștampila cu numele persoanei are valoare de semnătură.

Miyahara, ministrul de stat. Acesta îl urmase pe Yakichi la președinția Navelor Comerciale Kansai, iar după sfârșitul războiului urcase pe scena politică. În acest moment se afla în campanie electorală, în drum către Kyūshū. Izbutise să prindă un răgaz de o jumătate de zi și își exprima dorința de a-i face lui Yakichi o vizită de treizeci, patruzeci de minute, pe seară. Lucrul surprinzător era faptul că vizita se anunța chiar pentru acea zi.

Tocmai atunci venise la Yakichi un membru de la cooperativa agricolă. Deși vremea încă era caldă, bărbatul umbla indolent cu jacheta pe el, încotoșmănat ca într-un capot de molton, ca să evalueze cota-parte pentru stat. Deoarece corupția atinsese un nivel extrem de înalt în rândul membrilor de conducere, proveniți din Liga Tineretului, în vara aceea se ținuseră alegeri noi. Individul acesta, proaspăt ales ca membru, se îndeletnicea cu mersul din casă în casă, ascultând opiniile vechilor moșieri. Regiunea aceasta era un bastion al Partidului Conservator, iar el credea că aplica astfel cele mai moderne tactici.

Văzând cum chipul lui Yakichi se umple de bucurie la citirea telegramei, bărbatul l-a întrebat ce vești bune a primit. Yakichi a șovăit, nevoind parcă să-i dezvăluie îmbucurătorul secret pe care îl avea. Însă până la urmă n-a rezistat să nu-l împărtășească. Prea multă înfrânare i-ar fi dăunat bătrânului său trup.

— E o telegramă de la domnul Miyahara, ministrul de stat, în care îmi spune că va trece pe la mine.

E o vizită neoficială și aș aprecia să nu spuneți nimănui în sat. Vine ca să-și odihnească trupul și sufletul, așa că nu-mi pot permite să fie deranjat. Domnul Miyahara mi-a fost coleg în timpul liceului, într-un an mai mic, apoi s-a angajat la Navele Comerciale Kansai la doi ani după mine.

Cele două canapele și unsprezece scaune din camera de zi, neatinse de nimeni de multă vreme, arătau ca niște femei istovite de așteptare. Peste husele albe de pânză plutea un aer de emoții secătuite, pierdute pe vecie. Însă în această încăpere, Etsuko simțea că se destinde. În zilele însorite, avea sarcina să vină aici la ora nouă dimineața și să deschidă toate ferestrele. Razele soarelui se revărsau prin ferestrele de la răsărit și, în această perioadă a anului, abia dacă atingeau obrazul bustului de bronz al lui Yakichi. Într-o dimineață, la scurt timp după ce sosise în Maidenmura, Etsuko avusese o surpriză. Imediat cum deschisese geamurile, nenumărați fluturi se ridicaseră din vaza cu flori de rapiță, unde parcă stătuseră în așteptare până în acea clipă, ținându-și răsuflarea, și se îmbulziseră afară fâlfâind din aripi.

Etsuko și Miyo au șters bine praful și au lustruit încăperea. Au curățat până și vitrina în care era expusă o pasărea-paradisului împăiată, însă izul de mucegai încă mai stăruia în mobilă și în tâmplărie.

— Cum să scăpăm noi de mirosul ăsta de mucegai? a zis Etsuko privind în jur, în timp ce lustruia bustul cu o cârpă.

Miyo nu a răspuns. Fata aceasta de la țară, parcă pe jumătate adormită, ștergea impasibilă praful de pe o ramă, cățărată pe un scaun.

— Ziceam că miroase rău, a zis iar Etsuko răspicat, ca pentru ea.

Atunci Miyo s-a răsucit către ea, de pe scaun, și a răspuns:

— Da, miroase rău.

Etsuko era enervată. Înfuriindu-se și mai tare, se întreba cum de nepăsarea aceasta rurală, pe care atât Saburō, cât și Miyo o aveau în comun, la Saburō o liniștea, iar la Miyo o irita. Singurul răspuns era că Miyo semăna cu Saburō mai mult decât ea, iar acest fapt o enerva.

Etsuko s-a așezat pe scaunul în care Yakichi urma să-l invite pe ministru să stea în seara aceea. În acel moment, chipul ei a împrumutat expresia de generozitate amestecată cu un strop de compasiune a bărbatului extrem de ocupat care cercetează cu privirea salonul fostului său coleg, acum retras din societate. S-a gândit cum ministrul își rupea câteva zeci de minute din ziua lui, zi în care orice minut și orice secundă erau adjudecate la licitație, și venea cu ele să i le înmâneze solemn gazdei, acesta fiind unicul lucru pe care îl aducea în dar.

— E foarte bine așa cum e. Nu e nevoie de pregătiri, i-a repetat Yakichi lui Etsuko, cu bucurie pe chipul lui morocănos.

Poate că vizita acestui înalt funcționar avea să aducă o revenire în forță a lui Yakichi, la care el nici nu se gândea.

— Ce zici, n-ai mai vrea să candidezi? A trecut vremea când toți nou-veniții de după război își făceau de cap, fără pic de discernământ. Acum a venit timpul ca pe scena politică și economică să se reîntoarcă veteranii, cei cu o experiență bogată.

La asemenea cuvinte, zeflemeaua lui Yakichi, ascunsă sub masca umilirii de sine, nu putea decât să prindă aripi și să strălucească în toată splendoarea sa.

— Eu am terminat-o. Nu-s decât un moș prăpădit, care nu mai e bun la nimic. Mă dau eu țăran care muncește la câmp, dar astea nu-s decât aiureli de om bătrân, ce mai sunt eu în stare să fac e să tund bonsai și cam atât. Dar nu-mi pare rău. Eu sunt mulțumit așa. Poate n-ar trebui să-ți spun lucrurile astea, dar în astfel de vremuri nu există pericol mai mare decât să ieși la înaintare. Nu știi niciodată când se răstoarnă lucrurile, nu? Trăim într-o lume a aparențelor, în care pacea sau recesiunea, războiul sau prosperitatea sunt toate niște aparențe, o lume de fațadă, în care atâția oameni trăiesc sau mor. Bine, e firesc ca oamenii să trăiască sau să moară. Asta se înțelege de la sine. Dar în lumea asta nu mai găsești nimic pentru care să merite să-ți pui viața în joc. Păi, nu? E o prostie să-ți riști viața pentru niște aparențe. Însă eu unul nu pot să muncesc fără să-mi pun viața la bătaie. De fapt, eu nu sunt singurul. Din punctul meu de vedere, nu ai cum să faci o treabă cu adevărat, așa cum trebuie,

dacă nu-ți riști viața. Cu toate astea, în ziua de azi, sunt atâția amărâți care își văd mai departe de lucru, deși nu au o ocupație pe care merită să mizeze cu viața. Cam așa stau lucrurile... În orice caz, eu nu-s decât un moș prăpădit, care nu mai are mult de trăit. Tu ia ce spun eu ca pe o bravadă și nu te supăra. Eu sunt un moș. Un reziduu. Borhotul care rămâne după ce ai tras *sake*-ul, bun de dat la animale. Ce ar putea fi mai nemilos decât să mai iei o dată la presat borhotul ăsta ca să mai scoți un rând de *sake*?

Yakichi voia să afișeze în fața ministrului un aer cu iz de „liniște și pace", care să-i inspire ideea că faima și avuția sunt în van. Dar ce foloase îi garanta acest aer? Poate că îi conferea o recunoaștere socială retragerii lui la țară. Poate că ghearele lui ascunse, de uliu bătrân care deplânge starea lumii, aveau să pară și mai ascuțite.

În zori mi-astâmpăr setea cu rouă de camelii,
Pe înserat mă satur cu flori de crizantemă.[1]

În rama din sufragerie, prinsă în perete, erau versurile preferate ale lui Yakichi din *Li Sao*[2], caligrafiate cu propria lui mână. Pentru un parvenit, a avea o asemenea îndeletnicire era un fapt remarcabil. Iar îndărătnicia lui de fermier, care îl împinsese să-și

1 *Poeme*, Qu Yuan, traducere de Ileana Hogea-Velișcu și Iv Martinovici, Editura Univers, București, 1974, p. 13.

2 *Venit-a vremea întristării* – poem scris de Qu Yuan în exil. În toate limbile în care s-a tradus, titlul poemului a rămas *Li Sao*, ca în original (notă din volumul citat).

cultive astfel de gusturi, era tot cea care acum îi ținea ambițiile în frâu. Rar se întâmplă ca cei de familie bună să fie atinși de asemenea rafinament.

Până după-amiază, în casa familiei Sugimoto a fost mare forfotă. Yakichi repeta că nu era cazul să-și întâmpine musafirul cu mare fast, dar se înțelegea că s-ar fi supărat dacă făceau întocmai cum spunea. Kensuke se retrăsese pe ascuns la etaj, ca să evite munca. Etsuko și Chieko au aranjat în cutii lăcuite prăjiturile de orez pregătite pentru Ziua Echinocțiului. Au făcut și pregătirile pentru cină în eventualitatea în care musafirul avea să rămână la masă, ba chiar au preparat câte o porție și pentru secretară și șofer. Doamna Ōkura a fost chemată să taie o găină. Când s-a îndreptat către cotețul păsărilor, în rochia ei simplă de casă, copiii lui Asako s-au ținut curioși după ea.

— Fiți cuminți! Nu vă spun mereu că n-aveți voie să vă uitați cum sucește gâtul la găini? răsună vocea lui Asako din casă.

Asako nu știa să gătească sau să coasă, dar se considera suficient de înzestrată cu calitățile necesare pentru a le oferi copiilor o educație mic burgheză. Când Nobuko a venit odată acasă cu o carte de duzină cu benzi desenate, împrumutată de la fata soților Ōkura, Asako s-a făcut foc. I-a luat-o și i-a pus în brațe o carte ilustrată pentru învățat limba engleză. Drept răzbunare, Nobuko a mâzgălit cu pastel albastru chipul prințesei care apărea pe una din pagini.

Etsuko aștepta cu un mic fior să audă țipetele găinii gâtuite în timp ce ștergea una câte una tăvițele lăcuite scoase din dulap. Sufla peste ele ca să le aburească și le lustruia cu cârpa. Lacul de culoarea chihlimbarului se aburea, apoi imediat se limpezea, oglindindu-i chipul. În timp ce repeta neliniștită această mișcare, Etsuko își imagina cum e gâtuită găina în șopron.

Șopronul se afla lângă ușa din spate de la bucătărie. Doamna Ōkura cea crăcănată a intrat în el bălăbănind în mână o găină. Razele soarelui scăldau pe jumătate interiorul șopronului, făcând ca ungherele în care lumina nu pătrundea să pară și mai întunecoase. După lucirile slabe de oțel ghiceai locul unor sape și hârlețe proptite prin spate. Două sau trei obloane putrezite erau sprijinite de perete. Înăuntru se mai zăreau un coș de nuiele și un pulverizator cu soluție de piatră vânătă pentru stropit pomii. Doamna Ōkura s-a așezat pe un scaun mic și strâmb și a prins bine între genunchii ei noduroși aripile găinii care se zbătea. În acel moment i-a observat în pragul ușii pe cei doi copii care se țineau după ea și îi urmăreau cu interes fiecare mișcare.

— Nu e voie aici, domnișoară! O să vă certe mama. Hai, plecați! Copiii n-au ce vedea aici.

Găina a cotcodăcit. Auzind-o, celelalte păsări din coteț au început și ele să facă zarvă.

Cu ochii scânteind din penumbra care îi învăluia, Nobuko și micul Natsuo, agățat de mâna ei, urmăreau cu răsuflarea tăiată cum doamna Ōkura se aplecase

peste găina care se zbătea din tot corpul și se pregătea să-i apuce gâtul cu ambele mâini...

Într-un final, Etsuko a auzit țipătul găinii – nedumerit, repezit, nesigur, dar slobozit din toate puterile și plin de frustrare.

Până în jur de ora patru, Yakichi a reușit să-și ascundă nerăbdarea și să nu lase să se vadă că era sătul de așteptare. Pe măsură ce se adâncea umbra arțarilor din curte, neliniștea a început să se citească fățiș pe chipul său. A început să fumeze neobișnuit de mult. Apoi s-a ridicat deodată și a plecat precipitat să-și găsească de lucru prin livada de peri.

Ca să-l ajute cu ceva, Etsuko s-a dus până la poarta cimitirului, unde se termina șoseaua, să vadă dacă nu cumva se apropia vreo mașină de lux în direcția lor. Sprijinită de o traversă a podului, se uita la șoseaua care se întindea în zare.

Privind de aici, din locul în care se termina betonul, la șoseaua care șerpuia printre holde bogate de orez, în curând gata de recoltă, lanuri de porumb cu șirurile lor drepte, păduri înțesate cu mlaștini, șine de cale ferată, ulițe și pârâuri, Etsuko a simțit un val de amețeală. Imaginea unei mașini de lux care să apară pe acest drum și să se oprească la picioarele ei îi părea ruptă de orice realitate. Ar fi fost mai degrabă un miracol. Aflase de la copii că pe la amiază două sau trei mașini se opriseră acolo. Însă acum nu se vedea nici urmă de ele.

„Așa e, azi e Ziua Echinocțiului! Și noi ce-am făcut? Am fost atât de ocupați de cu dimineață să facem prăjituri de orez, să le punem în cutii și să le ascundem în dulapuri ca să nu dea de ele copiii, încât nimeni nu și-a mai adus aminte. Eu am făcut o plecăciune în fața altarului, dar altfel doar am aprins tămâie, așa cum facem în fiecare zi. Toată ziulica ne-am îngrijit de cei vii, așteptând de ne-a ieșit pe nas să vină musafirii, și nimeni nu s-a mai gândit la cei morți."

O familie care fusese să viziteze mormintele ieșea acum gălăgioasă pe poarta cimitirului. Era un cuplu obișnuit, de vârstă mijlocie, însoțit de patru copii, printre care o elevă. Copiii nu se țineau în grup, ci rămâneau tot timpul în urmă sau o luau la goană înainte. Privindu-i mai bine, Etsuko a observat că se jucau prinzând lăcuste din scuarul rotund, în jurul căruia întorceau mașinile. Câștiga cel care izbutea să prindă cele mai multe lăcuste fără să calce pe gazonul din scuar. Umbrele înserării cuprindeau treptat firele de iarbă. Și în cimitirul care se întindea dincolo de poartă, tufișurile și pâlcurile de copaci se îmbibau încet în umbră, așa cum vata absoarbe lichidul. Doar pe porțiunea de cimitir de pe coasta dealului din depărtare încă mai cădea lumina asfințitului, pietrele de mormânt și tufele perene strălucind în bătaia ultimelor raze de soare. Povârnișul acela arăta ca un chip scăldat într-o lumină blândă.

Etsuko i-a găsit ridicoli pe cei doi adulți care mergeau alături vorbind și zâmbind, fără să se sinchisească de copii. Modul ei romanesc de a privi lucrurile o

făcea să creadă că soțul își înșală negreșit soția, soția negreșit suferă și că, ajunși la o anumită vârstă, se satură unul de altul și nu-și mai vorbesc, ori se urăsc reciproc și nu-și mai vorbesc. Și totuși, atât acest domn îmbrăcat într-un sacou elegant în dungi și pantaloni, cât și soția sa în costum lila, fluturând în mână o sacoșă din care se ițea un termos, nu aveau nimic de-a face cu romanescul. Erau genul de oameni care transformă poveștile acestei lumi într-un simplu subiect de conversație după masă și apoi le dau cu totul uitării.

Ajunși lângă pod, cei doi și-au strigat copiii, apoi s-au uitat neliniștiți înainte și înapoi la drumul pe care nu se vedea nici țipenie de om. Apropiindu-se de Etsuko, bărbatul a întrebat-o politicos:

— Fiți amabilă, știți cumva cum se ajunge de aici la gara Okamachi, de pe linia Hankyū?

Cât timp Etsuko le-a explicat cum s-o ia pe scurtătură printre câmpurile de orez și prin cartierul de locuințe sociale, cei doi au ascultat-o cu ochii mari, vrăjiți de limbajul ei rafinat de Tōkyō. Cei patru copii s-au adunat și ei în jurul lor, zgâindu-se la Etsuko. Un băiețel de vreo șapte ani a întins încet pumnul strâns către ea, apoi l-a slăbit ușor.

— Ia uite! a zis el.

Prin cușca micului său pumn se vedea o lăcustă verzuie, chircită. În spatele degetelor, insecta își întindea și își strângea picioarele alene.

Deodată fata cea mare i-a tras o palmă peste mână, de jos în sus, făcându-l să-și desfacă pumnul fără să

vrea. Eliberată, lăcusta a țâșnit și din două salturi s-a făcut nevăzută prin iarba de la marginea drumului.

Între cei doi frați a izbucnit cearta. Părinții i-au dojenit râzând. Cu toții și-au plecat capul respectuos, apoi și-au continuat marșul domol, îndepărtându-se pe poteca năpădită de iarbă.

Etsuko s-a răsucit deodată ca să vadă dacă nu cumva în spatele ei apăruse mașina pe care o tot aștepta familia Sugimoto. Însă pe șosea, cât vedeai cu ochii, nu se zărea nici urmă de mașină. Drumul se întuneca tot mai mult, cufundat în umbra înserării.

Musafirul nu s-a ivit nici până la ora de culcare. Copleșită de atmosfera apăsătoare, familia nu avea încotro decât să-l imite pe Yakichi, iritat și mut, și să se comporte de parcă oaspetele încă mai putea să sosească.

De când venise Etsuko aici, nici un alt eveniment nu mai fusese așteptat cu atâta înfrigurare de întreaga familie. Poate că uitase, dar Yakichi nu suflase o vorbă în legătură cu Ziua Echinocțiului. El aștepta și tot aștepta, zbătându-se între speranță și deznădejde, așa cum odinioară Etsuko așteptase în van să-i vină soțul acasă, abandonată de toți și de toate.

„O să apară el. Mai e timp să vină."

Acestea sunt cuvinte pe care ți-e și teamă să le rostești. Odată ce le-ai spus, ai senzația că, de fapt, chiar n-o să mai vină.

Etsuko înțelegea bine prin ce trecea Yakichi, dar nu credea că speranțele care îi însuflețiseră lui întreaga

zi erau legate de simpla ocazie de a se înălța pe scara socială. Ceea ce ne rănește pe noi mai profund nu este să fim înșelați de lucrurile pe care le așteptăm încrezători, ci să fim înșelați de cele pe care ne străduim să le bagatelizăm. Acestea sunt ca un pumnal înfipt în spate.

Yakichi regreta că îi arătase telegrama membrului de la cooperativă. Așa le dădea ocazia să-l eticheteze drept un om „dat uitării". Bărbatul insistase că vrea să-i arunce măcar o privire ministrului și zăbovise la familia Sugimoto până la ora opt seara, dând atent câte o mână de ajutor. Și astfel asistase la tot – neliniștea lui Yakichi, vorbele înțepătoare ale lui Kensuke, pregătirile de întâmpinare ale întregii familii, noaptea care se apropia, îndoielile, speranțele care începeau să se destrame.

Din evenimentele acelei zile, Etsuko a învățat o lecție, și anume să nu mai aștepte nimic. În același timp, eforturile disperate ale lui Yakichi de a nu se lăsa rănit de așteptări înșelate au trezit în ea, pentru prima dată de când sosise în Maidenmura, un straniu sentiment de afecțiune față de el. Poate că telegrama aceea fusese scrisă în glumă de unul dintre numeroșii cunoscuți ai lui Yakichi din Osaka, la vreo petrecere, mânat de beție.

Etsuko s-a purtat față de el cu o blândețe degajată, cu o intimitate discretă, atentă să nu fie interpretată drept compasiune.

După ce a bătut ora zece, demoralizat, Yakichi s-a gândit pentru prima oară la Ryōsuke cu o teamă umi-

litoare. În suflet i-a încolțit pentru prima oară sentimentul de vinovăție. Era o senzație care devenea tot mai intensă. Pe măsură ce o încerca, îi lăsa pe limbă un gust dulce-amar, care îi tot dădea ghes. Drept dovadă, în seara aceea Etsuko îi părea mai frumoasă ca niciodată.

— Uite în ce zarvă am petrecut toată Ziua Echinocțiului! spuse Yakichi. Ce-ai zice să mergem împreună la Tōkyō la comemorarea morții lui, să-i vizităm mormântul?

— Chiar vrei să mergem? întrebă Etsuko pe un ton plin de bucurie, apoi adăugă după câteva clipe: Tată, nu-ți face griji în privința lui Ryōsuke. El n-a fost al meu nici când era în viață.

Au urmat apoi două zile de ploaie neîncetată, care i-a ținut în casă. În a treia zi, pe douăzeci și șase septembrie, s-a înseninat. Întreaga familie a fost ocupată de cu dimineață cu rufele care se adunaseră la spălat.

Punând la uscat ciorapii cârpiți ai lui Yakichi (s-ar fi supărat dacă îi cumpăra alții noi), Etsuko a început deodată să se întrebe ce se alesese de cei pe care i-i dăruise lui Saburō. Când îl văzuse de dimineață, era tot cu picioarele goale în încălțările lui jerpelite. Îi dăduse binețe politicos, cu un zâmbet parcă puțin mai cald. O mică tăietură, probabil de la iarbă, se zărea pe glezna lui printr-o gaură de la pantof.

„Poate că îi păstrează pentru vreo ocazie. Nu sunt neapărat lucruri scumpe, dar cine știe ce e în mintea unui băiat de la țară..."

Etsuko nu putea să-l întrebe de ce nu purta șosetele.

Între crengile celor patru fagi falnici din fața bucătăriei erau întinse frânghii, acoperite în întregime cu rufe puse la uscat. Rufele fluturau în bătaia vântului de apus care sufla prin pădurica de castani. Legată, Maggie se tot foia și lătra din când în când la jocul umbrelor albe de deasupra capului. După ce a terminat de întins rufele, Etsuko a dat o roată printre ele. Deodată, o pală puternică de vânt a umflat un șorț alb, ud, și i l-a lipit de obraz. Palma aceea înviorătoare a îmbujorat-o.

Oare unde era Saburō?

Etsuko a închis ochii și a rememorat imaginea gleznei lui murdare și tăiate, pe care o văzuse de dimineață. Micile lui năravuri, zâmbetul lui, sărăcia lui, hainele lui zdrențuite, toate îi plăceau lui Etsuko. Sărăcia lui adorabilă! Asta îi plăcea ei mai ales. Pentru ea, sărăcia juca același rol pe care îl joacă sfiala unei fecioare în ochii bărbatului.

„Cine știe, poate stă cuminte la el în cameră, cufundat într-o carte cu povestiri."

Etsuko a traversat bucătăria, ștergându-și mâinile ude pe șorț. Lângă intrarea din spate se afla un coș de gunoi. Era un butoi în care Miyo arunca mereu resturile de pește și legumele stricate. Când se umplea, îl deșertau în groapa de gunoi în care făceau îngrășământ.

În butoi, Etsuko a observat ceva neașteptat. S-a oprit. De sub legumele veștede și oasele de pește se

zărea o bucată de material nou, viu colorat. Era un bleumarin care îi părea cunoscut. Și-a strecurat ușor degetele și a scos obiectul. Erau niște șosete. De sub perechea bleumarin a apărut și cea maro. Din forma lor se vedea că nu fuseseră încălțate niciodată. Încă aveau eticheta de la magazin capsată pe ele.

Etsuko a rămas o vreme înmărmurită în fața acestei descoperiri neașteptate. Șosetele i-au alunecat dintre degete și au aterizat pe resturile din butoi. După două sau trei minute, s-a uitat împrejur, apoi le-a ascuns în grabă sub frunzele îngălbenite și oasele de pește, ca o femeie care își îngroapă fătul avortat. S-a spălat apoi pe mâini. Cât timp s-a spălat și și-a șters din nou mâinile de șorț, cu grijă, s-a tot gândit, dar nu reușea să-și adune gândurile. Înainte să apuce s-o facă, a cuprins-o o mânie care nu mai avea nevoie de nici o explicație și care i-a dictat acțiunile.

Când a văzut-o pe Etsuko apărând în fața ferestrei boltite, Saburō, care tocmai dădea să se schimbe în hainele de lucru în camera lui de trei *tatami*, s-a așezat în grabă într-o poziție respectuoasă, continuând să-și încheie nasturii de la cămașă. Avea manșetele încă descheiate. I-a aruncat lui Etsuko o privire fugară, dar aceasta tot nu spunea nimic. Saburō și-a încheiat nasturii de la manșete. Ea încă tăcea. Expresia încremenită de pe chipul ei l-a surprins.

— Șosetele pe care ți le-am dat, vrei, te rog, să mi le arăți?

Etsuko a spus aceste cuvinte pe un ton delicat, dar cine o auzea detecta în el un surplus neliniștitor de

blândețe. Era supărată. Deși nu-i cunoștea încă bine motivele, Etsuko mărise, amplificase această supărare născută din întâmplare într-un ungher al emoțiilor sale. Altfel n-ar fi putut să-i pună o astfel de întrebare. Pentru ea, mânia era doar o emoție intensă, abstractă, născută din necesitatea momentului.

În ochii negri ai lui Saburō, ca de cățeluș, s-a zărit o undă de neliniște. Și-a descheiat nasturii de la mânșeta stângă, apoi i-a încheiat la loc. De data aceasta, el era cel care rămânea tăcut.

— Ce e? De ce taci?

Etsuko și-a sprijinit brațele de pervazul ferestrei și l-a privit batjocoritor. Era furioasă, dar savura bucuria fiecărei clipe. Ce lucru neașteptat! Așa ceva nu-și imaginase vreodată. Să poată ea să privească gâtul acesta zvelt și negricios, plecat in fața ei, pielea aceasta proaspăt bărbierită, cu atâta lăcomie, plină de triumf! Fără să-și dea seama, în glasul ei s-a strecurat o notă mângâietoare.

— Stai liniștit, nu trebuie să te sperii așa. Le-am văzut aruncate la gunoi, atâta tot. Tu le-ai aruncat?

— Da, eu, răspunse Saburō fără șovăială.

Răspunsul său i-a dat de gândit lui Etsuko.

„Protejează pe cineva. Dacă nu, s-ar fi simțit măcar o urmă de ezitare."

Deodată, Etsuko a auzit în spatele ei niște suspine. Era Miyo, care plângea cu fața îngropată într-un șorț din serj cenușiu și vechi, prea mare pentru statura ei. O auzea bălmăjind, printre suspine:

— Eu le-am aruncat! Eu le-am aruncat!

— Ce spui? De ce plângi? o întrebă Etsuko și își întoarse deodată privirea către Saburō.

În ochii lui a citit neliniște și dorința de a-i vorbi lui Miyo. Această descoperire a făcut-o pe Etsuko să-i smulgă lui Miyo șorțul de pe față cu un gest aproape brutal.

Chipul ei roșu și înspăimântat s-a ivit din spatele șorțului. Era chipul banal al unei țărăncuțe. Pătat cum era de lacrimi, părea mai degrabă urât – obraji ca niște fructe coapte de *kaki*, umflați și roșii, gata să plesnească la cea mai mică împunsătură, sprâncene subțiri și rare, ochi mari, insensibili și inexpresivi, nas banal. Doar forma gurii o irita puțin. Etsuko avea buzele mai subțirele. Însă buzele acestea care străluceau umezite de lacrimi și de nasul care îi curgea, care tremurau printre suspine, erau mărginite de un puf ca de piersică și aveau o grosime perfectă, ca o perniță de ace roșie și frumoasă.

— Spune-mi de ce! Nu mă interesează că le-ai aruncat, te întreb doar pentru că nu înțeleg motivul.

— Știți...

Saburō i-a tăiat vorba lui Miyo. Iuțeala cu care vorbea acum făcea ca felul în care se purta de obicei să pară fals.

— De fapt, eu le-am aruncat, doamnă. M-am gândit că le prăpădesc pe mine, așa că le-am aruncat. Eu am făcut-o, doamnă.

— Nu mai spune lucruri care n-au nici o logică!

Miyo și-a închipuit că purtarea lui Saburō avea să ajungă la urechile lui Yakichi, care sigur avea să-l pedepsească. Nu-l mai putea lăsa pe Saburō s-o apere, drept care l-a întrerupt.

— Eu le-am aruncat, doamnă. Saburō mi-a zis că le-a primit de la dumneavoastră și mi le-a arătat. Eu am fost foarte suspicioasă și i-am zis că doamna nu i-ar da așa ceva, pur și simplu. Saburō s-a supărat și a zis că „bine, atunci ți le dau ție", după care le-a lăsat și a plecat. Iar eu le-am aruncat, fiindcă femeile nu poartă șosete bărbătești.

Miyo și-a ridicat din nou șorțul și și-a ascuns fața în el. Ce spusese ea avea sens – cu excepția acelei drăgălașe explicații forțate, cum că „femeile nu poartă șosete bărbătești".

Înțelegând despre ce era vorba, Etsuko a spus apatic:

— Stai liniștită. N-ai de ce să plângi. Dacă te vede Chieko, cine știe ce-o să creadă. Nu e cazul să facem atâta tărăboi pe seama unor șosete. Hai, șterge-ți lacrimile!

Etsuko evita intenționat să se uite la Saburō. A luat-o pe Miyo după umeri și a plecat cu ea. Îi privea cu atenție umerii, ceafa ușor murdară și părul neîngrijit.

„O femeie ca asta! Tocmai una ca ea!"

Printre crengile fagilor care împânzeau bolta senină de toamnă au răzbătut țipetele primului sfrâncioc al anului. Distrasă de ele, Miyo a călcat într-o băltoacă

rămasă de la ultima ploaie și a împroșcat cu noroi poalele chimonoului lui Etsuko.

— Aaa! a exclamat Etsuko și i-a dat drumul lui Miyo.

Miyo s-a ghemuit deodată la pământ ca un câine și a început să-i curețe atent chimonoul lui Etsuko cu șorțul de serj cu care tocmai își șterse lacrimile.

Etsuko stătea tăcută, lăsând-o s-o șteargă. În gestul ei de devotament mut a surprins nu atât vicleșugul înduioșător al unei țărăncuțe, cât mai degrabă o ostilitate politicoasă, îmbufnată.

Iar într-o bună zi, Etsuko l-a văzut pe Saburō încălțat cu șosetele, zâmbindu-i inocent de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Etsuko își găsise rațiunea de a fi.

Din ziua aceea și până la neplăcutul incident de pe zece octombrie, din ziua festivalului de toamnă, Etsuko a trăit cu un scop.

Ea nu își căuta salvarea și prin urmare era straniu ca înlăuntrul ei să prindă ființă o rațiune de a fi.

E simplu să gândești că viața nu merită trăită și, tocmai de aceea, celor înzestrați cu o sensibilitate acută le e cu atât mai dificil să nu se gândească la acest lucru. Pentru Etsuko, tocmai această dificultate stătea la temelia fericirii sale. Însă, prin „rațiune de a fi", ea nu înțelegea ce înțelege restul lumii. Noi bâjbâim să găsim un sens vieții noastre, dar continuăm să o trăim și fără să-l fi găsit; dacă dorința de a împăca această

dualitate descifrând sensul pe care l-am găsit reprezintă chintesența vieții noastre, atunci rațiunea de a fi nu e nimic altceva decât iluzia acestei împăcări, mereu prezentă în fața ochilor noștri, o iluzie născută din încercarea de a descifra ceva ce nu poate fi încă descifrat. Pentru Etsuko, această accepțiune a termenului nu avea nici un fel de legătură cu ea. Judecata ei, care făcea o distincție clară între imaginație și iluzie, încadra această „rațiune de a fi", care încolțise în ea ca o plantă stranie, cu totul neașteptată, în domeniul imaginației. Pentru Etsuko, imaginația era o primejdie cultivată cu pricepere, un zbor aventuros care respecta însă cu strictețe destinația și ora de sosire. Ea avea un talent – asemănător cu iscusința cu care un vagabond strivește păduchii, unul câte unul, până la ultimul – un talent care îi propulsa instantaneu imaginația și cu ajutorul căruia își strângea arsenalul pe care îl folosea ca să nu se gândească la zădărnicia vieții. Apoi lua toate acele lucruri înșelătoare care i se înfățișau sub formă de speranță și le strivea cu râvnă. Aidoma unui portărel, imaginația ei răsturna speranțele cu fundul în sus și le lipea pe spate ștampila „CONFISCAT". O înfocare mai mare de atât nu poate exista, deoarece singurul lucru care poate măcina înfocarea este chiar speranța.

Aici, instinctul lui Etsuko semăna cu cel al unui vânător. Imediat ce ochea de la distanță codița albă a unui iepure sălbatic ascuns într-un tufiș, simțurile i se ascuțeau, sângele începea să-i clocotească, mușchii

îi zvâcneau, iar nervii i se încordau, ascuțiți ca o săgeată care spintecă văzduhul. În zilele tihnite, când nu-și găsise încă această rațiune de a fi, acest vânător fusese un cu totul alt om, care lenevea cât e ziua de mare, nedorindu-și nimic altceva decât să moțăie la gura focului.

Unor oameni le e foarte simplu să trăiască, altora le e foarte dificil. Față de această nedreptate, care întrece până și discriminarea rasială, Etsuko nu simțea nici un sentiment de revoltă. „Sigur că e mai bine să-ți fie ușor, se gândea ea. Iar asta pentru că cei cărora le e ușor să trăiască nu folosesc asta ca scuză în viață. Însă cei cărora le e greu imediat o folosesc. O viață grea nu e deloc un lucru cu care să te făleşti. Într-un anume sens, priceperea noastră de a identifica toate dificultățile pe care le putem întâmpina ne ajută să ne facă viața la fel de ușoară cum este pentru alții. Fără această abilitate, viața noastră ar fi ca un balon cu aer, lunecos, fără reazem, nici ușor și nici greu. Este abilitatea care ne împiedică să o privim așa, o abilitate despre care cei cărora le e simplu să nu vadă viața în acest fel nu știu nimic. Nu este o putere specială, ci o simplă necesitate zilnică. Cel ce înșală la cântarul vieții, făcând-o să pară mai grea decât trebuie, își va primi pedeapsa în iad. Chiar și fără asemenea înșelătorii, viața e ca un strai pe care nici nu-l băgăm de seamă. Doar cei bolnavi simt povara paltonului și îi dor umerii. Eu una trebuie să îmbrac straie și mai grele, pentru că sufletul meu s-a întâmplat să se nască și să trăiască în

ținutul zăpezilor. Faptul că pentru mine viața e grea nu este decât o armură care mă protejează."

Rațiunea ei de a fi o împiedica să vadă ziua de mâine, de poimâine sau întreg viitorul ca pe o povară. Toate acestea rămâneau la fel de grele, însă o schimbare subtilă în centrul ei de greutate o făcea să se îndrepte plutind către viitor. Iar aici nu era vorba nicidecum de speranță.

Cât era ziua de lungă, Etsuko supraveghea mișcările lui Saburō și Miyo. Oare nu cumva buzele lor se împreunau la umbra vreunui copac? Nu cumva noaptea odăile lor separate se uneau printr-un fir nevăzut? Deși o asemenea descoperire nu ar fi făcut decât să o chinuiască, nesiguranța îi provoca și mai multă suferință, drept care Etsuko era hotărâtă să nu se dea înapoi nici de la josnicii în căutarea dovezilor de iubire între cei doi. Înflăcărarea ei era o mărturie de necontestat a nemăsuratei patimi cu care omul se chinuiește pe el însuși. Enorma energie pe care ea o investea doar în a-și înlătura orice speranță putea fi considerată o reprezentare fidelă, la scară redusă, a existenței umane, în forma în care ni se înfățișează – fie ea fuzelată sau boltită ca un dom. Patima are formă fixă și tocmai de aceea este mediul care reflectă atât de deplin existența umană.

Nimeni nu băga de seamă atenția cu care Etsuko îi observa pe cei doi. Dimpotrivă, celorlalți le părea mai calmă și mai muncitoare ca de obicei.

Când nu erau acasă, Etsuko prindea momentul și inspecta camera lui Saburō și a lui Miyo, așa cum și

Yakichi făcuse odinioară cu ea. Dar nu găsea nici o dovadă. Ei nu erau genul de oameni care să țină un jurnal. Lor le lipsea iscusința de a scrie scrisori de dragoste, le era străină senzația aceea de dulce complicitate care te îndeamnă să consemnezi în memorie fiecare clipă, complicitate insuflată de iubire, în care prezentul ți se arată împodobit deja cu frumusețea amintirii. Cei doi nu lăsau în urmă nici un fel de consemnare sau dovadă. Când erau singuri, ei doar își uneau privirile, mâinile, buzele, pieptul... Și apoi, da, probabil își împreunau și... Ah! Cât de simplu! Ce gesturi directe, frumoase, abstracte! Fără trebuință de vorbe sau înțelesuri, ci doar cu atitudinea atletului pregătit să arunce sulița, postură suficientă pentru a-și atinge un scop simplu... Acele gesturi, acele fapte, ce traiectorie simplă, abstractă și frumoasă urmau ele! Ce dovezi să lase ele în urmă? Ce rămâne din zborul unei rândunele care străbate într-o clipită întinsul câmpiei?

Reveria lui Etsuko își schimba deseori direcția. În clipa în care se simțea culcușită într-un leagăn frumos care o purta prin întunericul cosmic dintr-o singură mișcare amplă, reveria o arunca în jetul sclipitor de apă al unei fântâni arteziene care îi zdruncina puternic leagănul.

În camera lui Miyo, Etsuko a găsit o oglinjoară ieftină pe suport de celuloid, un pieptene roșu, cremă ieftină, alific mentolată, un singur chimono de stradă, din mătase aspră de Chichibu, cu imprimeu în

zigzag, un brâu boțit, o jupă nouă-nouță, o rochie de vară fără nici o formă și un furou pentru ea (pe care Miyo le purta cu seninătate vara, când ieșea la cumpărături), o revistă veche pentru femei, cu paginile atât de răsucite, încât arătau ca niște flori artificiale murdare, o scrisoare plângăreață de la o prietenă de la țară, iar pe fiecare dintre ele, câte un fir sau două de păr roșcat.

În camera lui Saburō n-a găsit decât strictul necesar unei vieți chiar și mai simple.

„Să fie ei atât de atenți la toate detaliile, încât eu chiar să nu găsesc nimic? Sau îmi scapă mie tocmai pentru că cercetarea mea e prea amănunțită, când dovada se află de fapt la vedere, în suportul cu scrisori, ca în *Scrisoarea pierdută* a lui Poe, pe care am citit-o de la Kensuke?"

Când a ieșit din camera lui Saburō, Etsuko a dat de Yakichi, venind către ea. Deoarece holul se termina chiar acolo, Yakichi nu avea alt motiv să se afle în acel loc decât dacă aceea era camera la care voia să ajungă.

— Aici erai? o întrebă Yakichi.

— Da, îi răspunse Etsuko fără să-i dea vreo explicație.

Mergând înapoi către camera lui Yakichi, deși holul nu era deloc îngust, trupul lui bătrân s-a împiedicat stângaci de al ei. Parcă era un copil bosumflat care merge de mâna mamei și care se împiedică fără motiv.

După ce au ajuns și s-au așezat, Yakichi a întrebat-o:

— Ce căutai la el în cameră?

— M-am dus să-i citesc jurnalul.

Yakichi a bolborosit ceva, apoi a tăcut.

Zece octombrie era ziua festivalului de toamnă în satele din zonă. Invitat de cei din Liga Tineretului, Saburō s-a pregătit și a plecat înainte de apusul soarelui. La festival aglomerația era atât de mare, încât era primejdios să umbli pe acolo cu un copil mic de mână. Ca să-i oprească pe Nobuko și Natsuo, care voiau și ei să meargă, Asako a rămas să aibă grijă de casă, alături de copii. După cină, Yakichi, Etsuko, Kensuke și Chieko, împreună cu Miyo, au plecat la templul din sat, să asiste la festival.

Încă de la apusul soarelui tobele răsunau de pretutindeni. Alte sunete se împleteau cu ele, parcă strigăte, parcă glas de cântec, purtate de vânt. Aceste țipete care lunecau peste câmpurile de orez, străpungând negura înserării, ca un cor de animale sau păsări de noapte care se strigă prin pădure, nu tulburau liniștea, ci mai degrabă o adânceau. Chiar și în zonele nu prea îndepărtate de marile orașe, nopțile la țară rămân adânci. Se auzeau doar insectele, ici și colo. După ce au terminat cu pregătirile de festival, Kensuke și Chieko au deschis ferestrele de la etaj și au stat o vreme să asculte sunetul tobelor care răzbătea din toate zările. Acelea trebuie să fie tobele de la templul Hachiman,

din apropierea gării. Și celelalte, de la templul din sat, unde aveau să meargă și ei. Iar acelea veneau probabil de la primăria din satul vecin, unde copiii cu nasul acoperit cu pudră albă, după datină, primeau toba rând pe rând și li se îngăduia să o bată. Sunetul ei, care trăda cea mai fragedă tinerețe, se oprea din când în când cu totul.

Cum se întreceau ei așa să ghicească de unde veneau bătăile tobelor, ciondănindu-se ca doi tineri însurăței, ai fi zis că auzeai replici dintr-o scenetă, nu conversația unui cuplu de treizeci și șapte, treizeci și opt de ani.

— Ba nu, astea vin dinspre Okamachi. Sunt tobele de la templul Hachiman, de la gară.

— Încăpățânată mai ești! Stai aici de șase ani și tot nu știi încotro e gara.

— Bine, atunci ia adu tu o hartă și o busolă!

— Draga mea doamnă, aceste obiecte ne lipsesc aici.

— Da, eu sunt doamna, iar tu nu ești decât bărbatul casei.

— Asta așa e. Doar că nu oricine poate să devină doamna unui astfel de bărbat. Majoritatea femeilor din lume sunt soție de șef de oficiu, de negustor de pește, de trompetist și tot așa. Tu ești norocoasă. Soția unuia care nu e decât bărbatul casei ocupă locul de frunte printre soții. Ea e cea care deține monopol complet asupra bărbatului. Un rang mai înalt nici că există pentru o femeie, nu?

— Nu asta am vrut să zic! Eu spuneam că ești doar un soț banal.

— Banal? Minunat! Punctul suprem în care arta se întrepătrunde cu viața umană este tocmai banalul. A disprețui banalul înseamnă a vrea ce nu poți să ai, iar a te teme de el e o dovadă de imaturitate. Formele de haikú în stilul școlii Danrin, dinainte de Bashō, haikaiul cel banal de dinainte de Shiki, erau pline de vigoarea unei epoci în care estetica banalului încă nu pierise.

— Iar haikuurile tale sunt încununarea banalului.

Conversația a continuat la nesfârșit pe acest ton frivol, dar în ea se simțea o idee principală constantă, și anume nețărmuritul respect pe care Chieko îl avea față de „erudiția" soțului său. Cu un deceniu în urmă, un astfel de cuplu nu era deloc neobișnuit în rândul intelectualilor din Tōkyō. Respectând această nobilă tradiție și în prezent, ei arătau ca o femeie cu o coafură demodată, care, ajunsă la țară, se poartă de parcă ar fi încă în pas cu moda.

Kensuke și-a aprins o țigară și s-a rezemat de pervazul ferestrei. Fumul pe care îl expira se împletea printre crengile arborelui de *kaki* de lângă geam, plutind prin aer ca un mănunchi de fire cărunte întinse pe suprafața apei.

— Tata tot n-o fi gata? a întrebat el după o vreme.

— Etsuko e cea care nu e gata. Tata probabil c-o ajută să-și lege brâul. Poate n-o să mă crezi, dar să știi că dânsul îi leagă până și șnurul de la jupă. Când trebuie ea să se schimbe, mereu se încuie împreună

în cameră și, cât o ajută să se îmbrace, stau și șușotesc între ei, așa că îți imaginezi cât timp le ia...

— Grozavă distracție și-a găsit și tata, la vârsta lui.

Conversația lor s-a îndreptat în mod firesc și către Saburō, iar cei doi au ajuns la concluzia că Etsuko se mai liniștise în ultima vreme și că își luase gândul de la el. Uneori, bârfa urmează o direcție mai dreaptă decât adevărul, iar adevărul e mai mincinos decât bârfa.

Drumul către templu ducea prin crângul din spatele casei. La răspântia de la care se ajungea la pădurea de pini, unde fuseseră în primăvară să admire florile de cireș, o apucai în cealaltă direcție, mergeai o vreme, treceai pe lângă mlaștini pline de pipirig și castane-de-baltă, apoi coborai un povârniș la poalele căruia erau rânduite câteva case. Templul se afla pe costișa de pe partea cealaltă a satului.

Miyo mergea în față cu un felinar de hârtie în mână, iar în spate venea Kensuke, care lumina drumul cu o lanternă. La răspântie s-au întâlnit cu Tanaka, un țăran simplu și cinstit. Mergea și el la festival, așa că li s-a alăturat în coada șirului. Avea la el un fluier la care cânta în timp ce mergea. Melodia cântată surprinzător de iscusit răsuna melancolic tocmai prin vioiciunea ei, ceea ce făcea ca alaiul condus de felinarul de hârtie să rămână tăcut ca un cortegiu funerar. Ca să mai însuflețească atmosfera, Kensuke a început să bată ritmic din palme, iar ceilalți i s-au

alăturat. Sunetul bătăilor reverbera sec pe suprafața mlaștinilor.

— De aici tobele se aud mai încet, zise Yakichi.

— E din cauza reliefului, răspunse Kensuke din spate.

În acel moment, Miyo s-a împiedicat și era gata-gata să cadă, drept care Kensuke a trecut în față și i-a luat felinarul. Nu puteau s-o lase pe fata asta bleagă să-i conducă. Pentru că se trăsese la marginea potecii, ca să-i facă loc lui Kensuke să treacă, Etsuko a observat îndeaproape momentul în care Miyo i-a înmânat felinarul. Poate era din pricina luminii, dar chipul ei părea ușor palid. În ochi nu i se vedea nici o licărire. Parcă și răsuflarea îi era cumva îngreunată. În ultima vreme, ochii lui Etsuko căpătaseră dibăcie să facă astfel de observații cu iuțeală și reușiseră s-o cerceteze pe Miyo de la brâu în sus în scurta clipă în care felinarul a luminat-o, trecând dintr-o mână în alta.

Însă această observație a fost uitată pe loc. Coborând povârnișul, au dat de casele împodobite la streșini cu felinare mari pentru festival și au slobozit strigăte de admirație văzând cât de frumos luminau.

Pesemne că oamenii erau plecați la festival, pentru că satul pustiu, luminat doar de felinare, era cufundat într-o liniște deplină. Membrii casei Sugimoto au traversat podul de piatră peste pârâul care străbătea satul. Gâștele, care ziua se scăldau aici, au început deodată să țipe din cotețe, speriate de zgomotele lor. Yakichi a remarcat că țipetele lor semănau perfect cu

ale unui bebeluș care plânge noaptea și toți s-au amuzat, gândindu-se la Natsuo și la indolenta lui mamă.

Etsuko s-a uitat la Miyo, gătită în chimonoul ei bun cu imprimeu în zigzag, atentă ca nu cumva să-i scape vreo privire tăioasă. Ea nu de familia Sugimoto se ferea, ci îi era teamă ca nu cumva Miyo, surprinzând o astfel de privire, să-i adulmece gelozia. Se simțea umilită numai la gândul că o asemenea țărăncuță bleagă putea să-i ghicească gelozia. În seara aceea, poate din cauza chipului ei palid sau a chimonoului din mătase de Chichibu, Miyo părea mai frumușică.

„Cum a ajuns lumea de azi! își zise Etsuko. Cel puțin cât eram eu copil, servitoarele nu aveau voie să poarte altceva decât chimonouri în dungi. Să te gătești, ca servitoare, în chimonouri alese însemna să încalci tradiția, să scuipi pe rânduiala lumii. Biata mea mamă ar fi dat afară o asemenea femeie nerușinată înainte să apună soarele."

Privind de jos în sus și de sus în jos, discriminarea socială poate să ia cu succes locul geloziei. O dovadă clară în acest sens era faptul că, față de Saburō, Etsuko nu avea niciodată astfel de idei învechite, cum ar fi diferența de clasă.

Etsuko purta un chimono imprimat cu crizanteme, cum nu prea vezi pe la țară, peste care îmbrăcase un *haori*[1] negru, croit mai scurt. Mirosul prețiosului ei parfum Houbigant plutea ușor în jurul ei. Parfumul acesta, nepotrivit pentru un festival de la țară, era în

1 Haină tradițională cu aspect formal.

mod clar menit pentru Saburō. Neștiind acest lucru, Yakichi îl pulverizase până și pe ceafa ei, plecată în față. Puful aproape invizibil care îi acoperea pielea, strălucind în culoarea perlei sub stropii mărunți de parfum, era de o frumusețe fără seamăn. Pielea ei fusese dintotdeauna fină. Porțiunea aceasta de piele fină, oferită din belșug lui Yakichi, și cea zdravănă de pe degetele lui osoase și pline de pământ, deși formau un contrast puternic, se uneau fără nici o urmă de teamă, iar mâinile lui pline de noroi se plimbau fără opreliști peste tot, până la sânul ei parfumat. Prin acest contrast, Yakichi avusese pentru prima dată sentimentul liniștitor că o posedă cu adevărat.

Când au cotit pe ulița de lângă punctul de distribuție a orezului, i-a izbit deodată mirosul neplăcut al unei lămpi cu carbid, iar la lumina ei au dat, în sfârșit, cu ochii de forfota târgului de noapte. La una din tarabe se vindeau dulciuri. La alta, moriști făcute dintr-un mănunchi de paie, în care era înfipt un băț. Lângă taraba cu umbrele înflorate din hârtie, se vindeau artificii – deși nu era vremea lor –, cărți de joc pentru copii și baloane. Când începeau festivalurile, acești negustori cumpărau de la magazinele cu dulciuri din Osaka marfă rămasă nevândută, la preț mic, și, cu butoiașul de aluminiu agățat de umăr cu o curea, hoinăreau prin gara Hankyū Umeda, întrebând pe cine se nimerea dacă știau în preajma cărei gări se organiza în ziua aceea vreun festival. Cei care ajungeau la templul Hachiman de la gara Okamachi și vedeau

că locurile bune erau deja ocupate alegeau a doua variantă, și anume templul din sat, unde soseau în grupulețe, călcând abătut și resemnat, cu visele de câștiguri mărețe pe jumătate spulberate. Așa se face că majoritatea negustorilor de aici erau bătrâni și bătrâne.

Copiii formaseră un cerc în jurul unor mașinuțe care mergeau urmând un traseu elipsoidal. Grupul Sugimoto a dat roată pe la fiecare tarabă în parte. La un moment dat au început o dispută dacă să-i cumpere sau nu lui Natsuo o mașinuță de cincizeci de yeni.

— E prea scump. Iese mai ieftin dacă ia Etsuko de la Osaka, când s-o mai duce. Iar pe la tarabele astea oricum se vinde marfă proastă, pe care azi o iei, mâine se strică.

Cum Yakichi își rostise concluzia în gura mare, vânzătorul de la taraba cu jucării l-a sfredelit cu privirea. Yakichi i-a întors o căutătură tăioasă. Până la urmă, Yakichi a fost cel care a câștigat duelul. Îmbătat de triumf ca un copil, l-a lăsat în urmă pe bătrânul care intrase la loc în vorbă cu copiii, a trecut pe sub un *torii* și a început să urce treptele de piatră.

Adevărul era că prețurile în Maidenmura erau mai mari decât în Osaka. Din Maidenmura cumpărau doar cele strict trebuincioase și nimic altceva. De pildă, îngrășămintele din excremente umane. Se spunea că „rahatul de la Osaka face toți banii", și iarna căruța se dădea cu două mii de yeni. Existau țărani care îl aduceau de la Osaka în căruța trasă de boi și de la care Yakichi cumpăra fără nici o tragere de inimă. În excrementele de la Osaka se regăseau materii prime

de mai bună calitate decât cele din părțile locului, drept care era de așteptat ca îngrășământul să dea roade bune.

Când au început să urce treptele de piatră, un val de vuiete s-a năpustit asupra lor. Deasupra scărilor, scântei dănțuiau în văzduhul nopții, iar un amalgam de urale și trosnete de lemn de bambus le-a asaltat urechile. Ramurile unui cedru bătrân se vedeau luminate necruțător de flăcări.

— Dacă urcăm pe aici, nu știu dacă ajungem la templu, zise Kensuke.

Ajunși la jumătatea treptelor de piatră, au luat-o pe alături, pe o cărare întortocheată care ocolea până în spatele sălii de cult. Când au ajuns acolo, nu Yakichi era cel care rămăsese vizibil fără răsuflare, ci Miyo. Își freca neliniștită obrajii palizi cu palmele ei mari.

Partea din fața sălii de cult era ca puntea unui vas de război care se avânta cu prora într-o vâltoare de focuri și de strigăte. Neîndrăznind să intre în vâltoare, femeile și copiii rămăseseră deoparte și priveau de sus tumultul din curte. Scara și parapetul de piatră abia dacă reușeau să-i protejeze de toată agitația. Erau tăcuți, dar aveau și de ce să fie. Umbrele focului și umbrele oamenilor care le treceau prin față, blocându-le priveliștea, se perindau cu iuțeală peste capetelor lor, peste mâinile lor sprijinite de parapet și peste treptele de piatră.

Când și când, focurile se întețeau puternic, văpăile mușcând parcă din văzduh. Atunci, chipurile spectatorilor – printre care se numărau deja și cei din

grupul Sugimoto – căpătau reflexe însuflețite, iar sfoara veche cu care se trage clopotul, atârnată sub streașina templului, se colora într-un roșu de roibă, ca luminată de razele asfințitului. Apoi umbrele se înălțau din nou și înghițeau sclipirea aceea efemeră, lăsând în urma lor, pe treptele din piatră, un grup de oameni întunecați și posomorâți, cufundați în tăcere.

— Asta e nebunie curată! Și Saburō e acolo, printre ei, zise Kensuke ca pentru sine, privind la mulțimea care se îmbulzea și se împingea sub ochii lui.

Uitându-se alături, a băgat de seamă că *haori*-ul lui Etsuko era puțin sfâșiat într-o parte, lucru pe care ea nu-l observase. În seara aceea, Etsuko parcă avea un farmec aparte.

— Etsuko, vezi că ai *haori*-ul rupt! îi spuse el, cu obiceiul lui de a comenta degeaba.

Tocmai în acel moment a izbucnit un nou val de strigăte, iar atenționarea lui inutilă nu a mai ajuns până la urechile lui Etsuko. În lumina tragică a flăcărilor, profilul ei părea un pic mai aspru, mai solemn, mai necruțător.

Mulțimea din curte se îmbulzea necontenit, repezindu-se spre câte una dintre cele trei *torii*. Mișcările acestea, aparent neordonate, erau dictate de un cap de leu. Scrâșnind din dinți și fluturându-și coama verde, leul alerga încolo și-ncoace, despicând valurile de oameni. Era mânuit pe rând de trei tineri în *yukata*[1], care

1 Chimono simplu și lejer din bumbac, purtat atât de bărbați, cât și de femei.

se umpleau numaidecât de sudoare și erau nevoiți să se schimbe între ei. Vreo sută de tineri alergau în urma leului, cu felinare albe de hârtie în mâini. Îl încercuiau și o vreme se împingeau între ei, ciocnindu-se cu felinare cu tot. Într-un final, ca înfuriat, leul scăpa și gonea către un alt *torii*. Cei o sută de tineri îl fugăreau din nou, ridicând în aer felinarele, câteva încă aprinse, fără să observe că mai toate erau rupte și că mai rămăsese din ele doar mânerul. Iar în tot acest timp, țipau din toți rărunchii. În mijlocul curții se înălțau amenințător niște pari din bambus, la baza cărora era aprins focul. Flăcările puternice cuprindeau lemnul, făcându-l să trosnească aidoma unor petarde. De câte ori un par era cuprins de foc și se prăbușea, altul era ridicat în locul lui. Față de vâlvătaia aceasta nebună, focurile aprinse în cele patru colțuri ale curții păreau chiar liniștite.

Sătenii, al căror trai nu avea nimic aventuros în el, întâmpinau curajos ploaia de scântei abătută asupra lor, îmbulzindu-se neobosit ca să privească mișcările impulsive și violente ale tinerilor care alergau pe urma leului. Deși aparent liniștită, în mulțimea aceasta se propagau unde compacte care îi împingeau periculos pe spectatorii din rândul din față către învălmășeala tinerilor. Bătrâni cu evantaie în mână, însărcinați cu ordinea, se poziționaseră între cele două grupuri și strigau din toate puterile, pe de o parte incitându-i pe tineri, pe de alta direcționând deplasarea spectatorilor.

Privită de sus, de pe treptele de piatră, întreaga scenă te ducea cu gândul la un uriaș șarpe întunecat, cu sclipiri fosforescente, care se încolăcea în jurul unui rug în flăcări.

Ochii lui Etsuko erau ațintiți asupra locului în care felinarele albe de hârtie se ciocneau violent. În mintea ei, nici Yakichi, nici Kensuke, nici Chieko și nici Miyo nu mai existau. Simțurile ei înfierbântate, încețoșate de beție, îi spuneau că toate strigătele, frenezia, mișcarea aceasta cumplit de violentă, toate îl întruchipau pe Saburō. Trebuia să fie Saburō, se gândea ea. Risipa aceasta de forță vitală clocotitoare îi apărea lui Etsuko ca ceva scânteietor. Mintea ei era purtată deasupra acestui haos amenințător, topindu-se ca o bucată de gheață într-o oală de lut. Când și când, își simțea chipul luminat necruțător de văpaia rugului și de focurile din colțurile curții. Acestea i-au amintit pe neașteptate de explozia de lumină care năvălise pe ușile deschise ale spitalului, când scoseseră coșciugul soțului ei în ziua aceea de noiembrie.

Chieko și-a dat seama că ochii lui Etsuko îl căutau pe Saburō. Nici nu-și închipuia că ar fi căutat altceva. Cu bunătatea ei caracteristică, Chieko a zis:

— Cât de interesant! Nu mergem și noi? De aici parcă nici nu simți cu adevărat că ești la un festival barbar de la țară.

Văzând-o că-i face cu ochiul, Kensuke a ghicit intenția ascunsă din spatele propunerii. Yakichi nu avea cum să dea curs invitației, drept care, cu această mică

răzbunare și pe Yakichi, împușcau doi iepuri dintr-un foc.

— Hai să ne facem curaj și să mergem! Etsuko, nu vii și tu? Că tu ești tânără.

Yakichi a făcut obișnuita lui mutră acră. Era grimasa plină de încredere a bărbatului care îi manipulează pe alții printr-o simplă schimbare a expresiei. Pe vremuri, o astfel de mină era suficientă să determine un director să-și dea demisia. Însă Etsuko a acceptat numaidecât, fără să-l privească.

— Bine, vin și eu.

— Și tata? întrebă Chieko.

Fără să răspundă, Yakichi și-a întors mutra acră către Miyo, dându-i de înțeles că trebuie să rămână acolo, alături de stăpânul ei.

— Vă aștept aici, să veniți repede, zise el, fără să se uite la Etsuko.

Etsuko a coborât treptele de piatră, de mână cu Kensuke și Chieko. Au intrat în mijlocul mulțimii fremătătoare de parcă ar fi plonjat în mare. Spectatorii de aici se mișcau mai liniștit decât păreau văzuți de sus. Nu le-a fost deloc greu să treacă în față, străbătând masa de chipuri apatice, cu guri căscate.

Etsuko a auzit în apropiere lemnul de bambus aprins explodând violent, cu un ecou înviorător. În acele momente, orice sunet neplăcut i-ar fi părut proaspăt. Urechile ei delicate, care nu mai vibrau la lucruri mărunte și care nu tânjeau decât după ceea ce

amenința să-i spargă timpanele, ascultau cu atenție ritmul unei emoții înrădăcinate înlăuntrul ei.

Dezvelindu-și deodată colții aurii, capul de leu s-a îndreptat către alt *torii*, legănându-se pe deasupra capetelor. S-a creat numaidecât haos, valurile de oameni despicându-se în lături. Ceva orbitor a trecut prin fața ochilor lui Etsuko. Era grupul de tineri, dezbrăcați de la brâu în sus, pe trupurile cărora se răsfrângea lumina flăcărilor. Unii aveau părul răvășit, alții purtau bandane albe care fluturau în vânt, înnodate la spate. Răcnind ca niște fiare, au trecut în galop prin fața lui Etsuko, lăsând în urma lor un miros înăbușitor. Trupurile lor castanii se ciocneau între ele, iar ecoul întunecat al cărnii dure care se izbea de carne dură și scrâșnetul însuflețit al pielii lipindu-se și desprinzându-se de altă piele au umplut văzduhul. Picioarele lor dezvelite se împleteau în întuneric într-o colcăială de nenumărate vietăți stranii. Mai știa oare vreunul dintre ei care erau propriile lui picioare?

— Unde o fi Saburō? întrebă Kensuke. Așa, dezbrăcați, nu-i mai deosebești unul de altul.

Ca să n-o piardă pe vreuna dintre ele, Kensuke își ținea mâinile pe umerii soției și ai cumnatei. Umărul lunecos al lui Etsuko dădea să scape de sub palma lui.

— Măi, să fie! continuă el, răspunzându-și singur. Abia când se dezbracă îți dai seama cât de fragilă e individualitatea oamenilor. Așa vezi și că ar fi suficiente doar patru feluri de gândire: gândire de om gras, gândire de om slab, gândire de lungan și gândire de

bondoc. Și fețele, toate au doar doi ochi și câte un nas și-o gură. Nu e nimeni cu un singur ochi. Chiar și chipul cu cele mai particulare trăsături nu servește decât să simbolizeze diferența dintre el și altul. Dragostea nu înseamnă decât un simbol care iubește alt simbol. Iubirea carnală înseamnă anonimitate care iubește anonimitatea. O împerechere unisexuată între haos și haos, impersonal și impersonal. Fără masculinitate sau feminitate. Nu-i așa, Chieko?

De data aceasta, până și Chieko i-a răspuns printr-o grimasă iritată.

Etsuko a chicotit. Ce minte putea să aibă acest bărbat, care nu se abținea să-i turuie încontinuu în ureche, de parcă era incontinent. Exact asta avea, „incontinență cerebrală". Se scăpa pe el în modul cel mai jalnic. Gândurile lui erau la fel de caraghioase ca dosul lui. Însă cel mai caraghios lucru era faptul că tempoul monologului său nu se potrivea defel cu urletele, forfota, mirosul, exaltarea, energia din jurul lor. Ce dirijor n-ar da afară din orchestră un asemenea muzician? Dar iată că există și orchestre de periferie care merg așa mai departe, acceptând distonanța.

Etsuko a deschis larg ochii. Umărul ei a alunecat de sub palma lipicioasă a lui Kensuke.

Îl văzuse pe Saburō. Buzele lui tăcute erau acum larg deschise, slobozind urlete. Dinții lui ascuțiți, de un alb strălucitor, sclipeau în lumina flăcărilor.

Chiar și în ochii lui, neatintiți către ea, Etsuko vedea răsfrângându-se văpaia focului.

Capul de leu s-a înălțat din nou deasupra mulțimii părând că se uită mânios în jur, apoi și-a schimbat deodată direcția și a plonjat direct în mijlocul spectatorilor, cu coama lui verde fluturând, galopând nebunește către poarta centrală a templului. Pe urmele lui au năvălit ca o avalanșă tinerii pe jumătate dezbrăcați.

Scăpate din frâul voinței sale, picioarele lui Etsuko au pornit pe urma mulțimii. „Etsuko! Etsuko!" striga Kensuke din spate. Printre strigătele lui a auzit și râsetul strident al lui Chieko. Nu s-a uitat înapoi. A simțit cum ceva dinlăuntrul ei se ridică din noroiul tulbure și nesigur și erupe cu o copleșitoare forță fizică, trupească. Există momente în care credem că orice este posibil. În astfel de clipe întrezărim multe lucruri pe care oamenii obișnuiți nu le pot vedea, lucruri care și după ce au ajuns în străfundurile uitării revin iar și iar la suprafață, ilustrându-ne din nou bogăția incredibilă de suferințe și bucurii ale lumii. Nimeni nu poate evita aceste clipe fatidice și prin urmare nimeni nu poate evita nenorocul de a fi văzut mai mult decât ochilor lui le e dat să vadă. În clipa aceea, Etsuko simțea că nu e lucru pe care să nu-l poată face. Obrajii îi ardeau ca focul. Împinsă de mulțimea cu chipuri șterse, a gonit împleticindu-se către poarta centrală până a ajuns în rândul din față. Evantaiul unuia dintre gardieni a lovit-o în piept, dar ea n-a simțit nimic. Amorțeala și euforia se luptau aprig înlăuntrul ei.

Saburō nu o observase. Spinarea lui splendidă, musculoasă și ușor arsă de soare, era întoarsă către spectatorii care se îmbulzeau, iar chipul lui era ațintit către capul de leu din centru, urlând la el, aţâţându-l. Brațul lui zvelt ținea sus felinarul deja stins, dar nemototolit și rupt ca celelalte. Freamătul picioarelor sale se pierdea în întuneric, dar spatele lui se mișca ameţitor învăluit într-un dans nebun de lumini și umbre, iar mușchii din jurul omoplaților îi zvâcneau ca niște bătăi de aripi.

Degetele lui Etsuko tânjeau să-l atingă. Ce fel de dorință era aceasta nici ea nu știa. În plan metaforic, spatele acela era pentru ea ca o mare adâncă, fără fund, în care își dorea să plonjeze. Se asemuia cu dorința celui care vrea să se omoare aruncându-se în gol, însă lucrul pe care îl așteaptă cu nerăbdare nu este moartea, ci ceea ce vine după ea, orice ar fi acel lucru – ceva diferit, o lume diferită.

Deodată, în mijlocul mulțimii s-a creat un val puternic, care i-a împins pe toți în față. Grupul de tineri dezbrăcați s-a retras în direcție opusă, urmărind mișcările capricioase ale leului. Împinsă din spate, Etsuko s-a împiedicat și era gata să cadă, dar s-a ciocnit de o spinare goală și fierbinte ca focul, care venea din față. A întins mâinile și s-a proptit de el. Era Saburō. Degetele ei au savurat atingerea trupului său, căldura lui maiestuoasă. Împinsă din nou din spate de mulțime, unghiile i s-au implântat în carnea lui. Frenezia îl făcea să nu simtă nimic. În vânzoleala aceea nebună, nici

nu încerca să afle cine era femeia care se sprijinea de el. Etsuko a simțit sânge picurându-i printre degete.

Gardienii nu reușeau să-i stăpânească. Mulțimea înnebunită a ajuns până aproape de bambușii care ardeau violent în mijlocul curții, trosnind neîncetat. Focul a fost călcat în picioare. Nici măcar cei desculți nu mai simțeau fierbințeala. Din lemnul mistuit de flăcări se înălța un nor de fum și scântei stacojii care luminau în roșu crengile cedrului bătrân. Frunzele de bambus ardeau galben, ca învăluite în lumina soarelui de asfințit. Coloana subțire de foc, care tremura și trosnea, s-a clătinat puternic în părți, ca un catarg, apoi s-a prăvălit peste mulțimea de oameni.

Lui Etsuko i s-a părut că vede o femeie cu părul în flăcări, râzând zgomotos. Mai departe nu-și mai amintea nimic clar. Scăpase de acolo și se afla în fața treptelor de piatră. Și-a amintit de un moment în care văzduhul era plin de scântei, cât cuprindea cu ochii. Însă ei nu i se păruse înspăimântător. I-a văzut pe tineri luptând să înainteze către un alt *torii*. Mulțimea s-a grăbit să-i urmeze, uitând parcă de spaima trasă cu câteva clipe în urmă. Nimic nu se întâmplase.

Oare cum ajunsese ea singură acolo? Etsuko stătea și privea mirată flăcările și umbrele oamenilor, împletite pe pământ într-un dans necontenit.

Deodată, a simțit o bătaie pe umăr. Era palma lipicioasă a lui Kensuke.

— Aici erai, Etsuko? Ne-am îngrijorat.

Etsuko îl privea tăcută, fără nici o expresie pe chip. El a continuat totuși să vorbească, cu răsuflarea tăiată.

— Dar altceva ne-a îngrijorat mai tare. Vino cu mine.

— S-a întâmplat ceva?

— Vino cu mine.

Kensuke a urcat treptele cu pași mari, trăgând-o de mână. În locul unde rămăseseră Yakichi și Miyo se adunase lumea. Kensuke și-a croit drum printre ei, conducând-o pe Etsuko în mijlocul lor.

Miyo era întinsă cu fața în sus pe două bănci alăturate. Chieko se aplecase asupra ei, încercând să-i slăbească brâul. Yakichi stătea stânjenit în picioare, neștiind ce să facă. Miyo se îmbrăcase neglijent, iar acum de sub chimonoul slăbit la piept i se vedea pielea. Zăcea inconștientă, cu gura întredeschisă. O mână îi atârna alături, răsucită, vârful degetelor atingând pietrele de pavaj.

— Ce s-a întâmplat?

— S-a prăbușit deodată. O fi o anemie cerebrală. Sau poate epilepsie.

— Trebuie să chemăm doctorul.

— S-a dus deja Tanaka după el. O să vină cu o targă.

— Să-l anunțăm pe Saburō?

— Nu e nevoie. Nu pare să fie ceva grav.

Nemaiputând să se uite la chipul femeii, verde ca iarba, Kensuke și-a ferit privirea. Bărbatul acesta n-ar fi fost în stare nici să strivească o gâză.

Între timp a sosit targa. Tanaka și unul dintre băieții din Liga Tineretului au ridicat-o. Era prea periculos s-o apuce pe treptele de piatră, drept care au coborât în grabă pe poteca întortocheată, Kensuke luminând calea cu lanterna. Din când în când, fasciculul de lumină poposea pe chipul lui Miyo, cu ochii strânși, ca o mască *nō*. Văzând-o, copiii care se buluceau pe lângă ei se maimuțăreau slobozind țipete.

Yakichi mergea în urma târgii, mormăind ceva necontenit. Ce mormăia el era de la sine înțeles: „Ce rușine! Ce-o să se mai bârfească! Taman acum a apucat-o să i se facă rău, în mijlocul festivalului!"

Din fericire, până la spital se ajungea fără să se treacă pe străduțele cu tarabe. Au cărat targa pe sub un *torii* și au ieșit în drumul principal. După ce bolnava și cei care o însoțeau au intrat în spital, la poartă au rămas o mulțime de curioși. Plictisiți de repetitivitatea festivalului, care nu părea să se mai sfârșească, acum erau mai degrabă dornici să afle deznodământul acestei pățanii. Mai stăteau la taclale, mai dădeau cu piciorul într-o piatră, așteptând veseli. O astfel de întâmplare era un produs secundar anticipat al festivalului. Mulțumită ei, zece zile de acum încolo aveau cu ce să se distreze pe cinste, fără să ducă lipsă de subiecte de discuție.

Spitalul își schimbase conducerea, iar acum director era un medic tânăr. Era un tip cu ochelari fără rame, isteț, dar frivol, care lua în derâdere spiritul de țăran al tatălui și al tuturor rudelor sale, iar familiile

care locuiau în vile, precum familia Sugimoto, îi stăteau ca un ghimpe în coastă. Când se întâlneau pe stradă, îi saluta cu o cordialitate plină de suspiciune. Suspiciunea i se trăgea din teama că ei ar putea ghici adevărul din spatele pretinselor lui aere de orășean.

Bolnava a fost dusă în sala de consultații, iar Yakichi, Etsuko, Kensuke și Chieko au fost conduși într-un salon care dădea către curte și lăsați acolo să aștepte. Cei patru nu prea vorbeau. Yakichi tot zvâcnea brusc din sprâncenele lui stufoase ca o mătură, demne de o marionetă din teatrul de păpuși, de parcă încerca să alunge o muscă, și își sugea încontinuu o măsea cu un zgomot cumplit. Îi era ciudă că se pierduse cu firea. Dacă nu l-ar fi chemat pe Tanaka, nu s-ar mai fi iscat vâlvă, n-ar mai fi venit cu targa și totul s-ar fi încheiat fără să observe decât lumea din apropiere. Într-o zi intrase în biroul cooperativei și unul dintre funcționari își întrerupsese abrupt conversația. Era cel care îi vizitase în ziua în care trebuia să vină ministrul de stat. Incidentul acela fusese deja o ocazie numai bună să se râdă de el. Ce se întâmplase în această seară era și mai rău. Risca să dea naștere la speculații și mai malițioase.

Etsuko stătea cu capul plecat și își privea unghiile aliniate în poală. Pe una din ele a observat o picătură de sânge brun, deja uscat. Fără să-și dea seama, și-a dus unghia la gură.

Directorul îmbrăcat în halat alb a deschis ușa glisantă și a anunțat dezinvolt, cu o familiaritate mai mult sau mai puțin formală față de familia Sugimoto:

— Stați liniștiți, și-a revenit.

Cum acest raport nu îl interesa câtuși de puțin, Yakichi a întrebat tăios:

— Care a fost cauza?

Medicul a intrat în încăpere, trăgând ușa în urma lui, apoi s-a așezat cu stângăcie, atent să nu-și șifoneze pantalonii și, cu un rânjet neprofesional, a anunțat:

— E însărcinată.

Capitolul 4

Amintirea lui Ryōsuke, de mult căzut pradă uitării, a început din nou să-i tulbure zilele lui Etsuko, după ce l-a visat în noaptea de după festival, la capătul unei lupte cumplite cu insomnia. De data aceasta însă, imaginea lui nu mai era înconjurată de o aură sentimentală, așa cum i se înfățișase imediat după moartea sa, ci era dezgolită, rea, chiar toxică. În această imagine, viața alături de el căpătase forma unor lecții nesfârșite la o școală îndoielnică, amenajată într-o încăpere tainică. Ryōsuke nu o iubea pe Etsuko, ci o educa. Mai degrabă spus, nu o educa, ci o instruia, așa cum un negustor ambulant învață o copilă deformată tot soiul de trucuri.

Orele acelea de curs perverse, dezgustătoare și dure... memoratul cu forța, biciuielile, pedepsele... toate acestea erau menite să o învețe pe Etsuko arta de „a putea să trăiești fără dragoste dacă te lepezi de gelozie".

Etsuko își dăduse toată silința să stăpânească această artă. Se străduise în van, căci nu reușise. Lecțiile brutale menite să o convingă că trebuie să îndure orice

suferință ca să nu mai iubească... rețeta pentru această artă, pe care Etsuko o învățase din lecții... Și totuși, rețeta nu funcționa, deoarece îi lipsea un ingredient anume.

Crezuse că avea să găsească acel ingredient în Maidenmura. Și îl găsise. Se liniștise. Doar ca să descopere mai apoi că era un ingredient fals, contrafăcut cu pricepere, care nu dădea roade. Iar lucrul de care se temea, care o neliniștea cel mai mult, s-a întâmplat din nou.

Când medicul a anunțat rânjind că Miyo e însărcinată, Etsuko a simțit o durere cumplită în piept. A simțit cum sângele îi piere din obraji și cum gura i se usucă atât de tare, încât îi vine să verse. Nu putea să se dea de gol. A privit expresia de pe chipul lui Yakichi, Kensuke și Chieko, o expresie nu de mirare afectată, ci de uimire fără margini. Și-a dat seama atunci că asta trebuia să facă și ea în acea situație, să fie uimită. Trebuia să se arate uimită.

— Vai, ce cumplit! a zis Chieko. Sunt mută de uimire!

— E incredibil! Ce ți-e și cu fetele din ziua de azi... a zis și Yakichi, pe un ton cât mai detașat, încercând astfel să-l convingă pe doctor că acea chestiune nu avea nici o legătură cu el.

Prima lui socoteală a fost suma cu care să cumpere tăcerea medicului și a asistentelor.

— Etsuko, e incredibil, nu? i-a zis Chieko.

— Da, a răspuns Etsuko cu un zâmbet țeapăn.

— Pe tine nimic nu te uimește. Ești foarte stăpână pe tine, a adăugat Chieko.

Și avea dreptate. Etsuko nu era uimită. Era geloasă.

Kensuke și Chieko erau foarte incitați de această întâmplare. Una din virtuțile cu care se mândreau era aceea că ei nu aveau prejudecăți. Mulțumită acestei virtuți autoproclamate, se instalaseră în rolul de spectatori netulburați de simțul dreptății. Tuturor le place să caște gura la un incendiu, dar cei care se uită cocoțați pe sârma de rufe nu sunt cu nimic mai răsăriți decât cei care privesc din stradă.

Oare există etică fără prejudecată? O lume modernă, utopică era visul care îi ajuta să îndure cumva viața anostă de la țară. Ca să transforme acest vis în realitate, unica lor armă era povața, acel sfat amabil patentat de ei. Cu ajutorul ei, se mențineau suficient de ocupați, cel puțin în plan mintal. Frământare mintală – acesta e, de fapt, domeniul bolnavului.

Pieptul lui Chieko vibra plin de respect față de modestia soțului ei care, de pildă, nu se lăuda nimănui cu acest lucru, dar știa să citească în limba greacă! Cel puțin în Japonia, acesta era un lucru rar. Știa pe de rost conjugarea a două sute șaptesprezece verbe latinești. Reținuse lungile nume de personaje din nenumărate romane rusești, dar putea cu aceeași ușurință să vorbească la nesfârșit despre cum teatrul *nō* al Japoniei este unul dintre cele mai importante „patrimonii culturale" (îi plăcea enorm această expresie) sau despre

cum „estetica sa rafinată este pe picior de egalitate cu cea a clasicilor Europei de Vest". Aidoma scriitorului care interpretează faptul că scrierile sale nu se vând deloc drept o dovadă a geniului său, pentru el, lipsa invitațiilor de a ține prelegeri însemna că avea o viziune care nu era acceptată de publicul larg.

Convingerea acestui cuplu erudit că ar putea schimba lumea dacă ar mișca un deget era convingerea celui care stă cu mâinile în sân. Îngâmfarea aceasta ca de soldat retras din serviciul militar era probabil moștenită de la Yakichi Sugimoto, tocmai cel pe care Kensuke îl disprețuia cel mai mult. Atunci când cineva nu le urma sfatul altruist și lipsit de prejudecată și dădea greș, ei îi puneau eșecul pe seama prejudecăților celui care fusese povățuit cu toată bunăvoința. Cei doi se simțeau îndreptățiți să dea vina pe oricine și astfel căzeau singuri în capcana de a fi nevoiți să-i și ierte pe toți. Din punctul lor de vedere, pe lume nu exista nici un lucru cu adevărat important.

Ei considerau că își pot schimba cu ușurință propria viață dacă mișcau un singur deget, doar că era prea mare bătaie de cap s-o facă imediat. Spre deosebire de Etsuko, ei prinseseră ușor drag de lâncceală.

Astfel, întorcându-se de la festival, Kensuke și Chieko mergeau puțin în urma celorlalți pe drumul întunecat de norii de ploaie, anticipând cu entuziasm toate detaliile legate de sarcina lui Miyo. În noaptea aceea, Miyo rămăsese la spital și urma să se întoarcă acasă a doua zi.

— Nici nu mai încape discuție al cui e copilul. E al lui Saburō.

— Evident.

La gândul că soția lui nu are nici un dubiu în privința sa, Kensuke a simțit o undă de tristețe atipică pentru el. Din acest punct de vedere îl invidia pe răposatul Ryōsuke. Ca să o pună pe gânduri, a zis insinuant:

— Și dacă era al meu?

— Lasă gluma! Nu pot să sufăr glumele vulgare.

Chieko și-a acoperit urechile cu mâinile, ca o fetiță. Mergea îmbufnată, legănându-și șoldurile. Ea era o femeie foarte serioasă, care nu gusta glumele indecente.

— E al lui Saburō. Bineînțeles că e al lui.

Asta era și părerea lui Kensuke. Yakichi își pierduse deja vigoarea obișnuită. Era limpede dacă te uitai la Etsuko.

— Mă întreb ce-o să se întâmple. Etsuko pălise rău la față, zise el în șoaptă, privind-o pe Etsuko, care mergea la cinci-șase pași în fața lor, alături de Yakichi.

Privită din spate, aceasta părea să meargă cu spatele drept, cu siguranță străduindu-se să-și stăpânească emoțiile.

— Și totuși încă pare îndrăgostită de Saburō, continuă el.

— Trebuie să-i fie foarte greu. De ce-o fi ea așa de ghinionistă?

— Ăsta e ca un obicei pe care îl capeți cu timpul. Așa cum poți să pierzi sarcinile una după alta, la fel

și dezamăgirile în dragoste se pot ține lanț. I s-a format o deprindere undeva, la nivelul sistemului nervos, și, ori de câte ori se îndrăgostește, automat ajunge la dezamăgire.

— Dar Etsuko e isteață, o să găsească ea repede o cale să se liniștească.

— Ar trebui s-o ajutăm și noi cu un sfat călduros.

Așa cum cei care poartă numai haine de-a gata se îndoiesc de rostul croitorilor, și acest cuplu gusta din plin dramele gata făcute, dar se îndoia de cei care își făureau dramele după propria lor croială. Etsuko continua să reprezinte pentru ei o scriere de nepătruns.

În ziua de unsprezece octombrie, a început să plouă de cu zori. Ploaia cădea în rafale și au fost nevoiți să tragă la loc obloanele. În plus, se oprise și curentul electric. Prin camerele de la parter, întunecate ca o pivniță, plânsetul lui Natsuo și cel al surorii lui, care îl maimuțărea pe același ton, răsunau insuportabil. Nobuko rămăsese îmbufnată pentru că nu putuse merge la festival, iar în acea zi lipsea de la școală.

Așa se face că Yakichi și Etsuko i-au făcut, în mod straniu, o vizită lui Kensuke. La etaj nu fuseseră montate obloane, drept care se folosiseră geamuri mai solide. Ploaia nu bătea înăuntru, dar au observat un loc în care apa picura și în dreptul căruia puseseră o găleată cu o cârpă înăuntru.

A fost o vizită epocală. Yakichi, care își restrânsese singur perimetrul în care își ducea traiul, nu călca nici-

odată în camera lui Kensuke și a lui Chieko, creând astfel în propria lui casă o zonă în care el însuși nu avea acces. Drept urmare, când l-a văzut intrând, Kensuke a avut grijă să alerge precipitat de colo-colo, copleșit de importanța evenimentului, preparând ceaiul împreună cu Chieko. Atitudinea lui i-a lăsat lui Yakichi o impresie extrem de bună.

— Nu vă dați peste cap. Doar ne-am refugiat un pic aici.

— Vă rugăm, nu vă deranjați.

Vorbele lui Yakichi și ale lui Etsuko sunau ca replicile unor copii care se joacă de-a șeful venit cu soția în vizită la un subaltern.

— N-am putut să mă prind ce e în capul lui Etsuko. Se și așezase acolo, un pic în spatele tatei, de parcă se pitea după el, a comentat Chieko mai târziu.

Ploaia împrejmuia totul ca o cortină groasă. Vântul se mai domolise, dar ploaia ropotea asurzitor. Etsuko și-a întors privirea și a zărit apa care se prelingea ca un șuvoi de tuș pe trunchiul negru al arborelui de *kaki*. Se simțea împresurată de o muzică monotonă, nemiloasă, apăsătoare. Ropotul ploii aducea cu vocile a mii de călugări care îngână mantre. Yakichi vorbea. Kensuke vorbea. Chieko vorbea... Cât de neputincioase sunt vorbele oamenilor! Atâta viclenie! Atâta zădărnicie! Atâta preocupare seacă și meschină și totuși ațintită mereu, neobosit, către ceva! Vorbele nimănui nu pot întrece ropotul nemilos și puternic al ploii. Singurul care îl poate înfrunta, care poate sfărâma

acest zid funest de sunete este țipătul omului care nu se obosește cu vorbele. Doar țipătul sufletului simplu, care nu cunoaște cuvintele... Etsuko și-a amintit de trupurile dezgolite, trandafirii, care goneau prin fața ei luminate de văpaia focului și de țipetele lor ca de animale tinere și zvelte. Doar țipătul acela. Doar el contează.

Etsuko și-a revenit deodată în fire. Yakichi vorbea tare. I se cerea părerea.

— Ce ne facem cu Miyo? Eu zic că problema ține de Saburō, dacă el e tatăl. Depinde de ce atitudine o să adopte. Dacă evită responsabilitatea cu orice preț, n-o să putem tolera sub acoperișul nostru un bărbat lipsit de scrupule. Îl dăm afară și o ținem doar pe Miyo. În schimb, Miyo va trebui să scape de sarcină cât mai repede. Dar, dacă Saburō își recunoaște cinstit greșeala și o ia de nevastă, rămân amândoi, ca soț și soție. Una din două. Tu ce zici? Poate că părerea mea e cam drastică, dar eu nu încerc decât să respect spiritul noii constituții.

Etsuko nu răspundea. Murmura ceva imperceptibil cu ochii ei negri și fermecători ațintiți undeva în aer. Zgomotul ploii îi permitea să tacă. Și totuși lui Kensuke i s-a părut că vede la ea privirea unei femei cu mintea rătăcită.

— Ce-ar putea Etsuko să spună? zise Kensuke, sărindu-i în ajutor.

Yakichi însă l-a ignorat cu totul. Era nerăbdător. El își expusese planul în fața lui Kensuke și a lui

Chieko din nevoia de a o pune pe Etsuko la încercare. Dacă îi lua apărarea lui Saburō, n-avea încotro decât să accepte căsătoria lor, iar dacă îl blama, forțată să o facă pentru a nu da de gândit celorlalți, n-avea încotro decât să fie de acord cu alungarea lui. Dacă foștii subalterni ai lui Yakichi l-ar fi văzut apelând la asemenea tactici umile, nu le-ar fi venit să-și creadă ochilor.

Gelozia lui Yakichi abia pâlpâia. În tinerețe, dacă și-ar fi văzut soția captivată de alt bărbat, i-ar fi scos prostiile din cap cu un dos zdravăn de palmă. Din fericire, răposata lui soție nu avusese niciodată asemenea idei obraznice. Preocupările ei se îndreptau, gingaș, către a-i oferi lui Yakichi o educație de înaltă clasă. Acum, Yakichi îmbătrânise, iar bătrânețea lui venea din interior. Era ca un vultur împăiat, ros pe dinăuntru de termite. El intuia afecțiunea lui Etsuko față de Saburō, dar nu putea să recurgă la măsuri mai drastice de atât.

Când vedea gelozia atât de stinsă, de firavă, care abia pâlpâia în ochii acestui bătrân, lui Etsuko îi venea să-și strige în fața cui se nimerea puterea propriei sale gelozii, „puterea de a suferi" pe care o simțea acumulându-se neîncetat înlăuntrul său, inepuizabilă.

Etsuko a spus ce avea de spus. A vorbit deschis, cu un glas senin.

— În orice caz, eu o să mă întâlnesc cu Saburō și-o să-l întreb care e adevărul. E mai bine decât să-l înfrunți dumneata direct, tată.

Pe Yakichi și pe Etsuko îi alia o primejdie comună. Nu era alianța obișnuită, bazată pe câștig, care poate uni două țări, ci una bazată pe gelozie.

Mai departe, cei patru au stat de vorbă relaxat până la amiază. Când s-a întors în camera lui să mănânce, Yakichi a trimis-o pe Etsuko la Kensuke și Chieko cu un castron din cele mai bune castane sălbatice.

În timp ce pregătea masa de prânz, Etsuko a spart o farfurioară. Apoi s-a ales cu o mică arsură la deget.

Lui Yakichi îi plăcea orice mâncare moale și nu suferea nimic ce era tare. Pe Etsuko o lăuda pentru cum gătește nu dacă mâncarea era gustoasă, ci dacă era moale.

Când ploua și țineau pridvorul închis, Etsuko se ducea la bucătărie să gătească. Ca să nu se răcească, orezul fiert de Miyo fusese lăsat în ceaun, nu transferat în vase cu capac. Miyo terminase de preparat orezul și nu mai era acolo. Jarul se stinsese deja. Etsuko a luat niște tăciuni aprinși de la Chieko și, când i-a pus în sobița de pământ, s-a ars la degetul mijlociu.

Durerea a enervat-o. Și dacă țipa? Ceva îi spunea că cel care ar veni la auzul vocii ei sigur n-ar fi fost Saburō. Ar veni Yakichi într-un suflet, cu picioarele lui urâte, maronii și ridate ițindu-se de sub poalele chimonoului desfăcut, și ar întreba: „Ce s-a întâmplat?" Saburō precis n-ar veni... Și dacă izbucnea deodată într-un râs nebun? Desigur, tot Yakichi ar veni. S-ar încrunta suspicios și doar s-ar strădui să

afle motivul pentru care râdea, fără să râdă împreună cu ea... El nu mai avea vârsta la care să poată râde din toată inima alături de o femeie... Și totuși, el era unicul ei ecou. Unica reverberație a unei femei care încă nu era, sub nici un chip, bătrână.

Apa de ploaie pătrunsese în bucătăria de vreo șaisprezece metri pătrați, pardosită cu pământ, și acum băltea într-un colț. Etsuko își lingea arsura de la deget, stând nemișcată, cu picioarele goale în saboții de lemn umezi și lipicioși, privind absent cum lumina cenușie filtrată prin geam se reflecta leneș în apă. Mintea îi era plină de ropotul ploii...

Cât de ridicole sunt treburile zilnice! Mâinile ei au început să se miște de parcă erau desprinse de corp și au pus oala pe foc. Au turnat apă. Au turnat zahăr. Au pus cartofii dulci, tăiați rondele... Pentru masa de prânz aveau cartofi dulci glazurați, carne tocată de vită, cumpărată din Okamachi, călită în unt cu ciuperci *hatsutake* și ignamă rasă, toate preparate de Etsuko cu un elan mecanic.

În tot acest timp, Etsuko s-a învârtit prin încăpere, visătoare ca o slujnică de la bucătărie.

„Chinul încă n-a început. Oare de ce? Încă nu sufăr cu adevărat. Suferința îmi îngheață inima, îmi face mâinile să tremure, îmi leagă picioarele... Ce-o fi cu mine, de gătesc? Cum de fac asta? Mă simt capabilă încă – de fapt, și multă vreme de acum încolo – de o judecată rece, o judecată precisă, o judecată rațională, dar și umană... Deși sarcina lui Miyo ar fi

trebuit să-mi facă suferința deplină. Poate că încă lipsește ceva. Poate mai trebuie adăugat un ingredient și mai cumplit ca să o facă deplină.

Deocamdată îmi voi urma judecata rece. A-l vedea pe Saburō nu mai e o bucurie pentru mine, ci un chin. Însă nu pot trăi fără să-l văd. Saburō n-are voie să plece de aici, iar pentru asta trebuie să se însoare. Poate cu mine? Ce idee nebună! Cu Miyo, țăranca aia, poama aia rea, nătângă și necoaptă! Și cu asta suferința mea o să fie deplină. N-o să-i mai lipsească nimic. Iar eu o să am parte de liniște. O liniște efemeră, aparentă. Pe asta am să mă sprijin. În aparența asta am să cred..."

Etsuko a auzit la fereastră ciripitul unui pițigoi. Și-a lipit fruntea de geam și l-a privit cum își curăța aripile ude. Pleoapele lui albe și subțiri îi acopereau și dezveleau ochișorii negri și strălucitori. Puful ușor întretăiat de la baza gâtului se mișca încontinuu. De acolo venea trilul lui nerăbdător... Etsuko a zărit în depărtare ceva foarte strălucitor. Acum ploua mărunt. Păduricea de castani din capătul curții se luminase în centru, ca un altar aurit care se deschide într-un templu întunecat.

După-amiază, ploaia a încetat complet.

Etsuko l-a urmat pe Yakichi în grădină, unde au îndreptat trandafirii desprinși de pe țăruș și culcați la pământ. Câțiva se odihneau cu fața în jos în apa tulbure care inundase iarba. Mai multe petale zăceau

împrăștiate în jur, parcă la capătul unor îndelungi suferințe și zvârcoliri.

Etsuko a ridicat unul și l-a legat cu o sforicică de țăruș. Din fericire, nu se rupsese. Petalele umede și cărnoase care i-au atins degetele erau dovadă că Yakichi chiar avea cu ce să se mândrească. Etsuko a privit intens superbele petale stacojii care i se lipeau de degete, cu o atingere plină de prospețime.

Yakichi, pe de altă parte, vedea de trandafiri îmbufnat, tăcut și fără nici o expresie pe chip. Îmbrăcat în pantaloni militărești și cu cizme de cauciuc în picioare, stătea aplecat și îndrepta trandafirii unul după altul. Munca aceasta depusă în tăcere, cu un chip lipsit de orice expresie, era munca omului căruia nu i-a ieșit din sânge spiritul de țăran. În astfel de clipe, și Etsuko îl îndrăgea.

Chiar atunci, Saburō a apărut pe aleea pavată din fața lui Etsuko.

— Îmi pare rău, nu observasem, zise el. Mă schimb numaidecât și vin cu să mă ocup.

— Nu-i nevoie, am terminat deja, îi răspunse Yakichi fără să-l privească.

Chipul rotund și arămiu al lui Saburō îi zâmbea lui Etsuko de sub o pălărie mare de paie. Avea borul zdrențuit, tras într-o parte, drept care soarele de asfințit îi picta fruntea în pete strălucitoare. Privindu-i dinții albi ca laptele din gura lui zâmbitoare, cu albul lor proaspăt, ca spălat de ploaie, Etsuko s-a ridicat în picioare de parcă atunci s-ar fi trezit.

— Ai nimerit la țanc! Uite, aveam ceva de vorbit cu tine. Vii puțin cu mine?

Etsuko nu i se mai adresase niciodată lui Saburō pe un ton atât de prietenos de față cu Yakichi. Îi vorbise deschis, fără să se sinchisească de Yakichi. Mai mult, cine ar fi auzit aceste cuvinte căutând anumite sensuri ar fi găsit în ele o invitație nevoalată. Pentru că rostise aceste vorbe pe jumătate îmbătată de plăcerea de a le rosti, fără să se mai gândească la datoria dură pe care o avea de îndeplinit mai târziu, în vocea ei răzbătuse o dulceață neașteptată, imposibil de stăpânit.

Saburō s-a uitat neîncrezător la Yakichi. Etsuko îl apucase deja de cot și îl împingea pe alee, în direcția în care se afla intrarea casei Sugimoto.

— Ai de gând să vorbești cu el cât vă plimbați puțin? se auzi din spate vocea consternată a lui Yakichi.

— Da, răspunse Etsuko.

Reacția ei rapidă, aproape inconștientă, îi răpise lui Yakichi șansa de a fi prezent la discuția dintre ei.

— Unde te duceai? începu ea cu o întrebare fără noimă.

— Mă duceam să trimit o scrisoare.

— Ce scrisoare? Ia arată-mi-o!

Saburō i-a arătat cuminte cartea poștală pe care o ținea răsucită în palmă. Era răspunsul la o scrisoare primită de la un prieten de la el de acasă. Conținea doar patru-cinci rânduri, scrise extrem de stângaci, în care povestea simplu ce mai făcuse în ultima vreme.

„Ieri am avut festivalul. M-am dus și eu cu grupul de tineri și m-am distrat. Azi sunt mort de oboseală. Dar e tare bine și frumos să te distrezi."

Etsuko râdea de ii tremurau umerii.

— Ce scrisoare simplă!

Cu aceste cuvinte, i-a înapoiat cartea poștală lui Saburō. Acesta părea nemulțumit de comentariul ei.

Din arțarii care străjuiau aleea pietruită se revărsau stropi de apă și șuvoaie de lumină. Ramurile de la poalele copacilor se clătinau ușor în vânt, unele deja nuanțate în culorile toamnei. Când au ajuns la treptele de piatră, cerul, ascuns până atunci în spatele crengilor, s-a deschis larg. Amândoi au observat puzderia de norișori albi care împânzeau întreg cuprinsul cerului.

Această nespusă fericire, această nespusă bogăție de tăcere a trezit în Etsuko un sentiment de vinovăție. Se privea pe ea însăși cu suspiciune, văzând cât se delectează cu scurtul răgaz care i se îngăduia până ce suferința avea să-i fie deplină. Oare nu cumva avea de gând să continue la nesfârșit o conversație prostească, fără să mai ajungă niciodată la subiectul dificil, esențial?

Cei doi au trecut podul. Pârâul era învolburat, iar în apele lui repezi și pământii se vedeau mănunchiuri bogate de ierburi acvatice de un verde proaspăt, care se legănau, împinse de curent, ca niște plete dese, tot apărând și dispărând. După ce au traversat crângul de bambus și au ieșit în poteca din care se vedea întinderea câmpurilor de orez, pline de prospețime în urma ploii, Saburō s-a oprit și și-a scos pălăria de paie.

— Bine, eu am plecat.

— Să trimiți scrisoarea?

— Da.

— Am ceva de vorbit cu tine. Poți să trimiți scrisoarea după aceea.

— Da.

— Dacă o luăm spre strada principală, riscăm să ne întâlnim cu vreun cunoscut. Mai bine ne îndreptăm către șosea și stăm de vorbă în timp ce mergem.

— Da.

În ochii lui Saburō se citea o notă de neliniște. Cum de Etsuko cea distantă se purta atât de prietenos cu el? Era prima dată când o simțea atât de aproape de el cu trupul și cu vorba. Și-a dus mâna la spate cu o ușoară stânjeneală.

— Ai pățit ceva la spate? îl întrebă Etsuko.

— Da, ieri, după ce s-a terminat festivalul, m-am zgâriat puțin.

— Doare rău? îl întrebă Etsuko încruntându-se.

— Nu, deja mi-a trecut de tot, răspunse Saburō vesel.

Pielea asta așa de tânără e practic invulnerabilă, își zise Etsuko.

Buruienile pline de apă și noroiul le murdăreau picioarele goale. La un moment dat, cărarea s-a îngustat și nu mai puteau merge alături. Etsuko a luat-o înainte, sumețindu-și ușor poalele. Deodată s-a neliniștit că Saburō nu mai era în spatele ei și i-a venit să-l strige, dar ar fi fost nefiresc să-l cheme sau să se uite înapoi.

— Vine o bicicletă? întrebă ea întorcându-se către el.

— Nu.

Chipul nedumerit al lui Saburō i-a apărut în față.

— Nu? Mi s-a părut că aud un claxon.

Etsuko și-a plecat privirea. Când i-a văzut picioarele goale, mari și butucănoase la fel de înnoroiate ca ale ei, s-a simțit mulțumită.

Pe șosea tot nu se vedea nici urmă de mașină. Suprafața de beton se uscase rapid și din loc în loc mai rămăseseră doar câteva băltoace în care se oglindeau norii. Linia aceea albă, parcă trasată cu creta, se pierdea la orizont în cerul albastru pal al înserării.

— Ai aflat că Miyo e însărcinată, nu?

— Da, am aflat.

— De la cine?

— De la Miyo.

— Aha.

Etsuko a simțit cum i se întețesc bătăile inimii. În curând urma să audă crudul adevăr din gura lui Saburō. Undeva în adâncurile hotărârii ei exista o speranță întortocheată care o făcea să creadă că Saburō poate avea o explicație convingătoare prin care dovedea contrariul. De pildă, că iubitul lui Miyo era un anumit tânăr din Maidenmura, un derbedeu notoriu despre care Saburō o avertizase mereu, dar Miyo nu îl ascultase... Sau poate că era vorba de o indiscreție cu un bărbat însurat, un membru de la cooperativa agricolă.

Speranța și deznădejdea se materializau rând pe rând în mintea lui Etsuko, într-o formă concretă, înfricoșând-o fiecare, ceea ce o făcea să amâne la nesfârșit întrebarea critică. În văzduhul împrospătat de ploaie se ascundeau nenumărate particule vioaie, nenumărate elemente care se zbenguiau în aer, grăbite să formeze noi uniuni. Cei doi simțeau în nări prezența lor diafană, o gustau din plin pe obrajii înfierbântați, în timp ce mergeau în tăcere pe drumul de biciclete pustiu.

— Copilul lui Miyo… zise deodată Etsuko. Copilul lui Miyo… cine e tatăl?

Saburō n-a răspuns. Etsuko a așteptat, dar tot nu răspundea. Când tăcerea durează un anumit interval, capătă sens. Etsuko nu se simțea în stare să aștepte până în clipa aceea. A închis ochii, apoi i-a deschis. Parcă ea ar fi fost cea supusă interogatoriului. A tras cu ochiul la profilul lui Saburō, plecat în pământ sub pălăria de paie, învăluit într-un joc de lumini și umbre.

— E al tău?

— Da. Așa cred.

— Așa crezi? Asta înseamnă că ar putea să nu fie al tău?

— Nu, răspunse Saburō, înroșindu-se și schițând un zâmbet forțat. E al meu.

Văzând cât de repede se sfârșise totul, Etsuko și-a mușcat buzele. Își pusese o mică speranță în faptul că va nega, că va considera că e politicos față de ea să nege

chiar dacă o mințea cu stângăcie, dar acum această speranță se năruise. Dacă ea ar fi ocupat un locșor cât de mic în inima lui, Saburō n-ar fi putut să recunoască totul atât de deschis. Etsuko mizase mai mult pe jena și pe teama lui Saburō care l-ar fi îndemnat să nege, decât pe a afla cu certitudine acest fapt pe care și ea îl considera deja de la sine înțeles – așa cum afirmau și Kensuke, și Yakichi –, și anume că el era tatăl copilului.

— Aha, zise ea obosită. Cuvintele îi erau lipsite de vlagă. Deci o iubești pe Miyo?

Acesta era cel mai de neînțeles cuvânt pentru Saburō. Pentru el, termenul acesta făcea parte dintr-un vocabular îndepărtat, luxos, făcut pe comandă. Avea în el ceva care prisosea, ceva forțat și care nu era cu nimic grabnic. În relația zorită care îi lega pe el și pe Miyo, o relație nu neapărat menită să dureze o veșnicie, în care doi magneți se atrag doar pentru că au intrat unul în raza celuilalt, dar care încetează să se mai atragă imediat ce ies în afara ei, cuvântul „iubire" nu-și avea nicidecum locul. El se aștepta ca Yakichi să-i despartă. Însă aceasta era o perspectivă care nu îl întrista. Când a aflat că Miyo e însărcinată, în acest tânăr grădinar nu s-a trezit conștiința că va fi tată.

Întrebările lui Etsuko i-au adus în minte diverse amintiri. Într-o bună zi, cam la o lună de când Etsuko sosise în Maidenmura, Miyo s-a dus în șopron, la ordinele lui Yakichi, să ia o lopată. Aceasta era înțepenită într-un ungher și n-a reușit s-o scoată de acolo,

așa că l-a chemat pe Saburō. Încercând să-l ajute pe Saburō, care se căznea să urnească lopata, Miyo își trecuse capul pe sub brațul lui și trăgea de un birou vechi, care apăsa pe ea. Saburō a simțit parfumul puternic al cremei de pe fața lui Miyo, amestecat cu mirosul de mucegai. Când a scos lopata și i-a întins-o, aceasta n-a luat-o, ci a stat și s-a uitat la el pierdută. Brațele lui Saburō s-au întins involuntar către ea și au cuprins-o.

Era iubire?

Către sfârșitul anotimpului ploios, mânat de nerăbdarea aprinsă provocată de apropiatul final al acestei perioade de captivitate, dintr-un impuls de moment, Saburō a sărit desculț pe geam în mijlocul nopții ploioase. A ocolit casa până în capătul celălalt și a ciocănit în fereastra lui Miyo. Ochii i se obișnuiseră cu întunericul și i-a distins clar prin geam chipul palid, cufundat în somn. Miyo a deschis ochii și a văzut la fereastră umbra chipului lui Saburō și dinții lui albi. Ea, care întotdeauna se mișca lent, a aruncat cu repeziciune plapuma de pe ea și a țâșnit din așternut. Cămașa de noapte i se desfăcuse la piept, scoțând la iveală un sân. Sânul era ferm ca un arc întins, încât ai fi crezut că îi desfăcuse cămașa prin propria lui forță. Miyo a deschis fereastra cu multă grijă să nu facă vreun zgomot, iar el i-a făcut semn către picioarele sale pline de noroi, fără să spună nimic. Miyo a adus o cârpă, apoi l-a pus să stea așezat pe pervazul ferestrei și i-a șters picioarele.

Era iubire?

Saburō a cumpănit într-o clipă acest lanț întreg de amintiri. Da, o dorise, dar nu o iubea. Cât era ziua de lungă mintea lui stătea la vremea când trebuia să plivească, la visul lui aventuros de a se înrola în marina militară dacă mai izbucnea vreun război, la împlinirea a tot felul de profeții din religia Tenrikyō, la închipuiri despre cum avea să se pogoare din cer roua cerească în cea din urmă zi a acestei lumi, la amintiri despre cum gonea fericit pe dealuri și câmpii când era elev de școală primară sau la ce avea să mănânce la cină. Momentele în care se gândea la Miyo nu reprezentau nici o sutime din întreaga zi. Și-o dorise – parcă până și acest fapt i se încețoșa în minte, pe măsură ce se gândea la el. Pofta lui fusese ca pofta de mâncare. Acest tânăr sănătos nu știa ce înseamnă trista luptă cu propriile dorințe.

Prin urmare, după ce s-a gândit o clipă la această întrebare de neînțeles, a clătinat din cap nedumerit:

— Nu.

Lui Etsuko nu-i venea să-și creadă urechilor.

Felul în care chipul ei strălucea de fericire te-ar fi făcut să crezi că, de fapt, e copleșită de durere. Saburō a fost distras de trenul de pe linia Hankyū care apărea și dispărea printre copaci și nu i-a observat expresia. Dacă ar fi văzut-o, s-ar fi speriat că vorbele lui i-au provocat durere lui Etsuko, în mod inexplicabil, și s-ar fi grăbit să și le schimbe.

— N-o iubești… spuse Etsuko savurându-și încet bucuria. Tu… chiar…

Etsuko încerca să-l facă să repete acel „nu" cu certitudine, îngrijorată că ar putea să-și retracteze cuvintele.

— Nu e nici o problemă dacă n-o iubești, doar spune-mi ce simți tu cu adevărat. N-o iubești, nu?

Saburō abia dacă a fost atent la repetiția ei. „O iubești? N-o iubești?" Ce atâta bătaie de cap inutilă? De ce tot vorbea doamna despre fleacul ăsta de parcă era ceva așa important de se cutremura pământul? Mâinile lui înfipte adânc în buzunare au dat peste niște bucăți de calamar uscat, din care mâncase la festival cu o seară în urmă, ca să meargă la băutură. „Oare ce față ar face doamna dacă m-aș apuca acum să rontăi din el?" se întrebă el. Aerul plin de gravitate al lui Etsuko îi dădea ghes să se prostească. A apucat între degete o bucată de calamar uscat, a aruncat-o vesel în aer, apoi a prins-o în gură ca un cățel jucăuș și a zis nevinovat:

— Nu, n-o iubesc.

Dacă băgăcioasa de Etsuko s-ar fi dus la Miyo și ar fi informat-o că „Saburō a zis că nu te iubește", nu ar fi mirat-o cu nimic. În relația lor amoroasă simplă și spontană, ei nu-și bătuseră capul să-și declare dacă se iubesc sau nu.

Suferința îndelungată te prostește. Dar cei prostiți de suferință nu se mai îndoiesc de fericire atunci când au parte de ea.

Etsuko a stat și a socotit totul. Fără să-și dea seama, ea ajunsese să îmbrățișeze codul moral al lui Yakichi. Saburō n-o iubește pe Miyo, așadar trebuie să se în-

soare cu ea, s-a gândit ea. Mai mult, ascunzându-se sub masca ipocriziei, se bucura să-i vâre pe gât lui Saburō preceptul moral conform căruia „datoria bărbatului care a lăsat însărcinată o femeie pe care nici n-o iubește este să se însoare cu ea".

— N-ai zice, dar ești un ticălos, spuse ea. Să lași tu însărcinată o femeie pe care n-o iubești! Acum trebuie să te însori cu Miyo.

Saburō i-a întors deodată privirea cu ochii lui frumoși și pătrunzători. Ca să-i poată ține piept, Etsuko și-a înăsprit tonul.

— Să nu te-aud zicând că nu vrei! Familia noastră a arătat mereu înțelegere față de cei tineri, dar nu tolerează indisciplina. Tata vă ordonă să vă căsătoriți. Așa că vă căsătoriți!

Saburō era foarte nedumerit de întorsătura pe care o luaseră lucrurile. Singurul lucru la care se așteptase era ca Yakichi să-i despartă. Dar dacă trebuia să se căsătorească, foarte bine și așa. Singura problemă care rămânea era ce avea să spună mofturoasa lui mamă.

— O să mă sfătuiesc cu mama și o să iau o decizie.

— Dar tu ce vrei?

Etsuko n-avea de gând să se lase până nu îl convingea ea însăși să accepte căsătoria.

— Dacă stăpânul zice s-o iau pe Miyo de nevastă, atunci o iau, zise el.

La urma urmei, pentru el nu era o chestiune importantă.

— Mi-ai luat o povară de pe suflet, zise Etsuko senin.

Problema se rezolvase extrem de simplu.

Etsuko se amăgea cu propriile ei iluzii, se îmbăta cu fericirea de a ști că ea l-a convins pe Saburō să se căsătorească cu Miyo *împotriva voinței lui*. Oare beția aceasta nu era ca cea a unei femei rănite din dragoste, care își înecă amarul în băutură? Nu era băutura înghițită căutând uitarea și nu beția, orbirea și nu extazul, ca să o conducă intenționat la o judecată proastă? Beția aceasta forțată nu făcea parte dintr-un plan urzit inconștient ca să evite să fie rănită?

Cuvântul „căsătorie" o îngrozea de-a dreptul pe Etsuko. Voia să lase acest cuvânt nesuferit în seama lui Yakichi, astfel încât responsabilitatea să revină poruncii lui dictatoriale. Din acest punct de vedere, Etsuko se baza pe Yakichi ca un copil care se uită speriat la ceva înfricoșător de pe umerii unui adult.

În locul în care drumul cotea la dreapta în fața gării Okamachi și se unea cu șoseaua, cei doi au întâlnit două automobile mari și frumoase care intrau pe șosea. Erau Chevrolet, modelul din 1948, una sidefie, cealaltă turcoaz. I-au ocolit pe cei doi cu motoarele torcând catifelat. Cea din față era plină cu tinere și tineri veseli. Când a trecut pe lângă Etsuko, din ea s-a revărsat muzica de jazz de la radio. Cealaltă mașină era condusă de un șofer japonez. În penumbra banchetei din spate se profila un cuplu în pragul bătrâneții, amândoi cu părul blond și privirea ascuțită, nemișcați, ca două păsări de pradă.

Saburō s-a uitat după ei uimit, cu gura ușor căscată.

— Se întorc la Osaka, zise Etsuko.

În acel moment a simțit deodată cum zarva îndepărtată născută din amestecul feluritelor zgomote ale metropolei îi izbește urechile, purtată de vânt.

Ea, care știa bine că odată ajuns acolo nu-i nimic de găsit, nu avea nici un motiv să ofteze după oraș, așa cum oftau cei de la țară. Desigur, orașul era un loc provocator, învăluit în aerul că are mereu ceva de oferit, dar astfel de conglomerații semețe nu o vrăjeau pe Etsuko.

Etsuko se ruga din tot sufletul ca Saburō să o ia de braț. Sprijinită de brațul lui îmbrăcat în perișori aurii, simțea că ar putea merge așa la nesfârșit. Ar ajunge pe nesimțite la Osaka, drept în inima întortocheată a acestui oraș. S-ar trezi pășind pe străzi, împinși de valurile de oameni, și atunci s-ar uita mirați împrejur. Din clipa aceea, viața lui Etsuko ar începe *cu adevărat*.

Dar oare a luat-o Saburō de braț?

Tânărul acesta indiferent era plictisit de văduva mai în vârstă care mergea tăcută alături de el. Doar curiozitatea l-a îndemnat să arunce o privire fugară la părul ei îngrijit și parfumat, prins într-o coafură stranie, fără să știe că era aranjat cu atâta grijă, dimineață de dimineață, numai pentru el. Nici nu și-ar fi închipuit vreodată că femeia aceasta straniu de distantă și straniu de arogantă visa nebunește, ca o fetișcană, să-i ia brațul într-al lui. Deodată, Saburō s-a oprit și a făcut stânga-mprejur.

— Ne întoarcem deja?

Privirea ei îl implora. Ochii ei umezi străluceau albăstrui, de parcă oglindeau cerul înserării.

— S-a făcut târziu.

Cei doi ajunseseră surprinzător de departe. În umbra pădurii îndepărtate, acoperișul casei Sugimoto lucea în asfințit. Au mers o jumătate de ceas ca să ajungă înapoi la el.

Abia apoi a început suferința lui Etsuko – adevărata suferință, pregătită cu tot ce îi trebuia. Era suferința omului nenorocos care își mizează întreaga viață pe o afacere și, în clipa în care aceasta îi reușește, se îmbolnăvește și moare în chinuri. Cei care privesc din afară nu-și dau seama dacă efortul lui de-o viață, în care și-a pus tot sufletul, a fost ca să-i reușească afacerea sau ca să moară chinuit într-un minunat salon privat de la spital.

Etsuko avea de gând să stea și să aștepte cu seninătate, cu tenacitate, oricât de mult trebuia, până ce Miyo avea să devină nefericită, iar nefericirea ei să crească, să se înmulțească precum mucegaiul și s-o mănânce pe dinăuntru. Avea de gând să stea și să asiste răbdătoare, fără să-și dezlipească privirea, la felul în care o căsnicie fără dragoste urma să se sfârșească, așa cum se întâmplase și în cazul ei, căzând în ruină. Și-ar fi dat viața să vadă asta cu propriii ei ochi. Dacă trebuia, era dispusă să aștepte până încărunțea. Deja nu-și mai dorea ca ea să fie neapărat femeia cu care

Saburō avea să-și înșele soția. Îi era suficient dacă putea s-o vadă pe Miyo, în fața ochilor ei, cum își pierde speranța, se perpelește, se zbate, ajunge la epuizare și se prăbușește la pământ.

Însă foarte curând și fără dubiu, toate aceste socoteli au dat greș.

Ținând cont de ceea ce îi relatase Etsuko, Yakichi a făcut publică relația dintre Saburō și Miyo. Ca să-i potolească pe sătenii clevetitori, a declarat că cei doi urmează să se căsătorească. Pentru a păstra buna ordine a casei, dormeau în continuare în camere separate, dar li se permitea să împartă dormitorul o dată pe săptămână. Două săptămâni mai târziu, Saburō urma să meargă la festivalul de toamnă din Tenri de pe douăzeci și șase octombrie și, după ce avea să discute cu mama lui, se făceau toate pregătirile pentru oficierea ceremoniei, intermediată de Yakichi. Acesta supraveghea totul cu entuziasm. Închisese tolerant ochii la relația dintre Saburō și Miyo cu un zâmbet de bătrânel drăguț, cum nu se mai arătase niciodată, și o atitudine din cale-afară de înțelegătoare. Dar e de la sine înțeles că în această nouă atitudine a lui Yakichi se reflecta mereu gândul la Etsuko.

Ce săptămâni au fost acestea două! I-au amintit cu intensitate lui Etsuko de fiecare noapte fără somn pe care o îndurase de la sfârșitul verii și până în toamnă, când soțul ei o chinuise nopți în șir nedormind acasă. Își petrecea ziua întreagă tresărind cumplit când auzea pași apropiindu-se și ezitând să-i telefoneze.

Zile la rând mâncarea i se oprise în gât și se dusese la culcare bând doar apă. Într-o dimineață, când a băut apă și a simțit cum răcoarea ei i se răspândea prin întreg corpul, s-a gândit deodată la otravă. Imaginându-și senzația plăcută a cristalelor albe care i s-ar fi răspândit încet în tot organismul odată cu apa, Etsuko a fost cuprinsă de extaz și a vărsat lacrimi fără amărăciune.

Aceleași simptome ca pe atunci, dârdâitul inexplicabil și frisoanele care îi făceau pielea de găină chiar și pe dosul palmei, se manifestau din nou. Frigul acela nu era cumva frigul temniței? Frisoanele acelea nu erau cumva frisoanele prizonierului?

Așa cum odinioară o chinuise absența soțului său, acum o chinuia prezența lui Saburō. În primăvara aceea, când Saburō fusese plecat la Tenri, absența lui o făcuse să se simtă mai apropiată de el decât atunci când îl avea în fața ochilor. Însă acum avea mâinile legate și era nevoită să vadă neputincioasă cum Saburō și Miyo se apropiau în voie, fără să poată mișca un deget. Era o pedeapsă cumplită, necruțătoare. Dar era pedeapsa pe care ea singură o atrăsese asupra ei. Se ura că nu alesese să-l alunge pe Saburō, iar Miyo să scape de sarcină. Regretul nu-i mai dădea pace. Cum se putea ca dorința ei firească de a nu se despărți de Saburō să-i aducă drept răsplată tocmai contrariul, tocmai această suferință îngrozitoare?

Dar nu cumva căința ei ascundea o amăgire de sine? Suferința ei chiar era „contrariul" dorinței sale?

Nu era ea o suferință firească, la care se așteptase, pentru care se pregătise și pe care chiar o implorase să vină? Nu Etsuko fusese cea care, nu cu mult timp în urmă, se ruga ca agonia să-i fie deplină?

Pe cincisprezece octombrie, în Okamachi se deschidea târgul de fructe. Cum cea mai bună parte a recoltei avea să fie trimisă la Osaka, pe treisprezece, ajutați de vremea frumoasă, membrii casei Sugimoto, cărora li se alăturase și familia Ōkura, au fost ocupați până peste cap cu strânsul fructelor de *kaki*. În acel an, arborii de *kaki* rodiseră mai mult decât orice alt pom fructifer.

Saburō se urca în copac, iar Miyo aștepta jos până umplea coșul pe care îl ținea atârnat de crengi și-l cobora. Crengile se clătinau puternic, făcând ca cerul care se zărea printre ele să pară că se clatină și el. Miyo se uita în sus la tălpile lui Saburō care se mișcau de colo-colo printre frunze.

— S-a umplut! a strigat Saburō.

Coșul plin de fructe strălucitoare a coborât lovindu-se de ramurile de jos până în brațele ridicate ale lui Miyo. Aceasta l-a pus nepăsătoare pe pământ. Cu picioarele depărtate, îmbrăcată în pantaloni bufanți de bumbac, a trimis înapoi printre crengi un coș gol.

— Hai și tu sus! i-a strigat Saburō.

— Bine! a răspuns Miyo și imediat s-a cățărat în copac cu o sprinteneală uluitoare.

Etsuko tocmai trecea pe acolo, cu o bonetă de pânză pe cap și mânecile de la chimono legate cu un

șnur la spate, cărând în brațe o stivă de coșuri goale. A auzit chicoteli din copac. Saburō îi ținea calea lui Miyo, nelăsând-o să urce mai sus. Ba chiar încerca în joacă să-i desprindă mâinile de pe creanga de care se ținea. Miyo țipa și încerca să-l apuce de glezna care atârna în fața ei. Nu o vedeau pe Etsuko, ascunsă printre copaci.

La un moment dat, Miyo l-a mușcat de mână. Saburō a blestemat-o în glumă. Miyo s-a cățărat rapid pe creanga de deasupra celei pe care se sprijinea Saburō și s-a prefăcut că-l lovește cu piciorul în față, drept care el s-a întins și a înșfăcat-o de genunchi. Până în acel moment, copacul se clătinase puternic, necontenit. Mai apoi, crengile încărcate încă de fructe și frunze au început să foșnească ușor, ca prinse într-o adiere de vânt, transmițând un tremur delicat ramurilor învecinate.

Etsuko a închis ochii și a plecat. Simțea un sloi de gheață alunecându-i pe șira spinării.

Maggie lătra.

Kensuke întinsese rogojini de pipirig în dreptul ușii din față de la bucătărie și sorta fructele de *kaki* alături de soția lui Ōkura și de Asako. Se pricepea ca nimeni altul să găsească rapid treburile pe care le putea face fără să se miște din loc.

— Etsuko, unde sunt fructele? o întrebă el.

Etsuko n-a răspuns.

— Ce s-a întâmplat? Ești foarte palidă, adăugă el.

Etsuko a străbătut bucătăria fără să răspundă și a ieșit prin spate. A ajuns până la umbra fagilor fără

să-și dea seama. Apoi a aruncat în iarbă coșurile goale, s-a ghemuit pe vine și și-a cuprins chipul în palme.

În seara aceea, la cină, Yakichi a lăsat bețișoarele din mână și a zis vesel:

— Saburō și Miyo parcă ar fi doi cățeluși! Miyo a făcut mare tărăboi că i se plimbă o furnică pe spate. Eu eram lângă ea, dar am socotit că lui Saburō îi revine rolul de a-i scoate furnica. El s-a ridicat de jos cu o mutră morocănoasă, fără chef. Ca să vezi că și nepriceputul ăla e în stare să se dea în spectacol cu mutre din astea! Numai că a tot căutat-o, dar n-a dat de nici o furnică. Poate nici nu fusese de la bun început. Între timp Miyo a început să se gâdile și să râdă de nu se mai oprea. Tu n-ai auzit de nimeni care să fi lepădat de la prea mult râs? Kensuke zice că dacă mama râde mult, copilul e frământat zdravăn în burtă, așa că lăuzia îi e mai ușoară. Dar eu nu prea cred.

Anecdota aceasta, alături de scena din copac, la care asistase cu propriii ei ochi, i-au provocat lui Etsuko o durere cumplită. Își simțea tot trupul înțepat cu ace. Gâtul o durea de parcă îi era încătușat într-un jug de gheață.

Și astfel durerea ei sufletească i-a inundat și trupul, ca un râu ieșit din matcă, revărsat peste câmpie. Era un semnal de alarmă pe care sufletul i-l dădea, nemaiputând să îndure teatrul pe care îl tot juca.

„Mă asculți? Se scufundă barca. Tot n-ai de gând să strigi după ajutor? Ai abuzat de barca sufletului și

ai pierdut și ultimul lucru de care te mai poți agăța. Acum ești nevoită să înoți prin ocean folosindu-te doar de forța ta trupească. În fața ochilor ai doar moarte. Îți convine?"

Durerea se poate transforma astfel într-o avertizare. În al doisprezecelea ceas, organismul lui Etsuko putea să-și piardă și ultimul reazem sufletesc. Avea senzația nesuferită că o bilă mare din sticlă i se ridică din piept până în gât. Capul îi plesnea de durere...

„N-am să strig nici în veci după ajutor", își zise ea.

Etsuko avea acum nevoie de o logică necruțătoare pentru a-și clădi o temelie care să-i permită să se considere fericită.

„Trebuie să înghit totul... Trebuie să închid ochii și să accept totul... Trebuie să mă înfrupt cu poftă din acest chin... Cel care caută aur în nisip nu poate să cearnă doar aur și nici nu-și propune s-o facă. El scoate la întâmplare nisip de pe fundul râului. Poate că în el o să fie aur sau poate că n-o să fie. Nimeni nu are privilegiul de a alege dinainte dacă e sau nu. Singurul fapt cert este că cel care nu se duce să caute aur va rămâne înglodat în aceeași sărăcie."

Etsuko s-a gândit mai departe.

„O cale și mai sigură de a fi fericit este să bei până la ultimul strop toată apa care se scurge din fluviu în mare. Asta am făcut eu până acum și asta am să fac și mai departe. Stomacul meu o să reziste."

Astfel, suferința fără margini te poate face să-ți consideri trupul indestructibil în fața ei. E oare o prostie să crezi asta?

Cu o zi înainte să se deschidă târgul, Ōkura și Saburō au cărat marfa la piață. Yakichi a strâns sforile împrăștiate, resturile de hârtie, paiele, panerele rupte și frunzele rămase în urma lor și le-a dat foc. A pus-o pe Etsuko să aibă grijă de foc, s-a întors cu spatele și a continuat să adune gunoaiele.

Era seară și se lăsase o ceață groasă. Amurgul pierdut în negură lăsa impresia că soarele apunea mai repede ca de obicei. Asfințitul mohorât, parcă înecat în fum, pălea tot mai mult, lăsând pe suprafața cenușie a sugativei din ceață un singur strop de lumină plăpândă. Cumva, pe Yakichi îl neliniștea gândul să se îndepărteze vreo clipă de Etsuko. Poate pentru că, din pricina ceții, silueta ei îi apărea estompată chiar și doar de la câțiva metri depărtare. Flăcările ardeau frumos în mijlocul pâclei. Etsuko stătea pe loc, trăgând către ele frunzele împrăștiate cu o greblă. Focul se întețea și se întindea către mâinile ei, parcă ispitindu-le.

Yakichi se apropia agale în cercuri, măturând gunoiul până lângă ea, apoi se îndepărta descriind aceeași mișcare concentrică. De fiecare dată când se apropia, arunca priviri furișe către chipul ei, întors din profil. Etsuko a încetat să mai miște mecanic grebla și, cu toate că nu era frig, a întins mâna către o flacără vizibil mai mare, care se înălța trosnind dintr-un coș rupt.

— Etsuko!

Yakichi a aruncat mătura, a venit în fugă și a tras-o de lângă foc. Etsuko își fripsese palma în flacără.

Arsura aceasta nu se asemăna cu cea pe care o avusese cu ceva timp în urmă la degetul mijlociu. O vreme n-avea să-și mai folosească mâna dreaptă. Pielea fină din palmă se acoperise toată cu băsici. Durerea acelei mâini, unsă cu ulei și înfășurată în straturi întregi de bandaj, a ținut-o trează toată noaptea.

Yakichi își amintea cu groază cum arătase ea în acea clipă. Oare de unde venise calmul acela cu care Etsuko privise focul fără pic de teamă, cu care își întinsese mâna către flăcări, fără pic de teamă? Era un calm neclintit, sculptural. Calmul aproape arogant al unei femei prinse într-un iureș de emoții, care pentru o clipă se eliberase de tot acest tumult.

Poate că, dacă ar fi lăsat-o în pace, nu s-ar mai fi ars. Poate că vocea lui Yakichi o smulsese din starea ei de echilibru, posibilă doar când sufletul e toropit, și abia atunci se arsese în palmă.

Yakichi se îngrozea când îi privea mâna bandajată. Avea senzația că el însuși îi provocase rana. Pentru o femeie ca ea, care nu era deloc neatentă și avea un sânge rece de îți dădea fiori, rana aceasta nu era un fleac. Înainte mai avusese un mic pansament la degetul mijlociu, și, când Yakichi o întrebase ce s-a întâmplat, ea zâmbise și îi spusese simplu că s-a fript. Și atunci doar n-o făcuse intenționat. Iar acum nici nu-și scosese bine bandajul, că se și alesese cu un altul, mai mare, care îi acoperea toată mâna.

Când era tânăr, Yakichi născocise o teorie de care era tare mândru și pe care o împărtășea prietenilor

săi, cum că sănătatea femeii este alcătuită din mai multe boli. Un prieten de-al lui se căsătorise cu o femeie care acuza dureri de stomac ale căror cauze erau necunoscute. Imediat după căsătorie, durerile au încetat și se liniștise, însă la ceva vreme, când au intrat în perioada de apatie conjugală, a început să aibă frecvent migrene. Deranjat de ele, soțul ei a început, dintr-un impuls de moment, să o înșele. Nevasta a aflat și migrenele au dispărut, dar în schimb au reapărut durerile de stomac de dinaintea căsătoriei. A făcut tratament pentru cancer de stomac, dar după un an a murit. Cu bolile femeii nu știi niciodată când sunt adevărate și când nu. Când crezi că minte, te trezești că naște un copil sau că moare.

„E ceva și cu greșelile neintenționate pe care le fac femeile, se gândea Yakichi. În tinerețe, aveam un prieten fustangiu, Karajima. Când a început să-și înșele nevasta, a început și ea să spargă o farfurie în fiecare zi, din greșeală. O făcea din pură neatenție, pentru că ea chiar nu știa că o înșală. Zi de zi se mira inocent de greșelile pe care degetele sale le tot comiteau, fără să vrea. E interesant dacă te gândești că și Okiku din *Sarayashiki*[1] a spart farfuria tot din neatenție."

Și iată că într-o dimineață, în timp ce mătura curtea cu o mătură de bambus, Yakichi s-a înțepat în deget cu o așchie, lucru care nu i se mai întâmplase niciodată. A lăsat așchia acolo, drept care a colectat

1 Protagonista unei faimoase povestiri populare, cu fantome, *Banchō Sarayashiki*.

puroi. Pe nesimțite, puroiul s-a retras și rana s-a vindecat complet. Lui Yakichi nu-i plăceau medicamentele și nu le folosea.

Ziua o vedea lângă el neliniștită, iar noaptea o simțea alături cum nu putea să doarmă. Treptat, mângâierile lui nocturne au devenit mai insistente. Etsuko era geloasă pe Miyo, ceea ce îl făcea și pe Yakichi, în mod firesc, să fie gelos pe Saburō. De asemenea, era gelos și din cauza iubirii ei neîmpărtășite. Pe de altă parte, toată înfierbântarea pe care gelozia o trezea în el i se părea un noroc nesperat.

De aceea, atunci când o chinuia pe Etsuko cu povești intenționat exagerate despre Saburō și Miyo, Yakichi simțea față de ei o stranie afecțiune părintească sau poate, în mod paradoxal, chiar frățească. Atunci când tăcea, o făcea de teamă ca nu cumva să întreacă măsura cu acest joc și să o piardă pe Etsuko. În ultima vreme, ea îi devenise indispensabilă, ca un viciu sau un păcat.

Etsuko era o eczemă frumoasă. La vârsta lui, ca să simtă mâncărime, Yakichi avea nevoie de o eczemă.

Și totuși, când Yakichi se dovedea îngăduitor și își tempera poveștile despre Saburō și Miyo, neliniștea lui Etsuko sporea. Se întreba dacă nu cumva se întâmplase vreun lucru pe care Yakichi i-l ascundea. Ce se putea întâmpla mai rău decât starea de fapt actuală? La o astfel de întrebare poate că s-ar gândi cei

care nu știu ce e gelozia. Intensitatea geloziei nu e influențată de dovezi reale, iar din acest punct de vedere, ea se aseamănă mai degrabă cu înflăcărarea idealistului.

Venise vremea pentru baia săptămânală. S-a pregătit apa și Yakichi a intrat primul în cadă. De obicei, Etsuko intra odată cu el, dar de data aceasta refuzase pe motiv că se simțea răcită, drept care Yakichi s-a dus singur.

Chiar atunci se întâmplase ca toate femeile din casa Sugimoto să se adune în bucătărie. Etsuko, Chieko, Asako, Miyo și chiar și Nobuko, veniseră acolo toate să-și spele vasele. Fiind răcită, Etsuko avea o eșarfă albă de mătase înfășurată în jurul gâtului.

În mod straniu, Asako a adus vorba despre soțul ei plecat în Siberia.

— N-am mai primit nici o scrisoare de la el din august. Știu că lui nu-i place să scrie, dar ar putea să trimită și el măcar un rânduleț pe săptămână. Eu știu că dragostea dintre soți nu se poate exprima complet doar prin cuvinte, scrise sau rostite, dar tot cred că un mare neajuns al bărbaților japonezi e reticența lor de a-și arăta dragostea așa.

Chieko s-a amuzat imaginându-și-l pe Yūsuke, care poate săpa prin tundra înghețată la minus zeci de grade, auzind aceste vorbe.

— Și dacă i-ai scrie o dată pe săptămână, n-ar ajunge la el atâtea scrisori. Poate că și Yūsuke scrie săptămânal.

— Da? Atunci unde se duc scrisorile care nu ajung la mine?

— Le distribuie la văduvele din Uniunea Sovietică, sunt convinsă.

Imediat a făcut această glumă, Chieko și-a dat seama că putea s-o atingă pe Etsuko, dar Asako, luându-i cuvintele ca atare, a făcut un comentariu care a salvat situația.

— Da? Dar ele nu le pot citi, că sunt în japoneză!

Chieko nu i-a mai răspuns. În schimb, s-a oferit s-o ajute pe Etsuko la vase.

— Ți se udă pansamentul. Hai că le spăl eu!

— Mulțumesc.

De fapt, Etsuko nu voia să renunțe la îndeletnicirea mecanică de a spăla farfurii și cești. În ultimul timp, a se transforma într-o mașinărie era pentru ea o dorință aproape carnală. Abia aștepta să i se vindece arsura și să coasă, cu o viteză care avea să uimească pe toată lumea, chimonourile de toamnă ale ei și ale lui Yakichi, care o așteptau deja desfăcute și spălate. Simțea că acul ei avea să se miște cu o viteză supraomenească.

Bucătăria era luminată de un singur bec de douăzeci de wați, atârnat de o grindă din tavanul înnegrit de funingine. Femeile erau nevoite să spele vasele aplecate peste chiuveta întunecată de umbra lor. Etsuko stătea rezemată de pervazul ferestrei și o urmărea pe Miyo, care curăța ceaunul. Sub brâul aspru și decolorat din muselină, talia i se vedea ușor bombată. Arăta de parcă era gata să facă un ou. Fata asta zdravănă nu

avea deloc greţuri matinale. Vara purta rochii largi, cu mânecă scurtă, dar nici prin minte nu-i trecea să se radă la subsuoară. Când asuda foarte tare, lua un prosop şi se ştergea nonşalant cu el la subsuoară, în văzul lumii. Şoldurile acelea, pline ca un fruct copt, formele mlădioase pe care şi Etsuko le avusese cândva, plinătatea aceea care te ducea cu gândul la o vază masivă şi grea, umplută ochi cu apă... Saburō făcuse totul. Grădinarul acela tânăr îşi plantase atent sămânţa şi o crescuse cu grijă. Aşa cum dimineaţa petalele crinului udate de rouă se lipesc între ele şi nu se mai desfac, aşa şi sânii ei şi pieptul lui Saburō se lipiseră prin sudoare şi nu se mai despărţeau...

Deodată, Etsuko l-a auzit pe Yakichi vorbind tare din baie. Baia era lipită de peretele bucătăriei. Saburō era afară, îngrijindu-se de foc. Cu el vorbea Yakichi.

Clipocitul neplăcut de însufleţit al apei a făcut-o parcă să simtă trupul acela bătrân şi osos, cu clavicule adâncite, în care băltea apa.

Vocea hodorogită a lui Yakichi îl chema pe Saburō, reverberând în tavanul băii:

— Saburō, Saburō!

— Da, domnule!

— Fă economie la lemne! De azi încolo, Miyo să facă baie odată cu tine şi să ieşiţi repede din apă. Dacă intraţi separat, durează mai mult şi se consumă un lemn sau două în plus.

După Yakichi au intrat în cadă Kensuke şi Chieko, apoi Asako şi copiii. Spre surprinderea lui Yakichi, Etsuko a anunţat deodată că se îmbăiază şi ea.

Etsuko s-a întins în cadă și a căutat dopul cu vârful degetelor de la picioare. După ea mai urmau doar Saburō și Miyo. S-a cufundat în apa caldă până la obraz, apoi a întins mâna nebandajată și a scos dopul.

Gestul ei nu ascundea nici un motiv sau scop complicat.

„Nu-i las eu pe Saburō și pe Miyo să facă baie împreună!"

Acesta era motivul mărunt care o mânase pe Etsuko să intre în apă, în ciuda răcelii, și să scoată dopul de la cadă.

Dintr-un capriciu, Yakichi construise o baie de patru *tatami*, cu o cadă pătrată din lemn de chiparos și grătar pe jos, făcut și el tot din chiparos. Cada era spațioasă și nu prea adâncă. Prin orificiul rămas acum fără dop, apa a început să se scurgă clipocind ca într-o scoică mică. Etsuko privea apa aceasta murdară și tulbure zâmbind cu o satisfacție surprinzător de copilărească.

„Ce naiba fac? Ce e așa amuzant la năzbâtia asta? Năzbâtiile pe care le fac copiii sunt dictate de un motiv pe cât se poate de serios. Ei se simt abandonați, iar în lumea lor aceasta e singura modalitate de a atrage asupra lor atenția adulților indiferenți. Copiii trăiesc în aceeași lume a abandonului ca femeile care iubesc fără să fie iubite. Și asta e ceea ce îi împinge la cruzime pe cei care trăiesc într-o astfel de lume."

Pe suprafața apei pluteau mici așchii de lemn, fire de păr și pete unsuroase de săpun care luceau ca mica,

rotindu-se lent în cercuri. Etsuko și-a ridicat umerii din apă, și-a sprijinit brațul pe marginea căzii și și-a odihnit capul pe el. Apa s-a scurs cu repeziciune de pe umerii și de pe brațul ei. La lumina slabă a becului gol, pielea ei încălzită emana un luciu difuz. Obrazul său a simțit în elasticitatea brațului lucios pe care îl atingea o zădărnicie cumplită, o umilință și o irosire fără margini.

„E zadarnic, e zadarnic, e zadarnic!" a murmurat ea. Tinerețea care mocnea în pielea aceea fierbinte, preaplinul ei o iritau la culme. Parcă ar fi privit o vietate oarbă și proastă.

Etsuko avea părul prins în creștetul capului cu un pieptene. Din când în când, stropi reci de apă cădeau din tavan pe părul și pe ceafa ei, dar ea își ținea mai departe obrazul pe braț, fără să încerce să se ferească. Picăturile cădeau pe bandajul de la mâna scoasă afară din cadă și se îmbibau plăcut în el.

Încet, foarte încet, cada se golea. Linia unde apa fierbinte se împreuna cu aerul a coborât alene de la umeri către piept, mângâindu-i pielea, gâdilând-o, apoi mai jos, până la pântece. Această dezmierdare delicată a lăsat în urma ei fiori reci care i-au cuprins tot corpul. Avea spatele rece ca gheața. Apa s-a transformat într-un vârtej rapid și s-a retras de pe coapsele ei.

„Asta înseamnă moartea. Asta e moartea."

Etsuko a dat să se ridice, vrând să strige după ajutor. Atunci și-a revenit în fire. Și-a dat seama că stătea dezbrăcată în cada goală, îngenuncheată.

Întorcându-se în camera lui Yakichi, s-a întâlnit pe hol cu Miyo. Pe un ton vesel, i-a zis batjocoritor:

— Vai, am uitat! Voi încă nu v-ați spălat și eu am golit deja cada. Scuze!

Miyo n-a înțeles cuvintele lui Etsuko, spuse cu repeziciune. S-a oprit în loc fără să răspundă, privind cum îi tremură buzele livide.

În noaptea aceea, Etsuko a făcut febră și a căzut la pat. În cea de-a treia zi, temperatura i-a revenit aproape de normal. Era douăzeci și patru octombrie.

După-amiază a dormit ca să-și revină din oboseala convalescenței. Când s-a trezit se făcuse deja noapte, iar Yakichi dormea alături de ea.

Ceasul din perete bătea ora unsprezece cu o încetineală neliniștitoare, Maggie lătra în depărtare, nopțile pustii se repetau la nesfârșit... Cuprinsă de o teamă cumplită, Etsuko l-a trezit pe Yakichi. Umerii lui acoperiți cu o pijama cadrilată s-au ivit de sub așternut. Yakichi i-a strâns cu stângăcie mâna întinsă și a oftat nevinovat.

— Te rog, nu-mi da drumul! a zis Etsuko, privind textura stranie a lemnului din tavanul încețoșat.

Nu se uita la Yakichi. Nici Yakichi nu se uita la ea.

— Îhî.

Yakichi a horcăit ca să scape de flegma din gât, apoi a tăcut. A luat o bucată de hârtie de la capul patului și a scuipat în ea.

— În noaptea asta Miyo s-a culcat la Saburō în cameră, nu-i așa? a zis Etsuko după un timp.

— Păi...

— Eu știu și dacă nu-mi spui. Eu știu ce fac ei și fără să-i văd.

— Mâine-dimineață Saburō pleacă la Tenri. Poimâine e festivalul. E noaptea dinainte de plecare, ce să-i faci?

— Așa e. Ce să-i faci?

Etsuko și-a retras mâna. S-a învelit cu plapuma până peste cap și a început să suspine.

Yakichi era derutat de situația tulbure în care se găsea. De ce nu se înfuria? Unde-i era mânia? Cum de nefericirea acestei femei îi dădea lui o senzație de apropiere, aproape complice? Yakichi i-a vorbit lui Etsuko pe o voce joasă și caldă, prefăcându-se pe jumătate adormit. Înainte să încerce s-o ducă pe ea de nas cu o poveste de adormit copiii, nemaisperând că va găsi o soluție, trebuia să-și păcălească propriile gânduri, neclare ca o moluscă.

— Mă gândesc și la tine, că viața asta plictisitoare de la țară îți afectează nervii și te face să gândești tot soiul de lucruri. Hai să mergem la Tōkyō, la mormântul lui Ryōsuke, când se face un an de la moartea lui, că tot ți-am promis de mult. L-am rugat pe domnul Kamisaka să-mi vândă din acțiunile de la Căile Ferate Kinki și la o adică putem chiar să ne lăfăim la clasa a doua. Deși ar fi mai bine să economisim banii de drum și să mergem să ne distrăm în Tōkyō. Putem să ne ducem la o piesă de teatru, că tot n-am mai fost de multă vreme. Doar vorba ceea, în Tōkyō nu lipsesc distracțiile... Dar să știi că mie ideal mi s-ar părea

ceva mai mult de-atât. Eu mă gândesc să plec din Maidenmura și să mă mut la Tōkyō. Poate chiar să-mi reiau munca. Am câțiva prieteni vechi care au avut o revenire în forță acolo. Sunt oameni de încredere, nu bărbați fără onoare ca Miyahara. Așa mă gândeam, când mă duc la Tōkyō, să mă întâlnesc cu vreo câțiva prieteni... Nu e o decizie ușoară, dar să știi că la tine mă gândesc. Pentru tine o fac. Dacă tu ești fericită, și eu sunt fericit. Eu am trăit mulțumit aici, la moșie. Dar, de când ai venit tu, nu mai am astâmpăr, parcă aș fi un tinerel.

— Când plecăm?

— Ce zici să mergem cu expresul de pe treizeci? Expresul Heiwa, îl știi. Îl cunosc eu pe șeful de gară de la Osaka și pot să dau o fugă peste câteva zile să iau bilete.

Însă nu asta își dorea Etsuko să audă de la Yakichi. Mintea ei era în cu totul altă parte. Înstrăinarea aceasta cumplită îi îngheța inima, oprind-o să cadă în genunchi înaintea lui și să-l implore s-o ajute. Regreta acum mâna fierbinte, întinsă mai devreme către el. În palma ei durerea încă mai mocnea ca un tăciune aprins, și după ce bandajul fusese înlăturat.

— Aș vrea să te rog ceva înainte să mergem la Tōkyō. Cât e Saburō plecat la Tenri, vreau s-o dăm afară pe Miyo.

— Ce tot spui acolo?

Însă Yakichi nu era surprins. Cine se miră dacă ar auzi un bolnav spunând în toiul iernii că vrea să vadă zorele?

— Şi ce rezolvi dacă pleacă Miyo?

— Nu ştiu, dar mi se pare absurd să mă îmbolnăvesc şi să sufăr aşa din cauza ei. Cine ar ţine în casă o servitoare care îşi îmbolnăveşte stăpânul? În ritmul ăsta, mi-e teamă că Miyo o să mă omoare. Dacă nu vrei s-o dăm afară, tu o să fii cel care mă omoară, indirect. Miyo sau eu, una din noi două trebuie să plece. Dacă preferi să plec eu, chiar mâine mă duc la Osaka şi îmi caut un rost acolo.

— Exagerezi! Miyo n-a greşit cu nimic, ce-o să zică lumea dacă o alungăm?

— Bine, atunci. Plec eu. Nu mai vreau să stau aici.

— Păi, nu-ţi propuneam să mergi la Tōkyō?

— Împreună cu dumneata?

Cuvintele acestea nu aveau nici un ton insinuant, dar l-au făcut pe Yakichi să-şi imagineze cu nelinişte vorbele care puteau urma. Nevoind să le audă, bătrânul îmbrăcat în pijama cadrilată a început să se tragă mai aproape de aşternutul lui Etsuko. Învelindu-se în plapumă ca într-un scut, Etsuko nu l-a lăsat să se apropie. Îl fixa cu o privire neclintită, mută. Ochii ei larg deschişi, în care nu se vedea nici ură, nici ranchiună şi nici dragoste, l-au făcut pe Yakichi să şovăie.

— Nu, nu, a zis Etsuko pe o voce scăzută, fără inflexiuni. Nu până nu pleacă Miyo.

De unde găsise puterea să-l refuze? Până să se îmbolnăvească, atunci când Yakichi se trăgea către ea şi îi simţea mişcările stângace, ca ale unui aparat stricat, ea închidea ochii cât mai repede cu putinţă. Îşi

ținea ochii închiși și totul se întâmpla în jurul ei, în preajma trupului ei. Pentru Etsuko, ceea ce se petrecea cu corpul ei ținea tot de lumea de afară. Oare de unde începea ea? Partea interioară a acestei femei, capabilă de lucruri atât de subtile, ascundea o forță latentă, încătușată, gâtuită, gata să explodeze.

Tocmai de aceea stupoarea lui Yakichi i se părea amuzantă.

— Ești ca o fetiță răzgâiată! Atunci n-am încotro. O să-ți fac pe plac. Dacă vrei s-o alungăm pe Miyo cât e Saburō plecat, o alungăm. Dar...

— Saburō?

— Saburō n-o să se lase cu una, cu două.

— Saburō o să plece, zise Etsuko răspicat. O să se ducă după ea. Ei doi se iubesc... Eu m-am gândit să fie Miyo dată afară tocmai ca Saburō să poată pleca fără să-i poruncească nimeni. Pentru mine, cel mai bine e ca Saburō să plece de aici, dar mi-e prea greu să i-o spun cu gura mea.

— Uite că în sfârșit cădem de acord cu ceva, zise Yakichi.

Chiar în acel moment, țignalul ultimului tren rapid care trecea prin gara Okamachi a străpuns aerul nopții.

Kensuke considera că arsura și răceala lui Etsuko erau un fel de eschivare de serviciul militar. „Iar eu sunt un maestru în materie de fugit de armată, așa că știu despre ce vorbesc", spunea el râzând. Cum Etsuko era bolnavă și prin urmare scutită de muncă, iar pe

Miyo n-o puneau la multe treburi, fiind însărcinată în patru luni, povara muncii la cele zece prăjini de ogor ale familiei Sugimoto, de la recoltat orezul, scos cartofii și cosit până la culesul fructelor, a căzut în anul acela pe umerii viguroși ai lui Kensuke. Ca de obicei, acesta muncea în silă, boscorodind neîncetat. Înainte de reforma agrară, această bucată de pământ mare cât o batistă nici nu fusese declarată, dar acum până și ea avea fixată o cotă-parte.

Pentru că se apropia obișnuita lui călătorie la Tenri, Saburō muncea din greu. Terminase în mare culesul fructelor. În pauzele de cules, trudea din greu și la scosul cartofilor, la aratul de toamnă și la cosit. Munca sub cerul proaspăt de toamnă îl transformase într-un tânăr și mai bronzat, robust, cu o înfățișare mai matură decât vârsta lui. Capul lui cu păr tuns scurt părea solid ca o căpățână de taur tânăr. Într-o zi, primise o scrisoare de dragoste înflăcărată de la o fată din sat pe care nici n-o știa prea bine și i-a citit-o lui Miyo râzând. Când a mai sosit o scrisoare de la altă fată, nu i-a mai spus nimic lui Miyo. Dar asta nu însemna că avea ceva de ascuns sau că s-ar fi dus să o întâlnească. Nu însemna nici măcar că avea de gând să-i răspundă. Firea lui tăcută era cea care îl îndemnase atunci să nu mai spună nimic.

Aceasta era o experiență nouă pentru el. Pentru Etsuko ar fi fost o șansă importantă dacă ar fi intuit cumva că Saburō își dădea seama că e iubit. El începuse să fie vag conștient de impresia pe care o lăsa în

jurul său. Până atunci, lumea exterioară fusese pentru el nu o oglindă, ci doar un spațiu în care putea să alerge liber.

Această experiență nouă, alături de bronzul lăsat de soarele tomnatic pe fruntea și pe obrajii lui, adusese în atitudinea lui ceva din înfumurarea tinereții, care lui îi lipsise până atunci. Dragostea o făcea pe Miyo să fie sensibilă la această schimbare și să o observe. Însă ea o interpretase drept o purtare de soț pe care Saburō începea să o aibă față de ea.

Pe douăzeci și cinci octombrie, Saburō a plecat, gătit în cele mai bune haine – sacoul vechi, primit de la Yakichi, pantalonii kaki, șosetele de la Etsuko și pantofii lui sport. Ca bagaj, avea pe umăr traista din pânză aspră pe care o folosise la școală.

— Sfătuiește-te cu mama ta despre căsătorie, i-a spus Etsuko. Adu-o aici cu tine, ca s-o cunoască pe Miyo. Poate să stea la noi câteva zile.

Nu-și dădea nici ea seama de ce-i spunea aceste lucruri care fuseseră deja stabilite. Oare avea nevoie de un pretext ca să se pună singură într-o situație imposibilă? Sau era o încercare de a se convinge să renunțe la plan, gândindu-se la momentul cumplit în care mama lui Saburō venea și afla cu stupoare că mireasa nu mai era?

Asta era tot ce îi spusese Etsuko, precipitat, când îl oprise în hol pe Saburō, în timp ce se ducea la Yakichi să-și ia rămas-bun.

— Am înțeles. Vă mulțumesc mult!

În sclipirea din ochii lui, însufleţiţi de agitaţia plecării, se citea o recunoştinţă exagerată. De data aceasta, Saburō s-a uitat drept în ochii ei. Etsuko ar fi vrut să-i strângă mâna, să simtă îmbrăţişarea palmei lui puternice. A dat să-i întindă mâna dreaptă, care începuse să se vindece de pe urma arsurii, dar s-a abţinut, gândindu-se că rana cicatrizată putea să-i lase în palmă o senzaţie neplăcută. Saburō a ezitat puţin, a clipit zâmbind vesel, i-a întors spatele şi a plecat grăbit mai departe.

— Ce traistă uşoară ai! Parcă te-ai duce la şcoală, i-a strigat Etsuko din spate.

Miyo a fost singura care l-a condus peste podul din faţa casei. Era dreptul ei. Etsuko a urmărit-o cu privirea cum îşi exercita acest drept.

Când a ajuns la capătul aleii pavate, de unde porneau treptele de piatră, Saburō s-a mai întors o dată şi i-a salutat milităreşte pe Yakichi şi Etsuko, aflaţi în curte. Chiar şi după ce s-a făcut nevăzut printre arţarii atinşi de culorile toamnei, zâmbetul lui care îi dezvelea dinţii a mai stăruit o vreme în mintea lui Etsuko.

Era ora la care Miyo trebuia să deretice în toate camerele. După numai cinci minute s-a întors, urcând greoi treptele de piatră, învăluită în razele de soare filtrate printre copaci.

— A plecat Saburō, nu? a întrebat Etsuko fără rost.

— Da, a plecat, a răspuns şi Miyo fără rost.

Pe chipul ei nu se citea nici o expresie, nici de bucurie, nici de întristare.

Când l-a văzut pe Saburō plecând, Etsuko a simțit în piept o tresărire de bunăvoință și remușcare. A fost cuprinsă de o senzație puternică de vinovăție și regret. S-a gândit chiar să renunțe la planul ei de a o alunga pe Miyo.

Dar când Miyo s-a întors și i-a văzut pe chip ușurarea de a se ști deja așezată la locul ei alături de Saburō, Etsuko s-a enervat și a revenit imediat la hotărârea de a-și pune planul în aplicare.

Capitolul 5

— Vine Saburō! Tocmai l-am văzut de la etaj. A luat-o pe scurtătura de pe câmp și vine pe la cartierul de locuințe sociale. Ciudat că e singur! Pe mama lui n-o zăresc.

Era seara zilei de douăzeci și șapte, a doua zi după festivalul din Tenri. Chieko a venit în grabă cu acest anunț la Etsuko, ocupată în acel moment cu gătitul.

Etsuko pusese grătarul pe sobița de pământ și frigea niște macrou. Când a auzit, a mutat grătarul cu pește pe masa de alături și a pus ceainicul pe foc. Mișcările ei liniștite trădau grija cu care își tempera emoțiile. Etsuko s-a ridicat și i-a făcut semn lui Chieko să meargă cu ea la etaj.

Cele două au urcat scara precipitat.

— Saburō ăsta pune lumea pe jar, a zis Kensuke, care stătea întins și citea un roman de Anatole France.

În scurt timp însă, înfierbântarea lui Etsuko și a lui Chieko l-a molipsit și pe el, așa că s-a dus lângă ele la fereastră.

La marginea pădurii, la vest de cartierul de locuințe sociale, soarele coborâse deja pe jumătate sub linia orizontului. Cerul strălucea aprins ca un cuptor.

Silueta care se zărea mergând în pas cadențat printre miriști era, neîndoielnic, a lui Saburō. Ce era ciudat la asta? Doar se întorcea în ziua stabilită, la ora stabilită.

Umbra i se întindea oblic în față. Traista agățată pe umăr i se bălăbănea, drept care o ținea apăsată cu mâna dreaptă, ca un elev de gimnaziu. Nu avea nimic pe cap. Pasul lui nu vădea neliniște sau teamă. Era calm, dar zdravăn, nesovăitor. Dacă o ținea drept, ieșea în strada principală. Saburō a cotit la dreapta și a apucat-o pe poteca dintre parcelele de orez. Trecea pe lângă spalierele pe care se uscau snopii, atent din când în când pe unde calcă.

Etsuko și-a auzit bătăile puternice ale inimii, oscilând între bucurie și groază. Nu-și dădea seama nici ea ce anume aștepta, fericirea sau nenorocirea. În orice caz, ceea ce aștepta sosise în sfârșit. Tumultul cumplit din pieptul ei o împiedica și să vorbească. Cu greu, a reușit să-i spună lui Chieko:

— Ce mă fac? Nu știu ce să fac!

Cât de uluiți ar fi fost Kensuke și Chieko cu o lună în urmă să audă asemenea vorbe șovăitoare ieșind din gura ei! Etsuko se schimbase. Femeia aceasta puternică își pierduse vigoarea. Ce aștepta ea acum era ca Saburō să-i arunce neștiutor ultimul zâmbet blând și, după ce va fi aflat vestea, să-i arunce prima ocară aspră. Câte nopți nu se zbuciumase Etsuko, imaginându-și pe rând aceste două momente! Era convinsă de ce urma să se întâmple mai departe. Saburō avea

s-o blesteme și să fugă după Miyo. A doua zi pe vremea asta, Etsuko sigur nu avea să-l mai vadă. Poate că acum era ultima dată când putea să-l privească după voia inimii, în zare, de sus de la fereastră.

— Ce-i cu tine? Revino-ți! îi zise Chieko. Dacă ai curajul pe care l-ai avut când ai dat-o afară pe Miyo, nu e lucru de care să nu fii în stare. Chiar ne-ai făcut să te vedem cu alți ochi. Eu una te admir sincer.

Chieko a prins-o strâns de umăr, ca pe o soră mai mică.

Pentru Etsuko, faptul că o dăduse afară pe Miyo reprezenta prima ei încercare de a-și alina suferința, reprezenta o concesie, chiar o capitulare. Însă Kensuke și Chieko văzuseră acest gest ca pe o ofensivă.

„Să pui o gravidă în patru luni să-și ia desaga la spinare și să o alungi din casă e ceva", se gândea Chieko. Plânsetele lui Miyo, atitudinea necruțătoare a lui Etsuko, stăpânirea ei de sine când o dusese la gară și o obligase să se urce în tren – evenimentele dramatice la care cei doi asistaseră cu o zi în urmă îi animaseră din cale afară. Nici nu-și închipuiseră ei vreodată că puteau avea parte de un asemenea spectacol în Maidenmura. Miyo își pusese în spinare cufărul legat cu o funie, iar Etsuko o împinsese de la spate pe treptele de piatră ca un polițist.

Yakichi se închisese la el în cameră și, când Miyo venise să-și ia rămas-bun, i-a mulțumit pentru serviciul ei îndelungat, fără să-și întoarcă privirea către ea. Asako se învârtea înmărmurită de colo-colo, fără să priceapă ce se întâmplase. Kensuke și Chieko erau

mulțumiți că înțelegeau despre ce era vorba fără să ceară vreo explicație. Se făleau că și ei puteau fi imorali prin simplul fapt că erau în stare să înțeleagă imoralitatea și păcatul, dar atitudinea lor se asemăna cu cea a unui jurnalist care se dă drept stâlp al societății.

— Dacă tot ai reușit să ajungi până aici, mai departe te ajutăm noi. Folosește-te de noi fără nici o jenă. Noi o să facem tot ce ne stă în putință.

— Etsuko, mă lupt pentru tine. Nici nu mai contează ce-o să creadă tata.

Stând la fereastră, cu Etsuko între ei, cei doi se întreceau în astfel de cuvinte. Etsuko s-a ridicat și s-a dus la măsuța de toaletă a lui Chieko, dându-și pe spate părul de la tâmple.

— Pot să-mi dau cu niște apă de colonie de la tine?

— Te rog.

Etsuko a luat sticluța verde, și-a turnat în palmă câteva picături și le-a întins agitată pe la tâmple. Oglinda era acoperită cu o învelitoare din mătase decolorată. Etsuko n-a dat-o la o parte. Îi era teamă să se privească. Însă, până la urmă, gândindu-se că avea să-l întâlnească în curând pe Saburō, s-a îngrijorat de cum va arăta și a tras învelitoarea de pe oglindă. I s-a părut că avea prea mult ruj pe buze, așa că l-a șters cu o batistă dantelată.

Cum dispare fără urmă amintirea faptelor și cum rămâne amintirea emoțiilor! Etsuko stătea în fața oglinzii nevenindu-i să creadă că cea pe care o avea acum în fața ochilor era aceeași femeie care ascultase ieri fără să clipească plânsetele lui Miyo când o înștiințase

despre concedierea ei nedreaptă, aceeași care obligase o femeie însărcinată să-și ia bruma de avere în spinare și căreia îi făcuse vânt. Se uita la ea cum stă neputincioasă, agățată de lungul șir de suferințe ale trecutului, cocoțată pe un morman întreg de sentimente putrede, imposibil de clintit din loc, fără să regrete și fără să-și domolească îndârjirea cu care refuza să regrete. Dimpotrivă, nu vinovăția e cea care îi învață pe oameni, iar și iar, să fie letargici?

Kensuke și Chieko nu au ratat ocazia de a sări în ajutor.

— Dacă Saburō ajunge acum să te urască, se alege praful de tot, a spus Chieko. Cel mai bine ar fi ca tata să spună că el a fost cel care a dat-o afară pe Miyo, dar nu e dânsul atât de mărinimos.

— Tata a zis că n-o să-i spună nimic lui Saburō, dar că nici nu-și asumă vreo responsabilitate.

— Firește că asta a zis. Dar lasă totul în seama mea. N-o să-ți pară rău. Putem să-i spunem lui Saburō că Miyo a primit o telegramă că ai ei s-au îmbolnăvit subit și a trebuit să se ducă acasă.

Etsuko și-a venit în fire. În cei doi pe care îi avea în fața ochilor nu vedea niște povățuitori, ci două călăuze necinstite care o ademeneau către un tărâm învăluit în ceață călduță. Nu trebuia să se mai lase atrasă în ceața aceea. Toată încrâncenarea ei din ziua precedentă ar fi fost în van.

Chiar dacă gestul ei de a o da afară pe Miyo nu era altceva decât o declarație disperată de dragoste față de Saburō, Etsuko prefera să creadă că era un gest

făcut pentru ea însăși, ca să poată trăi, un gest pe care fusese nevoită să-l facă și pe care avea chiar datoria să-l facă.

— Saburō trebuie să știe clar că eu am fost cea care a dat-o afară pe Miyo. Și eu am să i-o spun. Nu e nevoie să mă ajutați. Mă descurc singură.

Kensuke și Chieko nu-i puteau interpreta decizia lui Etsuko decât ca pe niște vorbe iraționale dictate de disperare și confuzie.

— Fii calmă și gândește-te! Dacă faci așa ceva, se alege praful de tot.

— Chieko are dreptate. Nu te sfătuim să faci asta. Lasă totul în seama noastră și n-o să-ți pară rău.

Cu un zâmbet misterios, Etsuko a făcut o ușoară grimasă. Singura cale de a scăpa de ajutorul lor nedorit era să-i supere și să și-i transforme în inamici. Aranjându-și brâul la spate, cu gesturile unei păsări mari și obosite care își curăță penele, Etsuko s-a ridicat și le-a spus din capul scărilor:

— Chiar nu e nevoie să mă ajutați. Mi-e mai ușor așa.

Refuzul ei i-a lăsat fără glas pe Kensuke și pe Chieko. S-au supărat așa cum s-ar supăra niște oameni care vor să ajute la stingerea unui incendiu, dar pe care jandarmul îi împiedică. Apa este esențială când e vorba de un incendiu, dar ei erau asemenea unora care țin mereu la îndemână un lighean de apă călduță.

— Îi invidiez pe oamenii ăștia care nu sunt în stare să aprecieze bunătatea altora, zise Chieko.

— Toate ca toate, eu mă întreb de ce n-o fi venit mama lui Saburō, răspunse Kensuke, dându-și seama că se lăsase prins de agitația lui Etsuko provocată de întoarcerea lui Saburō și omisese să aducă subiectul în discuție.

— Ce mai contează? Oricum noi n-o mai ajutăm în veci pe Etsuko. Și nouă ne e mai ușor așa.

— De acum încolo o să stăm liniștiți și-o să privim de pe margine, își arătă și Kensuke intențiile.

Pe de altă parte, Kensuke regreta că pierduse ocazia de a oferi un ajutor umanitar și de a-și dovedi astfel sofisticarea în fața necazurilor.

Etsuko a coborât scările și s-a așezat lângă sobiță. A luat ceainicul de pe foc și a pus la loc grătarul. Sobița stătea pe o placă de lemn, fixată de Yakichi pe marginea prispei. Acolo pregătea Etsuko mâncarea pentru ei doi. De vreme ce Miyo nu mai era, aveau să facă cu rândul la prepararea orezului. Astăzi era rândul lui Asako, drept care acum se afla în bucătărie. În locul ei rămăsese Nobuko să-i cânte lui Natsuo și să se joace cu el. Râsetele lor nebunești reverberau prin toate încăperile, cufundate deja în lumina amurgului.

— Ce e?

Yakichi a ieșit din camera lui și s-a așezat pe vine lângă sobiță. A luat agitat bețișoarele pentru gătit și a întors macroul pe partea cealaltă.

— S-a întors Saburō.

— E deja aici?

— Nu, încă n-a ajuns.

Cam la un metru și jumătate distanță, prispa era mărginită de un gard viu din tufe de ceai. Ultimele raze ale apusului poleiau vârfurile frunzelor. Bobocii tari de flori, încă nedeschiși, presărau pe ele o puzderie de umbre mărunte. Doar una sau două crenguțe crescute înalt, deasupra gardului neîngrijit cum trebuie, străluceau mai tihnit, luminate de dedesubt.

De pe treptele de piatră s-a auzit un fluierat. Era Saburō.

Etsuko și-a amintit durerea pe care o simțise în seara când Saburō venise în camera în care ea și Yakichi jucau *go* să le ureze noapte bună, iar ea nici nu putuse să se întoarcă spre el. Și-a lăsat privirea în pământ.

— Am sosit! strigă Saburō, ivindu-se în spatele gardului viu.

Avea cămașa descheiată la piept și i se vedea gâtul arămiu. Privirea lui Etsuko s-a izbit de zâmbetul lui naiv și tânăr. Gândul că nu avea să-i mai vadă vreodată acest surâs fără resentimente a strecurat în privirea ei o undă de chin dulce-amar.

— Îhî, răspunse Yakichi, dând absent din cap în semn de salut.

Nu s-a uitat la Saburō, ci doar la Etsuko.

Chiar atunci, o flacără s-a înălțat din grăsimea de pește. Etsuko nu s-a clintit din loc, drept care Yakichi a suflat el în grabă ca s-o stingă.

„Ce tâmpenie! Toți din casă s-au prins de dragostea lui Etsuko și dau din colț în colț, numai mucosul ăsta habar n-are."

Yakichi a stins agasat flacăra care se ridica iar din grăsimea de pește.

Etsuko și-a dat seama că tot curajul nebunesc pe care îl etalase cu câteva clipe în urmă în fața lui Kensuke și a lui Chieko, de a-i spune lui Saburō totul cu gura ei, fusese de fapt o iluzie. Cum să mai aibă ea curajul acela scandalos, odată ce îi văzuse zâmbetul atât de inocent și de senin? Însă acum nu mai avea cui să ceară ajutorul.

În curajul pe care îl etalase Etsuko nu existase oare de la bun început ceva sortit eșecului? Nu ascundea el oare dorința de a prelungi oricât de puțin momentele de liniște și pace în care Saburō nu știa de la nimeni despre acest scandal și putea să trăiască sub același acoperiș cu Etsuko fără să se urască?

După o vreme, Yakichi spuse:

— Ciudat. N-a venit cu mama lui.

— Chiar așa, răspunse Etsuko mirată, de parcă abia atunci își dădea seama. Să-l întreb dacă urmează să sosească mai târziu? întrebă ea cuprinsă de o neliniște straniu de plăcută.

— Nu. Dacă-l întrebi, inevitabil va veni vorba despre Miyo.

Yakichi i-a retezat vorba pe un ton sarcastic, care avea asprimea pielii uscate și bătrâne.

Următoarele două zile, o liniște stranie a domnit în jurul lui Etsuko. Aceste două zile au fost asemenea întremării aparente, inexplicabile, a unui bolnav fără speranță, care aduce ușurare celor care veghează asupra lui, o înzdrăvenire ironică, menită să-i facă să-și întoarcă din nou chipul, în van, către speranța pe care o pierduseră deja.

Ce se întâmplase? Era fericire?

Etsuko a scos-o pe Maggie la o plimbare mai lungă. Apoi, cu Maggie în lanț, l-a condus pe Yakichi până la gara Okamachi. Yakichi se ducea la Osaka să cumpere bilete la trenul expres. Era după-amiaza zilei de douăzeci și nouă.

Yakichi stătea de vorbă cu ea, sprijinit de gardul proaspăt vopsit alb, în gara unde doar cu câteva zile în urmă Etsuko o condusese pe Miyo cu o mină severă pe chip. Spre surprinderea ei, Yakichi se bărbierise și se îmbrăcase în costum. Ba chiar își luase și bastonul de lemn. A lăsat să treacă mai multe trenuri care mergeau la Umeda.

Veselia neobișnuită care o cuprinsese pe Etsuko îl neliniștea pe Yakichi. Maggie se tot învârtea în jurul ei, adulmecând de zor, iar Etsuko o certa din când în când, clătinându-se pe vârful saboților de lemn. Alteori, cu ochii parcă puțin umezi și un zâmbet blând, privea îndelung către oamenii care se opreau în fața librăriei și a măcelăriei de la gară și care plecau apoi mai departe fără să cumpere nimic. În interiorul librăriei fluturau steguțe roșii și galbene cu reclame la

revistele pentru copii. Era o după-amiază noroasă, cu un vânt destul de aspru.

„Oare e așa veselă fiindcă o fi vorbit cu Saburō? De-asta n-o fi venind azi cu mine la Osaka? Și atunci de ce nu se opune să plece mâine cu mine într-o călătorie lungă?"

Yakichi vedea lucrurile greșit. Aparenta fericire a lui Etsuko nu era de fapt decât liniștea capitulării în fața nebuloasei de care se lovise după ce degeaba își storsese creierii în fel și chip.

Ziua precedentă Saburō și-o petrecuse ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, cosind iarba și muncind pe ogor. Nu părea deloc agitat. Când a trecut pe lângă el, și-a scos pălăria de paie și a salutat-o. În dimineața aceea, la fel.

Tânărul acesta tăcut nu vorbea decât atunci când stăpânii îi porunceau ceva sau îi puneau vreo întrebare. Nu-l deranja dacă nu scotea o vorbă toată ziua. Când era și Miyo, se arăta vioi și pus pe șotii. Înfățișarea lui sclipitoare, debordând de tinerețe, nu lăsa o impresie mohorâtă sau retrasă nici atunci când tăcea. Întregul său trup părea că vorbește soarelui și naturii, că le cântă. Când muncea, în mișcările lui mustea o adevărată limbuție a vieții.

Era chiar posibil ca posesorul acestui suflet simplu și naiv să fie convins că Miyo încă mai locuia acolo și să creadă că era doar plecată cu treabă, urmând să se întoarcă poate chiar în cursul zilei. Și chiar dacă îl neliniștea puțin absența ei, nu i-ar fi stat în fire să

meargă la Yakichi sau la Etsuko și să întrebe unde e Miyo.

Lui Etsuko îi plăcea să creadă că seninătatea lui Saburō depindea întru totul de ea însăși, pentru că încă nu-i dezvăluise nimic. Și atunci, dacă nu știa nimic, era firesc să n-o blesteme și să nu fugă după Miyo. Curajul ei de a-i mărturisi totul slăbea tot mai mult, dar Etsuko începea să creadă că acesta era mai degrabă un lucru de dorit, și nu doar pentru ea, ci și pentru această fericire a lui, iluzorie, efemeră.

Și totuși de ce nu venise cu mama lui? Atâta vreme cât nimeni nu-l întreba, Saburō nu se apuca să povestească în detaliu despre festivalul din Tenri sau despre călătoria lui. Iar Etsuko nu știa ce să creadă.

Din străfundul acestor neliniști, în sufletul lui Etsuko se născuse un licăr de speranță, o speranță atât de plăpândă, încât, odată rostită, risca să se dovedească a fi doar o iluzie deșartă, vrednică de tot râsul. Vinovăția și speranța o împiedicau să-l privească pe Saburō în ochi.

„Saburō ăsta are o mutră calmă și nu se agită orice s-ar întâmpla, se gândea Yakichi. Și eu, și Etsuko am crezut că, dacă o dăm afară pe Miyo, o să fugă imediat după ea, însă văd că am socotit greșit. Dar nu-i nimic. Mâine plec cu Etsuko și o să se termine totul. Cine știe, poate la Tōkyō o să dea vreun noroc peste mine."

Etsuko a legat-o pe Maggie de gard și s-a întors cu fața către șinele de tren, care luceau puternic sub cerul înnorat. Suprafața lor orbitoare de oțel, brăz-

dată de nenumărate zgârieturi fine, se întindea în fața ei cu o seninătate straniu de familiară. Particule mărunte de pilitură argintie acopereau pietrișul înnegrit dintre ele. La un moment dat, șinele au început să răsune, vibrând ușor.

— Sper să nu plouă, zise Etsuko deodată, amintindu-și de potopul din Osaka, în urmă cu o lună.

— După cum arată cerul, s-ar părea că nu, răspunse Yakichi privind atent văzduhul.

Cu un huruit puternic, trenul în direcția Osaka a sosit în gară.

— Nu urci? îl întrebă Etsuko.

— De ce nu vrei să vii cu mine?

Zgomotul trenului îl forțase să-și ridice vocea, îngăduindu-i un ton mai dur.

— Păi, uite cum sunt îmbrăcată! Și mai e și Maggie... răspunse Etsuko neconvingător.

— Pe Maggie putem s-o lăsăm la librărie. Patronului de acolo îi plac câinii, iar eu îi sunt mușteriu vechi.

Etsuko s-a aplecat să-i desfacă lanțul, cufundată în gânduri. Și-a dat seama că îi surâdea ideea de a-și sacrifica această ultimă după-amiază pe care o mai avea de petrecut în Maidenmura înainte de plecarea de a doua zi. Deodată, ideea că s-ar întoarce acasă și ar fi în preajma lui Saburō i-a apărut chinuitoare. Fusese convinsă că Saburō avea să dispară imediat după ce se întorcea de la Tenri, iar faptul că încă îl mai vedea plimbându-se prin fața ei nu doar că o făcea să nu-și

creadă ochilor, dar o și tulbura. Când îl vedea cum dă cu sapa în mijlocul ogorului ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, o cuprindea o spaimă cumplită.

Oare și cu o zi în urmă ieșise la o plimbare lungă tot ca să scape de frica aceasta?

— Bine, vin și eu, zise ea desfăcându-i lanțul lui Maggie.

Etsuko mergea alături de Yakichi prin inima orașului, exact așa cum se imaginase în timp ce se plimba cu Saburō pe șoseaua pustie. Câte nepotriviri, câte complicații le rezervă viața oamenilor, iar și iar! Abia când au ieșit în zarva de afară și-au amintit că pasajul subteran de sub magazinul universal Hankyū ducea până în incinta gării Osaka.

Cu bastonul ținut de-a curmezișul, Yakichi s-a avântat să traverseze intersecția, trăgând-o pe Etsuko după el. Mâinile li s-au desprins.

— Hai mai repede! Hai mai repede! a vociferat el, ajuns la limanul trotuarului opus.

Cei doi au ocolit parcarea până pe partea cealaltă, speriați de claxoanele mașinilor care vuiau necontenit pe lângă ei, și și-au croit drum prin forfota din gară. Un golan care făcea speculă cu bilete la trenul de noapte îi aborda pe toți pe care îi vedea cărând bagaje. Lui Etsuko i s-a părut că gâtul lui negricios și suplu semăna cu al lui Saburō și s-a întors să-l privească.

Yakichi și Etsuko au traversat holul din dreptul intrării principale, în care megafoanele anunțau zgomotos plecarea și sosirea trenurilor. Au pătruns apoi

pe un coridor care acum li se părea liniștit după toată gălăgia și au văzut deasupra capului un indicator pe care scria „Biroul șefului de gară".

Cât timp Yakichi a vorbit cu șeful de gară, Etsuko a rămas în sala de așteptare, unde a ațipit fără să vrea în fotoliul acoperit cu o husă albă de pânză. A trezit-o vocea cuiva care vorbea tare la telefon. În timp ce-i privea pe funcționarii de la căile ferate cum se învârteau prin biroul spațios, a simțit o oboseală cumplită. Sufletul ei istovit era copleșit de durere numai când vedea forfota aceea violentă a vieții. Ținându-și capul rezemat de spătarul fotoliului, privirea ei cădea pe un telefon de birou, asaltat neîntrerupt când de țârâituri, când de voci gălăgioase.

„Telefon... Am senzația că n-am mai văzut așa ceva de-o veșnicie. E un aparat tare straniu. Deși tot felul de emoții se întrepătrund neîncetat prin măruntaiele lui, tot ce poate el să facă e să scoată un țârâit monoton. Oare nu-i provoacă nici un pic de durere toată ura, dragostea, dorința care trec prin lăuntrul lui? Sau poate că țârâitul lui e de fapt un urlet de durere insuportabilă, convulsivă, slobozit neîncetat."

— Scuză-mă că a durat atâta. Am luat bilete, să știi. Se pare că nu-i ușor să găsești locuri la expresul de mâine. Chiar mi s-a făcut un mare serviciu.

Yakichi i-a pus cele două bilete albastre în mâna întinsă.

— Sunt la clasa a doua, special pentru tine.

Adevărul era că biletele la clasa a treia se epuizaseră de trei zile. Pentru clasa a doua putea să cumpere și de

la ghișeu, dar, dacă apucase să intre în biroul șefului de gară, nu mai putea să strâmbe din nas și să dea înapoi.

Au trecut apoi pe la magazinul universal să cumpere periuțe de dinți, praf de dinți, o cremă de față pentru Etsuko și niște whisky ieftin pentru „petrecerea de rămas-bun" din seara aceea, după care au pornit către casă.

Pentru că terminase de aranjar bagajele pentru călătoria de a doua zi încă din cursul dimineții, după ce a pus în geantă micile cumpărături din Osaka, singurul lucru care îi mai rămăsese de făcut lui Etsuko era să pregătească masa pentru petrecere, o cină ușor mai festivă. Chieko, care nu prea mai vorbea cu ea de atunci, și Asako au ajutat-o la gătit.

Obiceiurile sunt lucruri care în general se respectă superstițios. Astfel, propunerea lui Yakichi ca toți membrii casei să cineze în seara aceea în încăperea de zece *tatami* pe care nu o foloseau niciodată nu avea cum să fie întâmpinată cu prea mult entuziasm.

— Etsuko, e ciudat ce-a propus tata, zise Kensuke, care venise în bucătărie să ciugulească din ce se gătea. Te pomenești că la Tōkyō o să-l veghezi pe patul de moarte. Noi îți suntem recunoscători.

Etsuko s-a dus să vadă dacă era gata curățenia în camera de zece *tatami*. Încăperea goală și întunecată, în care pătrundea doar ultima geană de lumină a amurgului, arăta ca un grajd mare și pustiu. Saburō mătura podeaua, singur, cu fața către curte.

Etsuko privea din prag silueta acestui tânăr, nespus de solitară. Poate că întunericul din cameră, mătura din mâinile lui, foșnetul ei mohorât pe *tatami* accentuau impresia aceasta, dar Etsuko a avut senzația că atunci vede pentru prima data înlăuntrul lui.

Și-a simțit pieptul sfâșiat de vinovăție și, la fel de intens, mistuit de dragoste. Prin durerea aceasta Etsuko înțelegea pentru prima dată ce înseamnă cu adevărat să suferi din dragoste. Teama care o cuprinsese deunăzi de a-l vedea pe Saburō probabil că tot de acolo i se trăgea.

Și totuși, singurătatea lui era ceva cast, ceva compact, care nu-i lăsa lui Etsuko nici o deschizătură prin care să se poată strecura înăuntru. Tumultul dragostei îi călca în picioare rațiunea și memoria și, puțin câte puțin, o făcea s-o uite pe Miyo – motivul pentru care se simțea vinovată. Ea se gândea doar să-i ceară iertare lui Saburō, să-i îndure blestemele și să se pedepsească pe ea însăși. Intențiile ei lăudabile erau pline de un egoism evident, dar această femeie care părea să se gândească numai la ea simțea de fapt prima dată gustul unui egoism atât de pur.

Saburō a observat-o pe Etsuko stând în umbră și s-a întors către ea.

— Aveți nevoie de ceva?

— E gata curățenia?

— Da.

Etsuko a înaintat până în mijlocul încăperii și a privit în jur. Îmbrăcat într-o cămașă kaki, cu mânecile

suflecate, Saburō stătea nemișcat, cu mătura rezemată de umăr. A observat că pieptul femeii – ca o stafie în întuneric – tresălta puternic.

— Auzi, îngăimă Etsuko, ai vrea, te rog, să mă aștepți la noapte, la ora unu, în vie? Vreau neapărat să vorbesc ceva cu tine înainte să plec.

Saburō nu răspunse.

— Ce zici?

— Da, doamnă.

— Deci vii, sau nu?

— Vin.

— La ora unu, în vie. Ai grijă să nu afle nimeni.

— Da.

Saburō s-a îndepărtat stânjenit de ea, începând să măture în altă parte.

Deși în camera de zece *tatami* trebuia să fie un bec de o sută de wați, când l-au aprins, nu lumina nici cât unul de patruzeci. În lumina aceea chioară, încăperea părea mai mohorâtă decât întunericul nopții.

— Ce deprimant e! a zis Kensuke la un moment dat, și mai departe, pe parcursul cinei, toți și-au ridicat pe rând privirea către bec.

Alt lucru straniu era că se scoseseră măsuțele individuale folosite pentru musafiri, iar cei opt membri ai casei, împreună cu Saburō, stăteau rânduiți într-un careu cu Yakichi în centru, care trona cu spatele către *tokonoma*[1]. Era atât de întuneric, încât nici nu se dis-

1 Firidă în casele japoneze unde se expun aranjamente florale și diverse alte obiecte decorative.

tingea bine mâncarea din vasele adânci, din porțelan de Arita. La sugestia lui Kensuke, au restrâns careul, trăgându-se mai aproape sub becul chior. Acum arătau de parcă se adunaseră la o ședătoare mohorâtă, nu la o cină festivă.

Mesenii au închinat laolaltă paharele cu whisky de mâna a doua.

Măcinată de neliniștile pe care singură și le crease, Etsuko nu mai vedea nici mutra de măscărici a lui Kensuke, nu mai auzea nici vorbăria cu pretenții de intelectuală a lui Chieko și nici râsetul ascuțit și vesel al lui Natsuo. Așa cum alpinistul caută creste tot mai înalte, și Etsuko, atrasă de puterea frământărilor și a suferinței, își crea tot mai multe neliniști și dureri.

Cu toate acestea, neliniștea ei de acum avea un aer banal, diferit față de angoasele ei creative de până atunci. Primele semne ale acestui noi tip de anxietate apăruseră deja atunci când o concediase pe Miyo. Amploarea greșelilor pe care putea să le comită astfel, puțin câte puțin, risca s-o coste rolul încredințat ei pe acest pământ, scaunul pe care cu greu i se îngăduise să se așeze. Poate că ceea ce pentru unii era o intrare, pentru ea era o ieșire – o ușă aflată sus, la înălțimea unui foișor de foc, o intrare la care mulți nu puteau nici să ajungă. Însă Etsuko locuia chiar acolo, într-o încăpere fără ferestre. Dacă deschidea ușa vrând să iasă, risca să facă un pas greșit și să cadă în gol. Poate că toată înțelepciunea de care avea nevoie ca să părăsească acea încăpere avea ca singur temei hotărârea că nu va ieși niciodată de acolo.

Etsuko stătea alături de Yakichi, drept care era liberă să nu-şi privească bătrânul tovarăş de drum decât dacă întorcea intenţionat capul către el. Atenţia i-a fost captată de paharul lui Saburō, aşezat drept în faţa ei, pe care Kensuke îl îndemna să-l bea. Palmele lui simple şi robuste ţineau ocrotitor paharul umplut cu lichidul de culoarea chihlimbarului, care strălucea fermecător în lumină.

„N-ar trebui să bea atât de mult! Dacă întrece măsura, se duce totul de râpă. Adoarme răpus de beţie şi se alege praful de tot. În noaptea asta e singura mea şansă, pentru că mâine o să fiu deja plecată."

Când Kensuke a dat să-i toarne din nou, Etsuko nu s-a abţinut şi a întins mâna.

— Vai, doamnă, ce severă sunteţi! Lăsaţi-vă băiatul să bea!

Era prima dată când Kensuke făcea o astfel de insinuare la adresa lor de faţă cu toată lumea. Saburō, care nu putea să dibuiască sensul ascuns din spatele cuvintelor sale, zâmbea neştiutor, cu paharul gol în mână. Prefăcându-se calmă, Etsuko a zâmbit şi ea şi a spus:

— Dar pentru un minor alcoolul e otravă curată.

Sticla dispăruse deja în mâinile ei.

— Luaţi aminte, Etsuko e preşedinta Asociaţiei pentru Protecţia Minorilor, îşi arătă şi Chieko ostilitatea reprimată, luându-i partea soţului.

În acest punct era posibil ca subiectul absenţei lui Miyo, considerat tabu în ultimele trei zile, să fie abor-

dat pe șleau. Din fericire, amabilitatea și ostilitatea, oferite în doze potrivite, reușiseră să se contracareze reciproc, iar acest tabu fusese păstrat grație răcelii rezultate. Yakichi, care întotdeauna se prefăcea că nu observă nimic, Kensuke și Chieko, a căror amabilitate fusese refuzată, Saburō, apoi Asako, care nu schimba multe cuvinte cu ei, făcuseră posibilă respectarea acestui tabu printr-un acord tacit. Dar, dacă l-ar fi încălcat câtuși de puțin, pericolul ar fi fost iminent. În acest moment se putea foarte bine ca Chieko să dea totul în vileag, chiar sub ochii lui Etsuko.

„Ce mă fac dacă tocmai în noaptea asta, când m-am hotărât să-i dezvălui totul lui Saburō și să-i îndur ocările, mă trezesc nevoită să stau și să privesc cum află de la altcineva? Saburō nu s-ar înfuria, ci mai degrabă și-ar ascunde întristarea și ar tăcea. Mai rău, fiind de față cu toată lumea, ar zâmbi și ar încerca să mă ierte. Așa s-ar sfârși totul. Suferința pe care o așteptam, speranțele nebune, dulcea nimicire, toate s-ar termina aici. Nu trebuie să se întâmple absolut nimic până la ora unu la noapte! Nu trebuie să intervină nimic nou până nu zic eu!"

Etsuko stătea țeapănă și palidă, fără să mai spună nimic.

Chiar dacă Yakichi, părtașul nedoritor și neputincios la agonia ei, nu reușea să priceapă decât vag motivul îngrijorării sale, avea suficient exercițiu în a ghici amploarea temerilor sale lăuntrice. Pentru ca totul să meargă bine în călătoria care începea a doua zi, și-a

dat seama că era esențial să se arate acum mărinimos și să o apere în fața lui Kensuke și a lui Chieko. Astfel, a salvat-o pe Etsuko, lansându-se într-una din interminabilele lui tirade de președinte de companie, în stare să strice cheful tuturor.

— Saburō, ar fi bine să te oprești. Când eram de vârsta ta, eu nici nu fumam, darămite să beau. Tu nu fumezi, iar ăsta e lucru demn de toată lauda. E mai bine să lași plăcerile frivole cât ești tânăr, asta îți va prinde bine pe viitor. Poți să prinzi gustul băuturii și după patruzeci de ani, că nu e deloc prea târziu. De pildă, și pentru Kensuke e încă devreme. Dar, e adevărat, vremurile se schimbă. Există o diferență între generații, fapt care trebuie luat în considerare, dar chiar și-așa...

Toată lumea tăcea. Deodată, Asako a exclamat, fără să facă vreo aluzie:

— Vai, Natsuo a adormit! Dau fuga să-l culc și mă întorc!

Asako l-a luat în brațe pe băiețel, care adormise pe genunchii ei, și s-a ridicat. Nobuko a urmat-o.

— Să luăm aminte de la Natsuo și să fim și noi cuminți! zise Kensuke pe un ton copilăros, ghicind unde bătea Yakichi. Etsuko, te rog să-mi înapoiezi sticla, continuă el. O să beau singur.

Etsuko a luat sticla pe care o pusese absent lângă ea și a împins-o la fel de absent în fața lui Kensuke. Nu mai putea să-și dezlipească ochii de la Saburō nici dacă ar fi vrut. De fiecare dată când privirile li se întâlneau, el era primul care își ferea ochii, stânjenit.

Uitându-se astfel la el, plecarea de a doua zi, pe care până atunci se forțase să o vadă drept un destin inevitabil, a început să i se pară deodată drept ceva nesigur, care se putea schimba oricând. Gândul acesta a panicat-o. Singura destinație pe care o avea acum în minte nu era Tōkyō, ci – dacă se putea numi destinație – plantația de vie din spatele casei.

Locul pe care membrii casei Sugimoto îl numeau „în vie" se referea de fapt la bucata de pământ care cuprindea cele trei sere cu viță-de-vie lăsate de izbeliște și livada de piersici de o prăjină și jumătate. Era porțiunea prin care treceau atunci când se duceau în drumeție sau la festival. În afara acestor ocazii, familia Sugimoto rareori călca în această insulă de cinci prăjini, pe jumătate abandonată.

Etsuko se gândea deja la pregătirile pe care trebuia să le facă pentru întâlnirea cu Saburō – cum să se îmbrace, cum să facă să n-o observe Yakichi pregătindu-se, cu ce să se încalțe, cum să lase deschisă ușa din spate de la bucătărie, care scârțâia cumplit, astfel încât să n-o observe nimeni. A cuprins-o neliniștea.

Făcând un pas înapoi, și-a dat seama că, doar pentru a purta o conversație mai lungă cu Saburō, nu era nevoie de atâtea ascunzișuri, de întâlnit la o asemenea oră, într-un asemenea loc. Toate acestea păreau mai degrabă un efort zadarnic, ridicol. Acum câteva luni, când nimeni nu știa de dragostea ei, lucrutile ar fi stat altfel, însă acum, când secretul ei era pe jumătate dezvăluit public, ca să evite vreo neînțelegere

inutilă, putea să poarte acea conversație lungă afară, în miezul zilei. Tot ce își dorea era să facă o lungă și tristă mărturisire, nimic mai mult.

Ce o făcea atunci să prefere atâtea ascunzișuri?

Tot ce-și dorea ea în această ultimă noapte era să aibă un secret, fie și doar de formă. Să aibă alături de Saburō primul și poate ultimul secret, pe care să-l împărtășească împreună. Chiar dacă, într-un final, Saburō nu avea să-i ofere nimic, voia să aibă de la el măcar acest mic secret, care nu era deloc lipsit de pericol. Etsuko se simțea îndreptățită să-i ceară cu orice preț acest dar.

De la mijlocul lui octombrie, Yakichi obișnuia să doarmă cu un fes de lână pe cap, care să-l apere de frigul nopții.

Pentru Etsuko, acesta era un semnal subtil. În nopțile în care Yakichi se băga în pat cu fesul pe cap, însemna că nu apela la ea. Când nu și-l punea însemna că avea treabă cu ea.

Petrecerea se încheiase, iar la ora unsprezece, Etsuko asculta deja răsuflarea lui Yakichi care dormea alături de ea. Având în vedere călătoria de a doua zi, trebuia să se odihnească suficient. Fesul de lână îi alunecase ușor într-o parte, dezvelindu-i părul alb și năclăit. Părul lui refuza să devină de un alb imaculat, păstrându-și la nesfârșit nuanța aceea înspicată, cu aspect murdar.

Etsuko îi examina atent fesul negru la lumina veiozei pe care o folosea de obicei la citit, când nu putea

să adoarmă. După un timp, a stins-o. Nu voia să-i dea de gândit în caz că se trezea și o găsea citind până târziu.

Etsuko a petrecut aproape două ore pe întuneric, într-o stare de așteptare cumplită. Nerăbdarea și imaginația ei aprinsă îi zugrăveau întâlnirea secretă cu Saburō ca pe o fericire nemărginită. Uitase de datoria pe care o avea, de a face o confesiune care avea să-i atragă ura, așa cum o călugăriță cuprinsă de ardoare își uită rugăciunea.

Etsuko și-a pus peste cămașa de noapte hainele ascunse în bucătărie, s-a strâns cu un brâu lat, stacojiu, și-a înfășurat la gât un șal vechi de lână, în culorile curcubeului și și-a îmbrăcat pe deasupra haina neagră de satin. Maggie dormea, legată, în cotețul ei de lângă ușa de la intrare și nu exista nici un risc să latre. Când a ieșit prin spate, luna lumina văzduhul senin al nopții ca în miezul zilei. Înainte să se îndrepte către plantația de vie, Etsuko a trecut pe la camera lui Saburō. Ferestrele erau deschise, iar plapuma azvârlită într-o parte. Cu siguranță sărise pe geam și o luase înainte către vie. Descoperind acest semn de bună credință, pieptul i s-a umplut cu o fericire voluptuoasă, inimaginabilă.

Deși spuneau că se află „în spatele casei", vița-de-vie era despărțită de vilă printr-o vale abruptă, ca o ravenă, în care se cultivau cartofi. Via era mărginită de

un crâng de bambus lat de câțiva metri, care nu lăsa serele să se vadă deloc dinspre casă.

Etsuko a străbătut poteca năpădită de iarbă care traversa câmpul de cartofi. Se auzea o bufniță țipând. În lumina lunii, pământul răscolit, din care fuseseră scoși cartofii, arăta ca un model în relief al unui lanț muntos, de mucava. Într-un loc, poteca era năpădită de rugi, iar alături, în pământul afânat, se vedeau câteva urme de pași, lăsate de talpa de cauciuc a pantofilor lui Saburō.

Etsuko a ieșit din crângul de bambus, a urcat povârnișul și a ajuns la umbra unui stejar de unde putea vedea porțiunea cu plantația. La intrarea în una din serele rămase aproape complet fără geamuri, Saburō stătea absent, cu brațele încrucișate.

Părul lui negru, scurt, strălucea puternic în lumina lunii. Nu părea să simtă frigul, pentru că nu purta haină. Era îmbrăcat cu un pulover cenușiu lucrat de mână, căpătat de la Yakichi.

Când a zărit-o pe Etsuko, și-a desfăcut brațele vioi, și-a lipit călcâiele și a salutat-o de la distanță.

Etsuko s-a apropiat, însă nu reușea să spună nimic.

După un timp, a privit în jur și a zis:

— Nu avem unde să ne așezăm, nu?

— Ba da, e un scaun în seră.

Cuvintele lui, lipsite de orice urmă de șovăială sau stânjeneală, au dezamăgit-o ușor.

Saburō și-a plecat capul și a intrat în seră, iar Etsuko l-a urmat. Panourile din acoperiș, rămase fără gea-

muri, frunzele uscate și strugurii stafidiți își proiectau umbrele pe podeaua acoperită cu paie. Saburō a șters bine cu o batistă scăunelul rotund din lemn, bătut de ploaie și răsturnat, și i l-a oferit lui Etsuko. A răsturnat apoi un butoi ruginit de tablă și s-a așezat pe el. Butoiul s-a dovedit instabil, drept care s-a așezat turcește pe podea.

Etsuko tăcea. Saburō a luat un pai și l-a înfășurat pe degete ca să-l facă să vibreze.

— Eu am dat-o afară pe Miyo! a izbucnit Etsuko deodată.

Saburō s-a uitat la ea impasibil.

— Știu.

— Cine ți-a spus?

— Doamna Asako.

— Asako...?

Saburō și-a plecat privirea în pământ și și-a înfășurat din nou paiul pe degete. Îi era jenă să-i privească direct chipul consternat.

În imaginația ei stârnită din cale afară, aerul abătut al tânărului cu privirea plecată trăda efortul lui din ultimele zile de a se arăta vesel și senin, deși fusese despărțit în mod nedrept de iubita lui. Etsuko vedea în el blândețea uluitoare, care rezistase eroic în fața tristeții, precum și acuzațiile violente și mute care se ascundeau în spatele acestei blândeți fără egal. Reproșurile lui mute îi străpungeau pieptul mai puternic decât orice injurii, oricât de violente. Așezată pe scaun, Etsuko s-a îndoit în față. A început să implore pe o

voce febrilă, șoptită, frângându-și mâinile. Din când în când, glasul i se întretăia de suspine, arătând cât de intense erau emoțiile cu care se lupta. Cu toate acestea, vocea ei suna de parcă era supărată.

— Te rog, iartă-mă! Suferam cumplit. N-am avut încotro! Iar tu m-ai mințit. M-ai mințit și mi-ai spus că n-o iubești pe Miyo, deși vă iubiți atât de mult! Minciuna ta m-a făcut să sufăr tot mai mult și, ca să știi și tu la ce chinuri m-ai supus fără măcar să-ți dai seama, am vrut să te fac să guști și tu în aceeași măsură din suferința asta de nedescris. Tu nici nu-ți poți imagina prin ce chinuri am trecut! Dacă aș putea să-mi smulg suferința din piept și să o așez lângă a ta, am putea vedea care e mai puternică. Atât de rău mi-a fost, încât m-am pierdut cu firea și mi-am ars mâna în foc. Privește! E din cauza ta! M-am ars din cauza ta.

În lumina lunii, Etsuko și-a întins palma arsă. Saburō i-a atins ușor degetele scofâlcite de parcă ar fi fost ceva înfricoșător, apoi și-a retras imediat mâna.

„Am mai văzut și la Tenri cerșetori cu mâna întinsă. Cei care își expun rănile ca să-ți stârnească mila sunt chiar îngrozitori. Iar doamna e așa, ca un cerșetor foarte mândru."

Astfel s-a gândit Saburō, fără să-și dea seama că motivele mândriei lui Etsuko se datorau, toate, suferinței.

Nici măcar acum Saburō nu înțelesese că Etsuko îl iubește.

Se străduia să extragă din confesiunea ei ocolită doar ceea ce avea o noimă pentru el. Femeia pe care o avea în fața lui suferea. Acesta era un fapt cert. Deși nu-i putea înțelege motivul, ea suferea din cauza lui. Iar pe oamenii care suferă trebuie să îi alini. Dar cum anume să facă asta?

— Stați liniștită, vă rog să nu vă faceți griji din pricina mea. Fără Miyo o să-mi fie urât un pic, dar nu e mare lucru.

Etsuko nu putea să creadă că asta simțea el cu adevărat. Năucită de generozitatea lui absurdă, privirea ei suspicioasă încă mai căuta în gentilețea lui simplă și blândă minciuna plină de modestie, politețea distantă.

— Iar mă minți! Cum să nu fie mare lucru dacă ești forțat să te desparți de femeia pe care o iubești? După câte ți-am mărturisit și cât ți-am cerut iertare, tu încă ascunzi ce simți și nu vrei să mă ierți din inimă!

Ideea aceasta fixă a lui Etsuko, romanțioasă până în străfunduri, nu putea întâmpina un oponent mai zadarnic decât sufletul lui Saburō, simplu ca o bucată de sticlă. Dezorientat, Saburō a socotit că, în fond, lucrul pentru care Etsuko îl blama era minciuna. Se revoltase că a mințit-o spunând că nu o iubește pe Miyo, dar, dacă îi dovedea că acesta era de fapt adevărul, ar fi împăcat-o.

— Nu am mințit, a zis el pe un ton răspicat. Chiar nu e cazul să vă faceți griji, pentru că nu o iubesc pe Miyo.

Etsuko nu mai suspina. Acum aproape că râdea.

— Iar mă minți! Aceeași minciună! Chiar crezi că poți să mă păcălești cu povestea asta de adormit copiii?

Saburō nu mai știa ce să facă. Se simțea pierdut în fața acestei femei dificile, căreia degeaba îi vorbea. Nu-i mai rămânea decât să tacă.

Tăcerea lui blândă a reușit, în sfârșit, să o liniștească pe Etsuko. Acum asculta atentă țignalul îndepărtat al unui mărfar care gonea prin noapte.

Cufundat în gânduri, Saburō nici nu-l auzea.

„Ce să spun ca să mă creadă? Data trecută, doamna a făcut mare caz cu «o iubești, sau nu?», de parcă ar fi fost un lucru care să cutremure pământul. Iar acum zice că mint orice aș spune și refuză să mă asculte. E clar, îi trebuie dovezi. Dacă îi spun adevărul, sigur o să mă creadă."

Saburō și-a schimbat poziția, aplecându-se către ea, și a început deodată să vorbească nestăvilit:

— Nu mint. Eu nu prea voiam s-o iau pe Miyo de nevastă. Chiar am vorbit cu mama despre asta, la Tenri. Ea oricum se opune din capul locului, zice că e prea devreme să mă însor. De copil nici nu i-am zis, n-am putut pentru nimic în lume. Mama s-a opus tot mai tare, de ce să mă însor cu o femeie care nici măcar nu-mi place? A zis că nici nu vrea să vadă la față o asemenea femeie nesuferită și n-a mai venit la Maidenmura, de la Tenri s-a dus direct acasă.

Povestea aceasta atât de simplă, relatată cu stângăcie, era plină de adevăruri greu de pus în cuvinte.

Etsuko savura din plin fericirea intensă, ca de vis, a acelor clipe care se puteau sfârși oricând, fără să se teamă. Îl asculta cu ochii scânteind și nările fremătând.

Ca în transă, l-a întrebat:

— De ce nu mi-ai spus? De ce nu mi-ai spus asta mai devreme?

Și apoi:

— Deci asta era. De-asta mama ta nu a venit cu tine.

Apoi a continuat la fel:

— Și atunci, când te-ai întors aici, ți-a convenit că Miyo nu mai era.

Etsuko rostise aceste cuvinte pe jumătate în gând, pe jumătate cu voce tare. Nici ea nu mai putea să discearnă conștient care era monologul ei interior, care i se repeta necontenit în minte, și care era monologul rostit.

În vis, vlăstarul crește cât ai clipi și se preschimbă în pom roditor, iar păsărelele pot ajunge mari cât un armăsar. Transa în care se afla Etsuko i-a preschimbat o biată speranță, vrednică de râs, într-una gata să se transforme în realitate.

„Și dacă cea pe care o iubește Saburō sunt chiar eu? Trebuie să-mi fac curaj și să aflu. N-am voie să mă tem că așteptările îmi vor fi înșelate. Dacă n-o să-mi fie înșelate, o să fiu fericită. E foarte simplu."

Astfel gândea Etsuko. Însă speranțele de care nu te temi că se vor spulbera nu sunt atât speranțe, cât un fel de deznădejde.

— Bine. Și atunci pe cine iubești? îl întrebă ea.

Femeia aceasta inteligentă greșea aici, deoarece nu cuvintele erau menite să-i aducă împreună. Dacă și-ar fi așezat ușor mâna pe umărul lui, poate că așa s-ar fi pus în mișcare totul. Poate că aceste două suflete plămădite diferit s-ar fi contopit printr-o simplă atingere.

Însă din pricina cuvintelor care se proptiseră între ei ca o stafie încăpățânată, Saburō nu a putut să înțeleagă cum trebuia sângele care îmbujorase obrajii lui Etsuko. El doar se cutremura în fața acestei întrebări, ca un elev confruntat cu o problemă de matematică.

„Iubești... nu iubești...?"

Iar asta?! Iar.

Cuvântul acesta, care suna ca o parolă iscusită, era pentru el un concept de prisos, care îi complica inutil viața pe care și-o dusese până acum în atâta tihnă, la voia întâmplării, și care încadra într-o ramă inutilă viața pe care trebuia s-o ducă mai departe. Înlăuntrul lui nu exista nici o cămăruță în care să ducă un trai în care acest cuvânt să-i fie o necesitate zilnică, pentru care să-și pună chiar viața rămășag. Nici măcar nu putea să-și imagineze așa ceva. Mai mult, prostia celor care locuiesc în astfel de încăperi și care ard întreaga casă pentru a o putea distruge era pentru el culmea absurdității.

Un tânăr stătea alături de o tânără. Era și firesc ca Saburō să o sărute pe Miyo. S-au împreunat. Apoi

pântecul lui Miyo a prins rod. Din nou, cursul firesc al lucrurilor l-a făcut pe Saburō să se sature într-un fel de Miyo. Joaca aceea de copil se înfierbântase, dar era o joacă la care era bine-venit oricine, nu neapărat Miyo. Poate că „s-a săturat" e impropriu spus. Pentru Saburō, Miyo nu mai trebuia neapărat să fie Miyo.

El nu se ghidase niciodată după ideea că, dacă nu iubești pe cineva anume, înseamnă că iubești pe altcineva, iar dacă iubești pe cineva anume, nu poți iubi și pe altcineva.

Prin urmare, Saburō nu știa din nou ce să răspundă.

Cine îl încolțise astfel pe acest tânăr simplu și naiv? Cine era vinovat că-l împinsese în acest punct și-l făcea să dea răspunsuri nepotrivite?

Saburō credea că trebuie să se bizuiască pe o judecată dictată nu de sentimente, ci ancorată în realitatea lumii. Aceasta este o atitudine frecvent întâlnită în rândul tinerilor care cresc de mici mâncând la masa altcuiva.

Gândindu-se astfel, până și el a citit imediat în ochii lui Etsuko dorința de a-i rosti numele ei.

„Ce ochi umezi are doamna! Am înțeles. Așteaptă să-i răspund cu numele dânsei. Sigur asta e."

Saburō a luat un bob de strugure negru și stafidit de lângă el și, rostogolindu-l în palmă, cu ochii plecați, a spus răspicat:

— Pe dumneavoastră, doamnă.

Tonul lui, mult prea impregnat de minciună, lăsa de înțeles că nu o iubește mult mai clar decât dacă i-ar fi spus-o în față. Nu-ți trebuia o minte limpede ca să miroși această minciună naivă, iar Etsuko, deși atât de cufundată în transă, și-a revenit în fire la auzul acestor vorbe și s-a ridicat.

Totul se sfârșise.

Și-a trecut mâinile prin părul răcit de aerul nopții și l-a netezit. Apoi a spus, pe un ton calm și curajos:

— Hai să ne întoarcem. Mâine plec devreme și trebuie să mă odihnesc puțin.

Saburō și-a lăsat umărul stâng să cadă ușor și s-a ridicat nemulțumit.

Simțind aerul rece strecurându-i-se pe la gât, Etsuko și-a aranjat mai bine șalul în culorile curcubeului. Saburō a observat că buzele ei străluceau ușor întunecat în umbra frunzelor uscate de viță-de-vie.

Cât timp se luptase cu acest dialog obositor, Saburō ridicase din când în când ochii către ea, aruncându-i câte o privire fugară. Etsuko i se înfățișa nu ca o femeie, ci ca un fel de arătare, întruparea unui spirit misterios care se tânguiește, suferă, sângerează sau chiar țipă de bucurie – un adevărat ghem de nervi lăsați la vedere.

Însă atunci când Etsuko s-a ridicat și și-a aranjat șalul, Saburō a perceput-o pentru prima dată ca pe o femeie. Când a dat să iasă din seră, Saburō a întins brațele și a oprit-o.

Etsuko s-a zvârcolit și l-a străfulgerat cu privirea.

Așa cum o vâslă se lovește de fundul altei bărci prin apa întunecată, înecată în alge, brațele lui tari s-au izbit prin toate rândurile de haine de pieptul ei moale.

Privirea ei nu-l mai făcea să șovăie. Buzele i s-au deschis tremurător într-un râs senin, liniștitor, fără să scoată nici un sunet. Apoi, fără să-și dea seama, a clipit rapid de câteva ori.

În tot acest răstimp Etsuko n-a spus nimic. Oare înțelesese, în sfârșit, că vorbele erau inutile? Tăcea pentru că, aidoma celui care după ce apucă să privească o dată până în străfundul prăpastiei rămâne fascinat și nu se mai poate gândi la nimic altceva, în sfârșit îmbrățișase strâns deznădejdea și nu mai putea să-i dea drumul?

Strânsă de trupul acesta tânăr și fericit, lipsit de frământări sau apăsări, pielea lui Etsuko a început să transpire. Un *zōri* i-a căzut din picior și a aterizat cu talpa în sus.

Etsuko se împotrivea fără să-și dea nici ea seama prea bine de ce îi opune atâta rezistență. O făcea de parcă își căuta un reazem.

Brațele lui Saburō o imobilizaseră și nu-i mai dădeau drumul. Etsuko își ferea fața încontinuu ca să nu-i întâlnească buzele. Luptându-se cu ea, Saburō s-a dezechilibrat, s-a împiedicat de scaun și a căzut într-un genunchi pe paie. Profitând de ocazie, Etsuko a scăpat din brațele lui și a ieșit în fugă din seră.

Oare de ce a țipat? De ce a strigat după ajutor? Pe cine a strigat? Ce alt nume mai era în afara lui Saburō pe care să vrea atât de mult să-l cheme? Ce alt ajutor exista în afara lui? Și atunci, de ce a țipat după ajutor? Și ce rezolva cu asta? Unde se afla, încotro s-o apuce...? De unde să fie salvată și încotro să fie dusă?

Saburō a prins-o lângă seră și a doborât-o la pământ în iarba stufoasă. Corpul ei s-a afundat într-o tufă de iarbă. Pe mâinile lor tăiate de frunze, sudoarea s-a amestecat cu sângele. Nici unul din ei n-a băgat de seamă.

Privind de aproape chipul înfierbântat al lui Saburō, lucind de sudoare, Etsuko se întreba dacă există pe lume ceva mai frumos decât expresia unui tânăr însuflețit de ardoare, aprins de dorință. Trupul ei încă se împotrivea, înfruntând acest gând.

Saburō a țintuit-o cu brațele și cu pieptul la pământ și a tras jucăuș cu dinții de nasturii de la haina ei de satin. Etsuko era pe jumătate inconștientă. Simțea cu o dragoste nestăvilită cum capul lui mare și greu se rostogolea agitat pe pieptul ei.

Și totuși, în clipa aceea, a țipat.

Țipătul ei puternic l-a făcut să-și revină în fire. Înainte chiar să simtă spaima, trupul său agil dădea deja să fugă. S-a gândit la fugă nu printr-o conexiune logică sau afectivă, ci ca un animal căruia instinctul îi spune că viața îi e în pericol. S-a desprins de ea, s-a ridicat și a început să alerge în direcția opusă casei.

În acel moment, o putere nebănuit de mare a prins ființă în Etsuko. S-a trezit abrupt din starea de stupoare în care era pe jumătate cufundată și a țâșnit după Saburō.

— Stai! Stai! a țipat ea.

Cu cât striga ea mai mult, cu atât se străduia el mai tare să fugă. Alergând, a încercat să scape de brațele femeii încolăcite în jurul lui. Etsuko s-a agățat de piciorul lui cu toată puterea și s-a lăsat târâtă câțiva metri prin tufișurile spinoase.

Când s-a trezit deodată și a observat că Etsuko nu mai era în pat alături de el, Yakichi s-a dus în camera lui Saburō, chinuit de un presentiment rău. A văzut că și așternutul lui era gol. Sub fereastră, a descoperit urme de pași.

S-a dus în bucătărie și a privit ușa din spate deschisă, prin care pătrundeau razele lunii. Pe aici se putea merge doar către livada de peri sau către plantația de vie. Yakichi muncise în fiecare zi la peri și știa că pământul era moale acolo. A pornit către potecuța care ducea la vie.

Deodată s-a oprit, s-a întors din drum și a apucat sapa sprijinită de perete la intrarea în șopron. Nu a luat-o mânat de vreun imbold puternic, ci probabil ca să se apere.

Când a ieșit din crângul de bambus, a auzit țipătul lui Etsuko. Yakichi și-a pus sapa pe umăr și a luat-o la goană.

Zbătându-se să scape de Etsuko, Saburō a întors capul și l-a văzut pe Yakichi venind în fugă. Atunci s-a oprit în loc. Gâfâind puternic, l-a așteptat pe Yakichi să se apropie, nemișcat.

Simțind deodată că Saburō nu se mai împotrivește, Etsuko s-a ridicat nedumerită. Durerea care trebuia să-i fi cuprins întreg corpul încă nu se făcea simțită. A observat alături umbra cuiva. S-a întors și l-a văzut pe Yakichi îmbrăcat în pijama, cu sapa sprijinită de pământ. Avea pieptul dezgolit și gâfâia puternic.

Etsuko l-a privit drept în ochi fără nici o teamă.

Trupul bătrânului tremura. Și-a plecat capul, neputând să-i înfrunte privirea.

Șovăiala lui plină de slăbiciune a înfuriat-o pe Etsuko. A smuls sapa din mâinile bătrânului și a ridicat-o peste umărul lui Saburō, care stătea lângă ea șocat, fără să aștepte nimic, fără să priceapă nimic. Oțelul alb, spălat cu grijă, a trecut peste umărul lui și i s-a implântat în grumaz.

Tânărul a scos un țipăt slab, înăbușit, din gâtlej. S-a împleticit în față, iar următoarea lovitură i-a spintecat pieziș țeasta. Saburō s-a prăbușit la pământ, cuprinzându-și capul în mâini.

Yakichi și Etsuko stăteau împietriți, privind corpul care încă se mai zvârcolea slab. Însă ochii lor nu vedeau nimic.

După câteva clipe de tăcere, lungi, interminabile, Yakichi a zis:

— De ce l-ai omorât?

— Fiindcă nu l-ai omorât tu.

— Eu nu voiam să-l omor.

Etsuko i-a întors o privire nebună.

— Minți! Aveai de gând să-l omori. Eu asta așteptam. Singura cale să mă salvezi era să-l omori pe Saburō. Și totuși ai ezitat. Tremurai. Tremurai ca un laș. Iar atunci n-am avut încotro decât să-l omor eu.

— Încerci să dai vina pe mine?

— Cine dă vina pe tine? Mâine dis-de-dimineață mă duc la poliție. Mă duc singură.

— Nu e nici o grabă. Sunt mai multe lucruri pe care le-am putea face. Dar ce ți-a venit, de ce-a trebuit să-l omori?

— Pentru că mă făcea să sufăr.

— Dar nu era vina lui.

— Nu era vina lui?! Nici vorbă de așa ceva. A primit pedeapsa cuvenită pentru că m-a făcut să sufăr. Nimeni n-are voie să-mi facă rău! Nimeni nu poate să mă rănească pe mine!

— Cine zice?

— Eu zic! Iar ce decid eu nimeni nu poate să schimbe!

— Ești o femeie cumplită!

Yakichi a slobozit un oftat de ușurare de parcă abia atunci își dădea seama că nu el era făptașul.

— Uite, chiar nu e cazul să ne grăbim. Hai să ne gândim pe îndelete ce să facem. Dar până atunci, ar fi bine să nu-l găsească nimeni.

Yakichi a luat sapa din mâna lui Etsuko. Avea coada udă, împroșcată cu sânge.

Următorul lucru pe care l-a făcut Yakichi a fost straniu. În apropiere se afla o porțiune de pământ moale, de unde se recoltase deja orezul. Aici s-a pus pe săpat o groapă, ca un muncitor care face brazde târziu în noapte.

În timpul destul de îndelungat în care Yakichi a săpat groapa Etsuko a stat așezată pe pământ, privind leșul lui Saburō, întins alături pe burtă. Puloverul i se sumecase ușor la spate și, de sub cămașa kaki, ridicată și ea odată cu puloverul, i se zărea pielea. Căpătase o nuanță pământie, palidă. Avea capul întors într-o parte, cu un obraz îngropat în iarbă și dintre buzele contorsionate într-o grimasă de durere se zărea albul dinților lui ascuțiți. Ai fi zis că zâmbește. Sub fruntea mânjită de creierul prelins, ochii îi erau strâns închiși, parcă adânciți în orbite.

Când a terminat de săpat, Yakichi a venit lângă Etsuko și a bătut-o ușor pe umăr.

Partea de sus a corpului era plină de sânge și nu se putea atinge. Yakichi a apucat cadavrul de picioare și l-a târât prin iarbă, lăsând în urmă o dâră neagră, vizibilă și în întuneric. Capul lui Saburō, întors cu fața în sus, părea că se înclină aprobator de fiecare dată când trecea peste pietre sau denivelări.

Cei doi au aruncat în grabă pământ peste cadavrul întins în groapa nu prea adâncă. La sfârșit a mai rămas fața lui zâmbitoare, cu gura întredeschisă și

ochii închiși. Dinții din față îi străluceau cumplit de albi în lumina lunii. Etsuko a lăsat sapa, a luat pământ în palme și i l-a aruncat în gură. Pământul a alunecat înăuntru ca într-o gaură întunecată. Yakichi a tras cu sapa o grămadă de pământ de alături și i-a acoperit fața.

După ce au acoperit groapa cu un strat gros de pământ, Etsuko l-a bătătorit cu picioarele, încălțată doar în *tabi*. Pământul moale îi lăsa o senzație familiară, de parcă ar fi călcat pe piele dezgolită.

Între timp, Yakichi s-a învârtit împrejur, cercetând pe jos cu atenție și călcând cu piciorul urmele de sânge. A pus pământ deasupra, apoi le-a bătătorit din nou, făcându-le să dispară...

Și-au spălat în bucătărie mâinile murdare de sânge și de pământ. Etsuko și-a scos *tabi* și haina împroșcată de sânge. Își găsise celălalt *zōri* și se încălțase pe drum înapoi.

Lui Yakichi îi tremurau mâinile și nu reușea să toarne apă. Etsuko nu tremura deloc și a turnat ea, apoi a spălat cu grijă sângele rămas în chiuvetă.

Etsuko și-a luat *tabi* și haina mototolită și a plecat prima. Rănile căpătate când Saburō o târâse pe jos o dureau ușor. Dar încă nu era durere adevărată.

Maggie lătra, însă s-a oprit subit.

Cu ce s-ar putea compara somnul care a pus stăpânire pe ea, ca o binecuvântare divină, în momentul

în care s-a întins în pat? Alături de ea, Yakichi îi asculta uluit respirația liniștită. Oboseala îndelungată, oboseala nesfârșită, oboseala cumplită, mult mai apăsătoare decât crima pe care tocmai o comisese... oboseala mulțumitoare, născută din amintirea nenumăratelor suferințe acumulate pentru un gest care să producă o schimbare... Cum altfel ar putea cineva să aibă un somn atât de pur, dacă nu ca răsplată pentru o asemenea oboseală?

După această scurtă odihnă care i se îngăduise, Etsuko s-a trezit. În jurul ei domnea un întuneric deplin. Ceasul din perete bătea fiecare secundă greoi și trist. Alături de ea, Yakichi stătea treaz și tremura. Etsuko n-a zis nimic. Glasul ei n-ar fi răzbătut până la nimeni. Și-a ațintit ochii larg deschiși în întuneric. Nu se vedea nimic.

Se auzea în depărtare cântatul cocoșilor. Deși mai era multă vreme până în zori, cocoșii începuseră deja să strige această oră din noapte. Departe, nu se știe unde, unul a cântat. Apoi altul i-a răspuns. Și încă unul. Și încă unul. Chemările cocoșilor în miez de noapte nu aveau sfârșit. Continuau să răsune. Continuau la infinit...

Și totuși, nu se întâmplase nimic.

1906
32

Hong Ying, *Concubina din Shanghai*
Dave Eggers, *Opera sfâșietoare a unui geniu năucitor*
Giovanni Arpino, *Parfum de femeie*
Nagai Kafū, *Komayo. Povestea unei gheișe*
Ismail Kadare, *Spiritus*
Jeanne Kalogridis, *Eu, Mona Lisa*
Taichi Yamada, *N-am mai visat de mult că zbor*
Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco*
Stefan Zweig, *Douăzeci și patru de ore din viața unei femei*
Kaui Hart Hemmings, *Descendenții*
Paula McLain, *Soția din Paris*
Naghib Mahfuz, *Miramar*
Yukio Mishima, *Îngerul decăzut*
Mo Yan, *Obosit de viață, obosit de moarte*
Patrick Süskind, *Parfumul*
Yasunari Kawabata, *Valsul florilor*
Martin Suter, *Un prieten perfect*
Vanessa Diffenbaugh, *Limbajul florilor*
Michela Murgia, *Accabadora*
Aleksandr Soljenițîn, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Jon Krakauer, *În aerul rarefiat*
Anuradha Roy, *Valurile pământului*
Virginia Woolf, *Orlando*
Yasushi Inoue, *Pușca de vânătoare*
Kate Morton, *Orele îndepărtate*
Yukio Mishima, *Templul de aur*
John Fante, *Vise de pe Bunker Hill*
Jan Koneffke, *Cele șapte vieți ale lui Felix K.*
Yasunari Kawabata, *Frumusețe și întristare*
Ludmila Ulițkaia, *Fetițele. Rude sărmane*
Kathryn Wagner, *Dansatoarea lui Degas*
Rui Zink, *Cititorul din peșteră*
Yukio Mishima, *Sete de iubire*

Romanul *Sete de iubire* a fost ecranizat în 1967, în regia lui Koreyoshi Kurahara, cu Ruriko Asaoka în rolul principal.

Sub masca imperturbabilă a chipului delicat, Etsuko este un personaj tragic, fascinant. Se avântă orbește spre Saburō, fără să-i pese că nesocotește tabuul social (ea e o văduvă de familie bună, el – un grădinar de la țară), tabuul vârstei (Saburō e mai tânăr decât ea), tabuul specific japonez al exhibării sentimentelor (Etsuko face gesturi necugetate, care o trădează). Asemenea Medeei, ea distruge totul pentru o iubire care nu îi poate aduce decât suferință și dezonoare. Admirabil în redarea senzațiilor și intens în construirea suspansului psihologic, romanul este un triumf al erotismului, spaimei și compasiunii.

„Deși e un roman de tinerețe, ***Sete de iubire*** se dovedește una dintre cele mai bune cărți ale lui Mishima."

Donald Keene

„Pasiunea lui Etsuko pentru Saburō nu poate fi pusă la îndoială. Deși luptă să rămână lucidă, tânăra are ca scop să experimenteze puterea propriei sexualități. Când suferința lui Etsuko se transformă în furie, ni se semnalează faptul că societatea este insensibilă la nevoile ei individuale și nu permite pasiunilor omenești, pe cât de distructive, pe atât de creative, să se manifeste. Ca și în alte romane ale sale, Mishima meditează asupra libertății necondiționate; prin dispariția lui Saburō, Etsuko pare eliberată de propria pasiune și de banalitatea vieții ei de dinainte."

David W. Atkinson

„Mishima este unul dintre cei mai originali scriitori ai vremurilor noastre."

New York Times

ISBN 978-973-689-616-3

Foto copertă © Christopher Howey | Dreamstime.com